BEYKÖY ESKİÇAĞ
KÜLTÜR ENVANTER ÇALIŞMASI

Dudu ÇOTAK
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Selim KAYA
Haziran, 2020
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEYKÖY ESKİÇAĞ KÜLTÜR ENVANTER ÇALIŞMASI

Hazırlayan
Dudu ÇOTAK

Danışman
Doç. Dr. Selim KAYA

AFYONKARAHİSAR 2020

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum "**Beyköy Eskiçağ Kültür Envanter Çalışması**" adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça'da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2020

Dudu ÇOTAK

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

ÖZET

BEYKÖY ESKİÇAĞ KÜLTÜR ENVANTER ÇALIŞMASI

Dudu ÇOTAK

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

Haziran, 2020

Danışman: Doç. Dr. Selim KAYA

Beyköy Afyonkarahisarın İhsaniye ilçesine bağlı bir köydür ve Afyonkarahisar merkezin kuzeyinde yer almaktadır. Köyün, kuzeybatısında Üçlerkayası Köyü, kuzeydoğusunda Bayramaliler ve Demirli köyü, güneyinde Akören Köyü, güneydoğusunda Kayıhan kasabası, güneybatısında İhsaniye ilçesi yer almaktadır.

Dağlık Phrygia bölgesi sınırlarında yer alan Beyköy ve çevresi tarihi değerler bakımından oldukça zengindir. Dağlık Phrygia bölgesi genel anlamda kolay şekillenebilen kayalık bir arazi yapısına sahiptir. Bu özelliği sayesinde geçmişte bu alana gelip yerleşen toplumlar tarafından çeşitli tapınaklar, anıtsal yapılar ve kaya mezarları oluşturulmuştur. Beyköy de bu tarihi zenginlikten payına düşeni fazlasıyla almıştır.

Anadolu'da tarih boyunca yaşamış uygarlıkların ortaya koyduğu kültür katmanlarının günümüze kadar ulaşmış izleri olan taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları, sahip olduğumuz kültür mirasımızı oluşturur. Bu bağlamda yapılan arkeolojik yüzey araştırmaları sonucunda Köyde tespit edilen taşınmaz kültür varlıklarının ayrıntılı olarak incelenmesi sonucunda ve Afyonkarahisar arkeoloji müzesinde korunan taşınabilir eserlerinin de incelemesi ve tasnifi yapılarak kültür envanteri oluşturulmaya çalışılmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda Beyköy'de sırasıyla ETÇ II, Hitit, Phryg, Roma ve Bizans dönemlerine ait buluntular tespit edilmiştir.

Beyköy'de, önceki yıllarda başta W.M. Ramsay, C. H. Emilie Haspels, Hatice Gonnet, Eser Kortanoğlu gibi bazı bilim insanları araştırmalar yapmışlardır. Bu araştırmalarda Köydeki sadece Höyüğe ve Yumrukaya Nekropolisine değinilmiştir. Diğer Nekropolislerden, antik yollar ve taşınmaz eserlerden bahsedilmemiştir. Biz tüm bu eserlerin bir arada verildiği bir çalışma yapmayı planlayarak bu alandaki eksikliği biraz olsun gidermeye çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Beyköy, kaya mezarları, kültür envanteri, Afyonkarahisar, taşınmaz ve taşınır kalıntılar.

ABSTRACT

BEYKÖY ANCIENT CULTUREL INVENTORY STUDY

Dudu ÇOTAK

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF HISTORY

June, 2020

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Selim KAYA

Beyköy is a village in the İhsaniye district of Afyonkarahisar and is located in the north of Afyonkarahisar center. Üçlerkayası Village is located to the northwest of the village, Bayramaliler and Demirli village to the northeast, Akören Village to the south, Kayıhan town to the southeast, and İhsaniye to the southwest.

Located in the mountainous Phrygia region, Beyköy and its surroundings are very rich in historical values. The mountainous Phrygia region generally has a rocky terrain that can be easily shaped. Thanks to this feature, various temples, monumental structures and rock tombs were created by the societies that came and settled in this area in the past. Beyköy has taken its share from this historical richness.

The movable and immovable cultural assets, which are the traces of the cultural layers revealed by the civilizations that have lived throughout history in Anatolia, constitute our cultural heritage. In this context, as a result of the detailed examination of the immovable cultural assets found in the village as a result of the archaeological surveys, and by examining and classifying the movable artifacts preserved in the Afyonkarahisar archeology museum, a cultural inventory was tried to be created. As a result of the investigations, findings belonging to the EBA II, Hittite, Phryg, Roman and Byzantine periods were found in Beyköy.

In Beyköy, in previous years, especially W.M. Some scientists such as Ramsay, C. H. Emilie Haspels, Hatice Gonnet, Eser Kortanoğlu have made researches. In these studies, only the Mound and the Yumrukaya Necropolis in the village were mentioned. Other necropolises, ancient roads and immovable artifacts were not mentioned. We planned to do a study in which all these works were given together and tried to make up for the deficiency in this area.

Keywords: Beyköy, rock tombs, culturel inventory, Afyonkarahisar, immovable and movable remains.

ÖN SÖZ

Beyköy Phrygia sınırlarında yer almasına rağmen hakkında sınırlı sayıda araştırma yapılmış bir köydür. Bu çalışma Beyköy'deki taşınmaz arkeolojik kalıntıların ve Beyköy'de bulunup Afyonkarahisar arkeoloji Müzesinde koruma altına alınan taşınır eserlerin tespit edilebilinenlerinin tamamının bir arada verildiği ilk çalışmadır. Çalışma koruma ve farkındalık sağlama açısından büyük önem arz etmektedir. Çalışmamızdaki tüm kalıntılar ayrıntılı bir şekilde incelenmiş olup ölçümleri, fotoğraflamaları titizlikle yapılmıştır. Bu şekilde bölgedeki arkeolojik kalıntılar hakkında geleceğe doğru ve ayrıntılı bilgiler bırakılmak hedeflenmiştir.

Bu zamana gelmemizde bize her türlü imkân ve desteği sağlayan ve bize sonsuz güvenen sevgili ANNEM'e ve BABAM'a en derinden duygularımla teşekkürlerimi sunarım. Çalışma sürecinde her zaman yanımda olan ve hatta ölçüm ve fotoğraflama işlerinde beni yalnız bırakmayan kardeşim Ayhan'a sevgilerimle teşekkür ederim. Ayrıca kuzenlerim Soner ve Hamza'yı da burada anarak onlara yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Tez çalışmamın hazırlanması sırasında bilimsel anlamda her türlü desteği veren, değerli tez danışman hocam Doç. Dr. Selim KAYA'ya saygılarımla teşekkür ederim. Tez İzleme Komitesi üyelerinden olan hocalarım Prof. Dr. Özdemir KOÇAK'a ve gerek yüzey araştırmalarında gerekse müzedeki çalışmalar sırasında bilgi ve tecrübesiyle desteğini hiçbir zaman esirgemeyen değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Mustafa BİLGİN'e de teşekkürlerimi bir borç bilirim. Her defasında rahatlıkla kapısını çalabildiğim değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Ümit Emrah KURT' a da tezimizle ilgili verdiği bilgi ve görüşleri için en içten dileklerimle teşekkür ederim. Bedenen aramızda olamasa da kalben ve fikren bizim yanımızda olan ve bize her zaman inan değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Selim PULLU'ya da ayrıca teşekkür ederim.

Lisans ve Yüksek Lisans eğitim ve öğretim hayatım boyunca tanıdığım ve öğrencileri olduğum için çok şanslı olduğum ve bana kattıklarını hayatım boyunca hep hissedeceğim tüm hocalarıma kalpten teşekkürlerimi sunarım.

Müzede yaptığım çalışmalar sırasında yardımlarını esirgemeyen Müze müdürü sayın Mevlüt ÜYÜMEZ'e, arkeolog Fatih İŞLEYEN'e ve Mehmet GARİPÇİN'e teşekkür ederim.

Çalışmalarım sırasında canı gönülden beni destekleyen, her türlü yardımı esirgemeyen sevgili arkadaşım, kız kardeşim Seviye KIZILÖZ'ü de anarak çok teşekkür ediyorum. Uzaklarda olmalarına rağmen destek ve sevgilerini hep hissettiğim arkadaşlarım İrem SAYLAÇ ve Esra EKEN'e de çok çok teşekkür ederim.

Dudu ÇOTAK
2020, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YEMİN METNİ ..... **ii**
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI ..... **iii**
ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **v**
ÖN SÖZ ..... **vi**
İÇİNDEKİLER ..... **vii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xii**
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ ..... **xv**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
BEYKÖY'ÜN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ, TARİHÇESİ VE GENEL TARİHSEL COĞRAFYA

1. BEYKÖY'ÜN KONUMU, SINIRLARI VE KOMŞULARI **6**
2. BEYKÖY'ÜN TARİHÇESİ **6**
3. GENEL TARİHİ COĞRAFYA **8**
4. AFYONKARAHİSAR VE BEYKÖY ARAŞTIRMA TARİHÇESİ **30**
4.1. ARKEOLOJİK KAZILAR 30
4.1.1. Kusura **30**
4.1.2. Kaklık Mevkii **30**
4.1.3. Dede Mezarı Nekropolisi **31**
4.1.4. Anıtkaya Kurtarma Kazısı **31**
4.1.5. Karaoğlan Mevkii **31**
4.1.6. Karacaahmet Höyük **32**
4.1.7. Beyköy Kazısı **32**
4.2. YÜZEY ARAŞTIRMALARI 32
4.3. YAPILAN TEZLER 34
4.3.1. Doktora Tezleri **34**
4.3.2. Yüksek Lisans Tezleri **35**

İKİNCİ BÖLÜM
BEYKÖY TAŞINMAZ KÜLTÜR ENVANTERİ

1. TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI **37**
1.1. HÖYÜK 37
1.1.1. Beyköy Höyük **37**
1.2. NEKROPOLİSLER 39
1.2.1. Yumrukaya Nekropolisi **39**
1.2.1.1. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 1 41
1.2.1.2. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 2 42
1.2.1.3. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 3 43
1.2.1.4. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 4 44
1.2.1.5. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 5 45
1.2.1.6. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 6 46
1.2.1.7. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 7 47

1.2.1.8. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 8 48
1.2.1.9. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 9 49
1.2.1.10. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 10 50
1.2.1.11. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 11 51
1.2.1.12. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 12 52
1.2.1.13. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 13 53
1.2.1.14. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 14 54
1.2.1.15. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 15 55
1.2.1.16. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 16 56
1.2.1.17. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 17 57
1.2.1.18. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 18 58
1.2.1.19. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 19 59
1.2.1.20. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 20 60
1.2.1.21. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 21 61
1.2.1.22. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 22 62
1.2.1.23. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 23 63
1.2.1.24. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 24 64
1.2.1.25. Yumrkaya Nekropolisi Mezar 25 65
1.2.1.26. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 26 66
1.2.1.27. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 27 67
1.2.1.28. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 28 68
1.2.1.29. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 29 69
1.2.1.30. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 30 70
1.2.1.31. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 31 71
1.2.1.32. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 32 72
1.2.1.33. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 33 73
1.2.1.34. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 34 74
1.2.1.35. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 35 75
1.2.1.36. Yumrukaya Nekropolisi Mezae 36 76
1.2.1.37. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 37 77
1.2.1.38. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 38 78
1.2.1.39. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 39 79
1.2.1.40. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 40 80
1.2.1.41. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 41 81
1.2.1.42. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 42 82
1.2.1.43. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 43 83
1.2.1.44. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 44 84
1.2.1.45. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 45 85
1.2.1.46. Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezar 1 86
1.2.1.47. Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezar 2 87
1.2.2. Beyköy Nekropolisi: 90
1.2.3. Köy Mezarlığı Nekropolisi 91
1.2.3.1. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 1 92
1.2.3.2. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 2 93
1.2.3.3. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 3 94
1.2.3.4. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 4 95
1.2.3.5. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 5 96
1.2.3.6. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 6 97
1.2.3.7.Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 7 98
1.2.3.8. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 8 99

1.2.3.9. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 9 100
1.2.3.10. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 10 101
1.2.3.11. Köy Mezarlığı Nekropolisi Ortak Mezar 102
1.2.3.12. Köy Mezarlığı Nekropolisi Oda Mezar 103
1.2.4. Karaçayır Nekropolisi 105
1.2.4.1. Karaçayır Nekropolisi Mezar 1 106
1.2.4.2. Karaçayır Nekropolisi Mezar 2 107
1.2.4.3. Karaçayır Nekropolisi Mezar 3 108
1.2.4.4. Karaçayır Nekropolisi Mezar 4 109
1.2.4.5. Karaçayır Nekropolisi Mezar 5 110
1.2.4.6. Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 1 111
1.2.4.7. Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 2 112
1.2.4.8. Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 3 114
1.2.5. Merkez Nekropolisi 115
1.2.5.1. Merkez Nekropolisi Mezar 1 116
1.2.5.2. Merkez Nekropolisi Mezar 2 117
1.2.5.3. Merkez Nekropolisi Mezar 3 118
1.2.5.4. Merkez Nekropolisi Mezar 4 119
1.2.5.5. Merkez Nekropolisi Mezar 5 120
1.2.5.6. Merkez Nekropolisi Mezar 6 121
1.2.5.7. Merkez Nekropolisi Mezar 7 122
1.2.5.8. Merkez Nekropolisi Mezar 8 123
1.3. ANTİK YOLLAR 123
1.3.1. Tavşan Düşen Antik Yolu 124
1.3.2. İğdeler Antik Yolu 1 126
1.3.3. İğdeler Antik Yolu 2 127
1.3.4. Karaçayır Antik Yolu 1 128
1.3.5. Karaçayır Antik Yolu 2 129
1.3.6. Karaçayır Antik Yolu 3 130
1.3.7. Karaçayır Antik Yolu 4 131
1.3.8. Karaçayır Antik Yolu 5 132
1.3.9. Karaçayır Antik Yolu 6: 133
1.3.10. Karaçayır Antik Yolu 7 134
1.3.11. Karaçayır Antik Yolu 8 135
1.3.12. Karaçayır Antik Yolu 9 136
1.3.13. Karaçayır Antik Yolu 10 137
1.3.14. Çanaklı Antik Yolu 1 138
1.3.15. Çanaklı Antik Yolu 2 139
1.3.16. Çanaklı Antik Yolu 3 140
1.3.17. Köy Mezarlığı Antik Yolu 141
1.4. SARIALAN MEVKİİ 142

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BEYKÖY TAŞINIR KÜLTÜR ENVANTERİ

1. ERKEN TUNÇ DÖNEMİ ESERLERİ 143
1.1. ÇÖMLEKLER VE ÇANAKCIKLAR 143
1.1.1. Çömlekler 143
1.1.1.1. 7474 Numaralı Çömlek 143
1.1.1.2. 7475 Numaralı Çömlekçik 144

1.1.2. 9240 Numaralı Çanakçık 145
1.2. TESTİLER 146
1.2.1. 7470 Numaralı Testicik 146
1.2.2. 7473 Numaralı Çift Kulplu Testi 147
1.2.3. 7472 Numaralı Çift Kulplu Testi 148
1.2.4. 7471 Numaralı Testi 149
1.3. 7469 NUMARALI AĞIRLIK 150
2. ROMA DÖNEMİ ESERLERİ 151
2.1. 7682 NUMARALI ÇANAK 151
2.2. KÂSELER 152
2.2.1. 4757 Numaralı Kâse 152
2.2.2. 4758 Numaralı Kâse 153
2.2.3. 6959 Numaralı Kâse 154
2.2.4. 4762 Numaralı Kâse 155
2.3. 6508 NUMARALI TAS 156
2.4. TESTİLER 157
2.4.1. 7702 Numaralı Testicik 157
2.4.2. 7681 Numaralı Testi 158
2.4.3. 3577 Numaralı Testi 159
2.4.4. 6957 Numaralı Testi 160
2.4.5. 3579 Numaralı Testicik 161
2.4.6. 3580 Numaralı Testi 162
2.5. 7678 NUMARALI SÜRAHİ 163
2.6. 7673 NUMARALI MAŞRAPA 164
2.7. UNGUENTARİUM 165
2.7.1. 5082 Numaralı Unguentarium 165
2.7.2. 7680 Numaralı Unguentarium 166
2.8. 7679 NUMARALI MATARA 167
2.9. FİGÜRİNLER 168
2.9.1. 9251 Numaralı Hermes Figürini 168
2.9.2. 6533 Numaralı Aphrodit Figürini 169
2.10. KÜÇÜK BULUNTULAR 170
2.10.1. 7676 Numaralı Düğme 170
2.10.2. 7675 Numaralı Bilezik Parçası 171
2.10.3. 7674 Numaralı Fibula 172
2.10.4. 7684 Numaralı Yüzük 173
2.10.5. 7703 Numaralı Ayna 174
2.10.6. 7677 Numaralı Küpe 175
3. GEÇ ROMA DÖNEMİ 176
3.1. TABAKLAR 176
3.1.1. 9238 Numaralı Tabak 176
3.1.2. 9254 Numaralı Tabak 177
3.1.3. 9253 Numaralı Tabak 178
3.1.4. 9252 Numaralı Tabak 179
3.2. 9237 NUMARALI KÂSE 180
3.3. 9247 NUMARALI ÇANAK 181
3.4. TESTİLER 182
3.4.1. 9246 Numaralı Testicik 182
3.4.2. 9255 Numaralı Testicik 183
3.4.3. 9242 Numaralı Testi 184

3.4.4. 9243 Numaralı Testi 185
3.4.5. 9250 Numaralı Testi 186
3.4.6. 9244 Numaralı Testi 187
3.4.7. 9245 Numaralı Testi 188
3.5. KÜÇÜK BULUNTULAR 189
3.5.1. 9248 Numaralı Bir Dizi Boncuk 189
3.5.2. 9249 Numaralı Bilezik 190
3.5.3. 7701 Numaralı Bilezik 191
4. GEÇ ANTİK ÇAĞ ESERLERİ 192
4.1.7683 NUMARALI VAZO 192

SONUÇ 193
KAYNAKÇA 196
EKLER 204
ÖZGEÇMİŞ 209

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Beyköy Höyük **37**
Şekil 2. Yumrukaya Nekropolisi **39**
Şekil 3. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 1 ..... **41**
Şekil 4. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 2 ..... **42**
Şekil 5. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 3 ..... **43**
Şekil 6. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 4 ..... **44**
Şekil 7. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 5 ..... **45**
Şekil 8. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 6 ..... **46**
Şekil 9. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 7 ..... **47**
Şekil 10. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 8 ..... **48**
Şekil 11. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 9 ..... **49**
Şekil 12. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 10 ..... **50**
Şekil 13. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 11 ..... **51**
Şekil 14. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 12 ..... **52**
Şekil 15. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 13 ..... **53**
Şekil 16. Yumrukaya Nekropolisi mezar 14 ..... **54**
Şekil 17. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 15 ..... **55**
Şekil 18. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 16 ..... **56**
Şekil 19. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 17 ..... **57**
Şekil 20. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 18 ..... **58**
Şekil 21. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 19 ..... **59**
Şekil 22. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 20 ..... **60**
Şekil 23. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 21 ..... **61**
Şekil 24. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 22 ..... **62**
Şekil 25. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 23 ..... **63**
Şekil 26. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 24 ..... **64**
Şekil 27. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 25 ..... **65**
Şekil 28. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 26 ..... **66**
Şekil 29. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 27 ..... **67**
Şekil 30. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 28 ..... **68**
Şekil 31. Yumrukaya nekropolisi Mezar 29 ..... **69**
Şekil 32. Yumrukaya Nekropolisi mezar 30 ..... **70**
Şekil 33. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 31 ..... **71**
Şekil 34. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 32 ..... **72**
Şekil 35. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 33 ..... **73**
Şekil 36. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 34 ..... **74**
Şekil 37. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 35 ..... **75**
Şekil 38. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 36 ..... **76**
Şekil 39. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 37 ..... **77**
Şekil 40. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 38 ..... **78**
Şekil 41. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 39 ..... **79**
Şekil 42. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 40 ..... **80**
Şekil 43. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 41 ..... **81**
Şekil 44. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 42 ..... **82**
Şekil 45. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 43 ..... **83**
Şekil 46. Yumraya Nekropolisi Mezar 44 ..... **84**

Şekil 47. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 45 ..... **85**
Şekil 48. Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezar 1 ..... **86**
Şekil 49. Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezar 1 İç Görünümü **86**
Şekil 50. Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezar 2 ..... **87**
Şekil 51. Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezar 2 İç Görünüm **88**
Şekil 52. Beyköy Nekropolisi **90**
Şekil 53. Köy Mezarlığı Nekropolisi **91**
Şekil 54. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 1 ..... **92**
Şekil 55. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 2 ..... **93**
Şekil 56. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 3 ..... **94**
Şekil 57. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 4 ..... **95**
Şekil 58. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 5 ..... **96**
Şekil 59. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 6 ..... **97**
Şekil 60. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 7 ..... **98**
Şekil 61. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 8 ..... **99**
Şekil 62. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 9 ..... **100**
Şekil 63. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 10 ..... **101**
Şekil 64. Köy Mezarlığı Nekropolisi Ortak Mezar **102**
Şekil 65. Köy Mezarlığı Nekropolisi Oda Mezarı Dış Görünüş **103**
Şekil 66. Köy Mezarlığı Nekropolisi Oda Mezar İç Görünüş **103**
Şekil 67. Karaçayır Nekropolisi **105**
Şekil 68. Karaçayır Nekropolisi Mezar 1 ..... **106**
Şekil 69. Karaçayır Nekropolisi Mezar 2 ..... **107**
Şekil 70. Karaçayır Nekropolisi Mezar 3 ..... **108**
Şekil 71. Karaçayır Nekropolisi Mezar 4 ..... **109**
Şekil 72. Karaçayır Nekropolisi Mezar 5 ..... **110**
Şekil 73. Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 1 Dış Görünüş **111**
Şekil 74. Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 1 İç Görünüş **111**
Şekil 75. Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 2 Dış Görünüş **112**
Şekil 76. Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 2 İç Görünüş **113**
Şekil 77. Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 3 Dış Görünüş **114**
Şekil 78. Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 3 İç Görünüm **114**
Şekil 79. Merkez Nekropolisi **115**
Şekil 80. Merkez Nekropolisi Mezar 1 ..... **116**
Şekil 81. Merkez Nekropolisi Mezar 2 ..... **117**
Şekil 82. Merkez Nekropolisi Mezar 3 ..... **118**
Şekil 83. Merkez Nekropolisi Mezar 4 ..... **119**
Şekil 84. Merkez nekropolisi Mezar 5 ..... **120**
Şekil 85. Merkez Nekropolisi Mezar 6 ..... **121**
Şekil 86. Merkez Nekropolisi Mezar 7 ..... **122**
Şekil 87. Merkez Nekropolisi Mezar 8 ..... **123**
Şekil 88. Tavşan Düşen Antik Yolu **124**
Şekil 89. Tavşan Düşen Antik Yolu **125**
Şekil 90. İğdeler Antik Yolu 1 ..... **126**
Şekil 91. İğdeler Antik Yolu 2 ..... **127**
Şekil 92. Karaçayır Antik Yolu 1 ..... **128**
Şekil 93. Karaçayır Antik Yolu 2 ..... **129**
Şekil 94. Karaçayır Antik Yolu 3 ..... **130**
Şekil 95. Karaçayır Antik Yolu 4 ..... **131**
Şekil 96. Karaçayır antik Yolu 5 ..... **132**

Şekil 97. Karaçayır antik Yol 6 ..... **133**
Şekil 98. Karaçayır antik Yolu 7 ..... **134**
Şekil 99. Karaçayır Antik Yolu 8 ..... **135**
Şekil 100. Karaçayır Antik Yolu 9 ..... **136**
Şekil 101. Karaçayır Antik Yolu 10 ..... **137**
Şekil 102. Çanaklı Antik Yolu 1 ..... **138**
Şekil 103. Çanaklı Antik Yolu 2 ..... **139**
Şekil 104. Çanaklı Antik Yolu 3 ..... **140**
Şekil 105. Köy Mezarlığı Antik Yolu **141**
Şekil 106. Sarıalan Mevkii Kaya Koltuğu **142**
Şekil 107. Sarıalan Mevkii Su Çanağı **142**

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

A.Ç: Ağız Çapı
AST: Araştırma Sonuçları Toplantıları
A.Ü: Anadolu Üniversitesi
BK: Beyköy
Bkz: Bakınız
C: Cilt
Cm: Santimetre
ÇAY: Çanaklı Antik Yolu
Çev: Çeviren
DÇ: DipÇapı
Ed: Editör
Fig: Figür
GÇ: Gövde Çapı
Haz: Hazırlayan
İTÇ: İlk Tunç Çağı
JHS: Journal of Hellenistic Studies
KAY: Karaçayır Antik Yolu
KRÇ: Karaçayır
KST: Kazı Sonuçları Toplantıları
Lev: Levha
M: Mezar
M: Metre
M.Ö: Milattan Önce
MRK: Merkez
MZ: Mezarlık
P: Page
S: Sayı
s: Sayfa
TAY: Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri
TÜBA-AR: Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi
TÜBİTAK: Türkiye Bilim Teknoloji Araştırma Kurumu
TTK: Türk Tarih Kurumu
Y: Yükseklik
YKY: Yapı Kredi Yayınları
YMK: Yumrukaya

GİRİŞ

Beyköy, Anadolu'nun batısında Afyonkarahisar şehir merkezinin 40 km kuzeybatısındadır. Beyköy, 39.047215 enlem ve 30.467007 boylamında yer almaktadır. Köyün GPS koordinatları 39° 02′ 48.68"K ve 30° 28′ 00.72"D şeklinde olup Üçlerkayası köyü, Bayramali, Demirli, Akören köyleri, Kayhan Kasabası ve İhsaniye ilçesi ile çevrilidir.

Beyköy'ün idari sınırları dikkate alınarak yapılan bu çalışma köyün konumu ve köydeki antik yollar nedeniyle jeopolitik [1] değerlerin ortaya konması açısından önemlidir. Jeopolitik kavramı eskiçağ araştırmaları bakımından önem arz etmektedir. Çünkü tarihi değerlendirme, jeopolitiğe zaman derinliği kazandırır. Bunun yanı sıra sebeplere yaklaştırır. Tarih toplumlarda mekân duygusu oluşturur.[2] Jeopolitik aynı zamanda da Eskiçağ araştırmalarında sürekliliği de ifade eder. Afyonkarahisar sahip olduğu coğrafi konumuyla en eski çağlardan itibaren bir kavşak noktasıdır. Çalışma alanımız olan Beyköy de, Phrygia (Frigya) kaya mezarları ve kaya anıtları bakımından zengin olan Döğer Kasabası, Üçlerkayası Köyü, Bayramali Köyü ve Kayhan Kasabası gibi yerlerin ortasında bulunmaktadır.

Anadolu'da tarih boyunca yaşamış uygarlıkların ortaya koyduğu kültür katmanlarının günümüze kadar ulaşmış izleri olan taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları, sahip olduğumuz kültür mirasımızı oluşturur. Bu bağlamda kültür varlıklarının sayısının ayrıntılı olarak ortaya konması çok önemlidir. Günümüz yaşamının önemli bir gereği olan imar yatırımlarının, kültürel varlıklarımıza zarar vermeden yapılması, doğru ve bilimsel bir kültür envanterinin varlığıyla ilişkilidir. Buradan hareketle kültür envanteri hazırlamanın amacı sadece kültür varlıklarının sayısını belirleme değil, bu varlıkların aynı zamanda da bilime kazandırılması ve tüm imar çalışmalarında göz önüne alınmasını zorunlu hale getirmektir[3]. Bu bağlamda biz de çalışmamızı her iki amaca hizmet edecek şekilde hazırlamaya çalıştık.

Kültür ve Turizm Bakanlığı ülkemizde, sit alanları, tescilli yapılar ve antik kentleri Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları olarak belirtmiştir. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa göre kaya mezarlıkları, yazılı, resimli ve

[1] Koçak- Şahin, *"* Eskiçağ Tarihi Araştırmalarında Jeopolitiğin yeri", *Anadolu Araştırmaları Dergisi*, S. 16, İstanbul 2002, s.355; Hesiodos, *Theogonia İşler ve Günler,* Çev.: A. Erhat – S. Eyüpoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, III. Baskı, İstanbul 2018, s. 138.
[2] Koçak -Şahin, a.g.e., s.355.
[3] Özdoğan, *50 Soruda Arkeoloji,* Bilim ve Gelecek Kitaplığı, V. Baskı, İstanbul 2015, s. 171-172.

kabartmalı kayalar, resimli mağaralar, höyükler, tümülüsler, ören yerleri, akrepol ve nekrepoller; kale, hisar, burç, sur, tarihi kışla, tabya ve istihkâmlar ile bunlarda bulunan sabit silahlar, harabeler, kervansaraylar, han, hamam ve medreseler; kümbet, türbe ve kitabeler, köprüler, su kemerleri, su yolları, sarnıç ve kuyular; tarihi yol kalıntıları, mesafe taşları, eski sınırları belirten delikli taşlar, dikili taşlar, sunaklar, tersaneler, rıhtımlar, tarihi saraylar, köşkler, evler, yalılar ve konaklar; camiler, mescitler, musallalar, namazgâhlar; çeşme ve sebiller, imarethane, darphane, şifahane, muvakkithane, simkeşhane, tekke ve zaviyeler; mezarlıklar, hazireler, arastalar, bedestenler, kapalı çarşılar, sandukalar, siteler, sinagoglar, bazilikalar, kiliseler, manastırlar; külliyeler, eski anıt ve duvar kalıntıları, freskler, kabartmalar, mozaikler, peri bacaları ve benzeri taşınmazlar; taşınmaz kültür varlıkları örnekleridir.[4] Taşınmaz ve taşınır kültürel izlerin oluşturduğu kültür mirasının yoğun olarak bulunduğu bölgeler aynı zamanda birbirini takip eden yaşamların ve buna uygun ekolojik koşulların varlığının bir göstergesidir.[5] Tezimizin konusunu oluşturan Beyköy de Anadolu'nun batısında bulunan Prygia[6] diye adlandırdığımız bölgedeki Afyonkarahisar ili sınırları için de yer alan önemli kültür mirasına sahip ve bu özelliği az bilenen bir köy'dür.

Beyköy Eskiçağ Kültür Envanter Çalışması adlı bu tezimizde, Beyköy Köyünde bulunan taşınmaz eserlerin ve Beyköy'den çıkartılıp Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi'nde korunan taşınabilir eserlerin değerlendirilip kronolojik sıraya göre toplu bir kültür envanterinin verilmesi planlanmıştır.

A. Amaç:

Araştırmamıza konu olan Beyköy Phrygia bölgesinde yer almaktadır. Phrygia bölgesiyle ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Çalışma yapmayı planladığımız Beyköy'de, önceki yıllarda başta W.M. Ramsay, Hatice Gonnet, Eser Kortanoğlu gibi bazı bilim insanları araştırmalar yapmışlardır. Son yıllarda Neolitik dönemle ilgili bulunan yeni veriler, Beyköy'ün araştırmacılar tarafından ayrıntılı olarak incelenmemesi, sadece Köydeki höyük ve kaya mezarları üzerinde durulup diğer taşınmaz eserler içersinde yer alan Antik yollara hiç değinilmemesi, aynı şekilde taşınmaz arkeolojik eserlerin ele alınmaması gibi problemlerden dolayı bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir. Nitekim bu kesimde yaptığımız araştırmalar, bölgede

[4] 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu; https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863.pdf (Erişim Tarihi: 02.10.2019)
[5] Aşılıoğlu-Memlük, "Frig Vadisi Kültür Mirası Alanlarının Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi", *Ankara Üniversitesi Çevrebilim Dergisi*, C.II, S.2, Ankara 2010, s. 185.
[6] Phrygia sınırlarından I. Bölümde ayrıntılı olarak bahsedilecektir.

şimdiye kadar tespit edilmemiş doğal antik yolların, oda mezarlarının olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonunda köydeki taşınmaz ve taşınır eserlerin tek tek incelenip Köyün tarihi dönemlerinin tespit edilmesi ve bu döneme ilişkin eserlerin tek bir çalışmada toplanması hedeflenmiştir. Bu çalışma Beyköy'deki taşınır ve taşınmaz eserlerin hepsinin bir arada ele alınıp incelendiği ilk çalışma olacaktır.

Bu çalışmanın amaçlarından birisi de Köydeki taşınmaz eserlerin ileriki zamanlarda tahrip edilme ve yok olma tehlikesine karşı kayda almak ve geriye bu eserlerle ilgili ortaya bilimsel bir çalışma bırakmaktır. Çünkü kayda geçen eserlerin korunması daha kolaydır. İlerde köyle ilgili çalışma yapmak isteyen araştırmacılara kaynak olabilecek resim, belge gibi bilgileri kayda geçirmektir. Ayrıca Beyköy'deki tarihi eserlerin gerektiği ilgi ve alakayı görmesini ve korunmasına yönelik farkındalığı ortaya çıkartmak amaçlanmıştır.

Bu çalışmadaki diğer bir amacımız ise Beyköy'deki arkeolojik materyal ve yerleşim dokusunu ortaya koymak, ana hatlarıyla Köyün kültür dönemlerini belirlemektir. Daha önce yapılmış çalışmalar ve bizim yapacağımız kütüphane, müze ve arazi çalışmaları kapsamında Köyün tarihinin yeniden ele alınmasına vesile olmak hedeflenmiştir.

B. Materyal:

Bu araştırmamızın en önemli materyallerini çalıştığımız alanda bulunan taşınmaz kalıntılar ve Afyonkarahisar Arkeoloji müzesinde korunan taşınır buluntular oluşturmaktadır. Bu buluntular belli bir bilimsel kurallar çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu açıdan her bulgu bizim için önemli bir kaynak değeri taşımaktadır. Araştırmamızda en belirleyici çalışma yöntemini arazide yaptığımız yüzey araştırmaları, Müze ve kütüphane çalışmaları oluşturmaktadır. Arkeolojik arazi çalışması sonucunda Beyköy Höyük, Yumru Kayalar Nekropolisi, Köy mezarlığı, Beyköy Nekropolisi, Karaçayır Nekropolisi, Merkez Nekropolis, kaya mezarları ve antik yollar gibi taşınmaz kalıntılar ayrıntılı bir şekilde yerinde incelenmiştir. Bunların gerekli ölçümleri alınıp, fotoğraflamaları yapılmıştır**.** Her bir taşınmaz eser için Enlem ve Boylam değerlerinin, ölçümlerinin ve fotoğraf numaralarının yer aldığı fişler hazırlanmıştır. Çalışmamızda Koordinat sisteminin belirlenmesinde Coordinatör programının ITRF 96-3° UTM formatı kullanılmıştır. Daha sonra bu dereceler Google

Earth programına işlenmiştir. Alan ve uzunluk hesaplamalarında Afyonkarahisar Tapu ve Kadastro Müdürlüğü verileri ve Google Earth programı verileri kullanılmıştır. Harita da kırmızı renk ile gösterilen alanlar tescilli olup mavi renk ile gösterilen alanların tescili yoktur. Diğer yandan da Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesinde yapılan inceleme ve tasnifler sonucunda da toplamda 55 adet taşınır buluntu tespit edilmiştir.

Çalışmamızda bölgenin değerlendirmesini yaparken yazılı döneme kadar olan süreçte (II. Bin yıl öncesi) arkeolojik malzemelerden yararlanılmıştır. Sonrası ise hem arkeolojik malzemeler hem de yazılı kaynaklardan kullanılmıştır. Buluntu sıralamamız; pişmiş toprak, kemik, Maden gibi malzemelerden imal edilmiş ürünlerden oluşmaktadır.[7] Çalışmamızı oluşturan başlıca taşınmaz materyaller: höyük, yumrukaya nekrepolisi, köy mezarlığı Nekropolisi, kaya mezarları ve antik yollardır. Taşınmaz materyaller arasında ise çanak-çömlek, testiler, ağırşak, tas, kâse, matara, sürahi, küpe, bilezik, düğme, ayna, boncuk gibi kalıntılar yer almaktadır.

En erken dönemlerde en önemli kullanım eşyaları olan çanak-çömlek ve benzeri kaplar önemli bir ticari unsurdur.[8] Çalışmamızın önemli bir kısmını oluşturan Çanak-Çömlekler, değerlendirme açısından önceleri; form, katkı ve bezeme gibi kriterleriyle ele alınmıştı. Daha sonra bu malzemelerin en yakın kazı yerlerindeki malzemelerle karşılaştırılması yapılarak o dönemdeki siyasi güç bölgelerinde yola çıkarak, yani siyasi merkez odaklı olarak değerlendirilirdi. Fakat son dönemlerde farklı yaklaşımlar ileri sürülmüştür. Çanak-çömlek kültürünün siyasi ve etnik unsurlara göre değil kendi bölge sınırları içersinde yani lokal bir değerlendirme gerektiği öne çıkmıştır. Çanak-çömleklerin incelenmesindeki görüş değişikliliği mimari kalıntılarda da olmuştur. Önceki yıllarda, bir anıtın üzerindeki tasvir ve yazılar dikkate alınırken, son dönemlerde bu anıtların hangi bölgede yer aldıkları ve işlevleri de dikkate alınmaya başlanmıştır. Ö. Harmanşah anıtların siyasi ve idari açıdan değerlendirilmesinin yeterli olmayacağını, bunların etno-tarihsel olarak da derinlemesine incelenmesi gerektiğini vurgulamıştır.[9]

[7] Koçak*, Erken Dönemlerde Afyonkarahisar yerleşmeleri,* Kömen Yayınları, Konya 2004, s.19.
[8] Koçak vd; *M.Ö. II. Bin yılda Afyonkarahisar ve Çevresi Kültürleri*, TTK., Ankara 2019, s.5.
[9] Koçak, *M.Ö. II. Bin yılda…,* s.6.

C. Çalışma Alanının Sınırları ve Çalışma Planı:

Çalışmamız Beyköy'ün idari sınırları içinde yer alan taşınır ve taşınmaz arkeolojik buluntuları kapsamaktadır. Bu anlamda bulunan bir adet höyük, yumru kayalar nekropolisi, Beyköy Nekropolisi, Merkez Nekropolisi, Karaçayır Nekropolisi, Köy mezarlığı, Tavşan Düşen Antik yolu ve tespit edilen diğer antik yollar çalışma alnımızı oluşturmaktadır. Taşınır eserlerin korunduğu Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi ise diğer bir çalışma alanımızdır. Bu eserlerden hareketle köyün Erken Tunç Döneminden başlayıp, Phryg, Roma, Geç Roma ve Geç Antik dönemine kadar olan zaman dilimi ele alınmıştır. Çalışma Beyköy'ün Eskiçağ Kültür Envanteri olduğu için Orta Çağ Dönemine ve İslami Döneme değinilmemiştir.

Tezimiz kapsamında, birinci bölümde Beyköy'ün coğrafi konumu, sınırları ve komşuları hakkında bilgi verdik. Tüm bunları jeopolitik kavramı çerçevesinde ele aldık. Ayrıca tarihi coğrafya ve araştırma tarihçesi hakkında da bilgi vererek okuyucunun gözünde bir bütünlük sağlamaya çalıştık.

İkinci bölümde, taşınmaz kalıntıları inceledik. Bu kalıntıları dönemlere ayırarak envanter fişlemesi verdik. Bu bölümdeki harita, koordinat alma, İşaretleme, hesaplama işlemlerinde Google Earth proğramı kullandık.

Üçüncü bölümde ise müzede korunan taşınır eserlerin tasnifini ve dönem özellikleriyle birlikte incelemesini yaptık. Daha sonra bu eserlerin de envanter fişlemesini verdik.

BİRİNCİ BÖLÜM

BEYKÖY'ÜN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ, TARİHÇESİ VE GENEL TARİHSEL COĞRAFYA

1. BEYKÖY'ÜN KONUMU, SINIRLARI VE KOMŞULARI

Beyköy, Afyonkarahisar'ın 35 km. kuzeyinde İhsaniye ilçesinin 4 km. kuzeydoğusunda yer almaktadır [10]. Beyköy, 39. 047215 enlem ve 30. 467007 boylamında yer almaktadır. Köyün GPS koordinatları 39° 02′ 48.68"K ve 30° 28′ 00.72"D. Köyün sınır uzunluğu 37.998 m, alanı ise 315,914 km2'dir. Kuzeybatısında Üçlerkayası Köyü, kuzeydoğusunda Bayramaliler ve Demirli köyü, güneyinde Akören Köyü, güneydoğusunda Kayıhan Kasabası, güneybatısında İhsaniye ilçesi ile çevrilidir. İhsaniye İlçesi ve etrafının eğim değerleri yüksektir[11]. Öyle ki Köyün güney sınırında yükselti 1085m civarında iken orta bölümünde batı-doğu doğrultulu alanda ise 1220m – 1120m arasında değişmekte, kuzey sınırında ise 1180m – 1200m arasında değişmektedir. 2019 yılı nüfus sayımına göre köyün nüfusu 459 kadın ve 439 erkek olmak üzere toplamda 898'dir.

Karasal iklimin etki alanına giren köyde kışlar soğuk ve kar yağışlıyken, yazları sıcak ve kuraktır. Köyde en sıcak aylar Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarıyken en soğuk aylar ise Aralık, Ocak, Şubat ve Marttır. Beyköy'ün ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. En çok ekilen ürünleri buğday ve haşhaştır. İkinci derecede de patates ekimi yapılmaktadır. Köyde büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık yaygındır. Köyde bir tane sağlık ocağı eğitim kurumu olarak da aynı bahçe içinde bir ilkokul ve bir de ortaokul bulunmaktadır.

2. BEYKÖY'ÜN TARİHÇESİ

Afyonkarahisar, Eskişehir ve Kütahya illeri arasında kalan alan Dağlık Phrygia olarak adlandırılmıştır. Bu alan Phrygia sanatının Ana Tanrıça ve kayalar kültü ile bağlantılı olarak küçük fasadlar ve anıtsal tapınım merkezleri bakımından zengindir. Phrygia bölgesinde ayrıca Eski Tunç Çağı ve Phrygler'den sonra bilhassa Roma ve

[10] Özyurt, *Afyon-97,* Haz: İl Turizm Müdürlüğü, Valilik Yayınları-4, Afyonkarahisar 1997, s.153.
[11] Taş-Yakar, "Afyonkarahisar İlinde Yükselti Basamaklarına Göre Arazi kullanımı", *Coğrafi Bilimler Dergisi,* C. VIII, S. 1, Ankara 2010, s. 64, 68.

Bizans dönemlerine ait kaya mezarları, kiliseler ve kaya yerleşimleri yaygındır[12]. Çünkü genel anlamda Dağlık Phryg vadisi dediğimiz alanda volkanizma etkisi görülmektedir. Üçüncü jeolojik zamanın ikinci kısmıyla ilişkilendirilen bu alanda tüf ve lav etkisi oldukça yaygındır. Örneğin Eskişehir-Kütahya illeri sınırında kalan Türkmen Dağı'nın lavları etrafını şekillendirmiştir. Bu dağ, Beyköy'ün 44 km kuzeyinde kalmaktadır. Beyköy'de bu yanardağın patlamasıyla oluşan lav ve tüf yayılımından etkilenmiştir. Bölgede oluşan bu tüf kaya yapısının işlenmesinin kolay olması buraya gelen ve hüküm süren toplumların bu alanı şekillendirmesini ve buraları açık hava müzesi haline gelmesini sağlamıştır[13]. Bu sebepledir ki Beyköy Nekropoller, Kaya mezarları ve Antik Yol ağı bakımından oldukça zengindir. Ayrıca Kral Yolu'nun da Beyköy sınırlarından geçmesi, Döğer, Ayazin, Kayhan gibi tarih açısından zengin kasabaların tam merkezinde olması da kuşkusuz köyün stratejik önemini arttırmıştır.

Beyköy, ünlü İngiliz Arkeolog William M. Ramsay tarafından, 1884 yılında Köyün 2 km güneyindeki höyükte bulunan hiyeroglif yazıtlı bir taş kalıntısı ile bilim dünyasına tanıtılmıştır. Ramsay, Kral Yolu istikametini tarif ederken iki rotadan bahsetmiştir. İkinci rotanın doğu – batı istikametinde ilerlediğini ifade etmiştir. İkinci rotayı takip ederek dağlık araziye geçildiğini ve ismi yanındaki büyük tepeden dolayı Beşkarış Höyük olan köyün yanından Altıntaş Ovasına çıkmış olabileceğini söylemiştir. Buradan dosdoğru doğu istikametini takiple ovayı geçer. Beyköy yanından yine dağlık araziye dâhil olduğunu belirtmiştir. Dağlık araziye girdiği geçidin yanında büyük bir höyükten bahsetmiştir. Bu Höyüğün üstünde SirCappadocia hiyeroglifleriyle yazılar bulunan tırahitik bir taş parçasını bizzat kazıp bulduğunu belirtmiştir. Yol'un bundan sonrada Bakşişa, Yapuldak üzerinden Midas'ın mezarının bulunduğu şehre uğrayarak devam ettiğini ifade etmiştir[14]. Ancak taş o zamandan beri kayıptır.

Ramsay'ın bıraktığı çizimler üzerinde de çalışmalar yapılmıştır. Böylece yazıtın iki yönden önemli olduğu kanısına varılmıştır. Birincisi yazıtın, hiyerogliflerin biçiminden ve diğer yazıtlarla karşılaştırılması sonucu Hitit İmparatorluk Devrine (M.Ö. XIII. yüzyıla) ait olması. İkincisi ise yazıt bulunduğu bölge itibarıyla, Hitit

[12] Bozdağ, *Afyonkarahisar Frig Vadisi İhsaniye,* Afyonkarahisar Valiliği Yayını, Afyonkarahisar 2009, s.81.
[13] Sarı, "Antik Yol Ağları ve Frig Yolu", *Aktüel Arkeoloji Dergisi,* S.72, İstanbul 2020, s.46-54; Yalçınlar, "Türkiye'de Eski Çağ İnsanlarının Bazı Faaliyet ve Eserlerinde Coğrafi etkiler", *X. Türk Tarih Kongresi I,* Ankara 1986, s. 30.
[14] Ramsay, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, Çev: Mihri Pektaş, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1960, s.32.

İmparatorluğunun batı sınırlarını belirlenmesi açısından önemlidir[15]. Hititlerle çağdaş olan Arzawa Krallığı, Hitit Kralı II. Murşili (M.Ö. 1321-1295) döneminde Hititlere bağlanmıştır[16]. Bu dönemden itibaren Arzawa, (Seha Nehri Ülkesi, Appawiya, Mira Kuwaliya ve Hapalla) gibi birimlere ayrılmıştır[17]. Kaynaklar Hapalla Krallığının etrafındaki şehirleri yıktığından bahsetmiştir. Hapalla Krallığının batısında Atapali Krallığı vardır. Atapati Krallığı kendi şehirlerini Hapalla krallığından korumak için güçlendirmiştir. Bu şehirlerden birisi de çalışma konumuz olan Beyköy'dür. Yani Beyköy Hapalla Krallığı sınırlarında yer almaktaydı[18]. Ayrıca Beyköy Höyükte bulunan çanak-çömlek parçalarının incelenmesi sonucunda, Höyüğün İTÇ II yerleşmesi olduğu anlaştır. Tüm bunlardan hareketle Beyköy, M.Ö. 3. binyıldan itibaren günümüze kadar yerleşim alanı olarak kullanılmaktadır diyebiliriz. Beyköy; Phryg, Roma ve Bizans dönemi kaya mezarları bakımından da zengin olmakla birlikte antik yolların varlığı da köyün önemini arttırmaktadır.

3. GENEL TARİHİ COĞRAFYA

Afyonkarahisar ve çevresi ilk yerleşik hayatın başlangıcı olarak kabul edilen Neolitik devirden itibaren iskân edilmiştir. Daha sonraki Khalkolitik ve Eski Tunç devirlerinde de önemini korumaya devam etmiştir[19]. Neolitik Devir Anadolu'da M.Ö. 8.000-5.000 yılları arasında tarihlenmiştir. İnsanlık Neolitiğe kadar yiyeceğini doğadan temin ederken, bu devirden sonra ekip biçmeye başlamıştır. Fakat bu defa da başka problemler ortaya çıkmıştır. Ekip biçilen alanların yabani hayvanlardan ve düşman saldırılarından korunması gerekmiştir. Tarla ve bahçelerin etrafına küçük kulübeler kurulmuş böylece Neolitik devirde ilk yerleşik hayat, başka bir ifadeyle köy kültürü başlamıştır. Bu devrin en önemli yerleşim yerleri arasında ise; Burdur-Hacılar, Konya-Çatalhöyük, Diyarbakır-Çayönü'yü sayabiliriz[20]. Afyonkarahisar ve çevresinde Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren gerçekleştirilen ve özellikle 60'lı yıllardan itibaren

[15] Gonnet, "Frikya'da Geç Bronz Çağına Tarihlenebilecek Kaya Eserleri Üzerine Gözlemler", *IX. Türk Tarih Kongresi I,* Ankara 1981, s. 273; Gonnet, "Beyköy Yüzey Araştırma Sonuçları", *IV. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara 1982, s.151-152.

[16] Llyod, *Türkiye'nin Tarihi, Bir Gezginin Gözüyle Anadolu Uygarlıkları,* Çev: Ender Varinlioğlu, Tübitak Popüler Bilim Kitapları, XVI. Basım, Ankara 2002, s.40.

[17] Özdemir, "Hitit Devleti ile Vassalları Arasında Yapılan Anlaşmalarda Vassallara Getirilen Yükümlülükler", *SEFAD,* S. 40, Konya 2018, s.270; Karauğuz, *Boğazköy ve Ugarit Çivi Yazılı Belgelerine Göre-Hitit Devletinin Siyasi Antlaşma Metinleri,* Çizgi Kitabevi, Konya 2002, s. 107.

[18] Eberhard Zangger&Fred Woudhuizen, "Rediscovered Luwian Hieroglyphic İnscriptions From Western Asia Minor", *Talanta,* Volume 50, Hollanda 2018, p. 41.

[19]Bülbül, "Neolitik Devirden M.Ö. 2. Binyıl Sonuna Kadar Afyonkarahisar ve Çevresi", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 21, Mayıs 2010, s.2.

[20] Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi (En Eski Devirlerden Pers İstilasına Kadar),* Ekin Yayınevi, XIV. Basım, Bursa 2017, s.11; Sevin, *Anadolu Arkeolojisi,* Der yayınları, III. Baskı, İstanbul 2003,s.117.

hız kazanan yüzey araştırmaları ve arkeolojik kazılar sonucunda, Neolitik devirle birlikte bölgede yoğun bir yerleşme olduğu anlaşılmıştır[21]. Bölgede yapılacak kazıların artmasıyla dönemle ilgili bilgilerimiz artacaktır.

Neolitik Devri takip eden döneme ise Khalkos=bakır ve Litos=taş sözcüklerinden türetilerek Khalkolitik yani Bakırtaş Çağı ismi verilmiştir. Veli Sevin, bu çağa İleri Üretici Dönem ya da Gelişken Köy Dönemi gibi adlar verilmesinin daha uygun olacağını söylemiştir. Bu çağ kabaca M.Ö. VI. bin yılın ilk yarısı ile IV. bin yılın sonları arasını kapsamaktadır. Bu dönemin en önemli özelliğinden birisi bakır âletlerin giderek taşın yerine geçmeye başlaması ve boya bezemeli çanak-çömleklerin kullanılmasıdır[22]. Khalkolitik, Anadolu gibi Afyonkarahisar ve çevresi için de bir dönüm noktası olmuştur. Çünkü Anadolu'da, taş âletler yanında az miktarda madenin de kullanıldığı Khalkolitik devirde (M.Ö. 5.000-3.000) köy kültüründen çıkılıp şehir kültürüne ilk adım atılmış ve Anadolu'nun bazı yerlerinde etrafı surlarla çevrili şehirler inşa edilmeye başlanmıştır. Bu şehirlerden birisi de Afyonkarahisar sınırlarındaki Sandıklı'da bulunan Kusura'dır[23]. Anadolu'da ise genel anlamda Pulur Höyük, Beycesultan Höyük, Canhasan Höyüğü, Horoz Tepe, alaca Höyük gibi yerleşmeler Kalkolitik Çağ yerleşmeleridir[24].

M.Ö. 3. bin yıldan itibaren Anadolu'da birçok değişik kökenli kavim bir arada yaşamış, kaynaşmış. Ve bu durum asırlarca devam etmiştir[25]. IV. bin yılın sonları ve III. bin yılın başlarıyla birlikte Tunç Dönemi[26] ortaya çıkmıştır. Bu dönem Geç Khalkolitik Çağı'nın biraz daha gelişmiş halidir. Geç Khalkolitik Çağ'dan bir kopuş olarak görülmemelidir. Tam tersine ileriye doğru bir gelişme eğilimi olarak düşünülmelidir. Bu dönemde Anadolu'da hala yazı tanınmış değildi. Anadolu, kümelenmiş kültür bölgelerine ayrılmıştı[27]. Anadolu'da Tunç devri M.Ö. 3000-1200 yılları arasını kapsar. Üç evrede incelenir.

1. Eski Tunç devri (M.Ö. Ca. 3000-2000) :Bu dönemde Anadolu'da neler olduğu bilinmiyor. Bu dönemde çanak çömlek elde yapılmakla birlikte boya kullanılmıştır. Küçük heykelcik yapımında oldukça ileri gidilmiştir.

[21] Koçak, *Erken Dönemlerde Afyonkarahisar Yerleşmeleri*; Pınar Bülbül, a.g.m., 2010, s.2.
[22] Sevin, *Anadolu Arkeolojisi*, s.78; Akurgal, *Türkiye'nin Kültür Sorunları*, Bilgi Yayınevi, Ankara 1998, s.171.
[23] Bülbül, *a.g.m.*, s.2.
[24] Umar, *İlkçağda Türkiye Halkı,* İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1999, s.8-9.
[25] Memiş, *Genel Tarih,* Tablet Yayınları, III. Baskı, Konya 2002, s.205; Ramsay, s.23; Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi*, s. 3; Güney, *Antik Çağ Türkiye Tarihi Coğrafya Bölgeleri,* Lebib Yalkın Yayınları, Diyarbakır 2000, s. 26.
[26] Bazı kaynaklarda Bronz Devri ya da Bronz Çağı olarak da geçmektedir.
[27] Sevin, *Anadolu Arkeolojisi*, s.117.

2. Orta Tunç devri (M.Ö. Ca. 2000-1500): Asur ticaret kolonileri zamanına denk gelmiştir.
3. Yeni Tunç Devri (M.Ö. Ca. 1500-1200): Büyük Hitit İmparatorluğu zamanına denk gelmiştir[28].

M.Ö. 3. binyıl Anadolu'sunda yazı olmadığı için bu dönemdeki bilgilere arkeolojik vesikalar ve komşu ülkelerin yazılı kaynaklarından dolaylı yollardan ulaşmaktayız. Bunlardan hareketle bu dönemde Anadolu'da Hattiler (Orta Anadolu'da), Hurriler (Kuzey Suriye'de) ve Luwiler (Güney Anadolu'da) vardır. Akkadca metinlerde Anadolu'dan Hatti Memleketi diye bahsedilmektedir[29]. Öyle ki Anadolu kökenli olmamakla beraber, Anadolu hakkında bilgi veren en eski yazılı vesika Şartamhari metinleridir. Bu metinler Akkad İmparatorlarından Sargon'un torunu Naram-sin'e aittir. Metinlerin üç kopyası vardır. Bunlardan birisi Mezopotamya'da Babil'de iken, ikincisi Mısır'da Tel el Amama'da, üçüncü ve sonuncusu ise Anadolu'da Boğazköy'de (Hattuşaş) arşivlerinde bulunmuştur[30].

Şartamhari metinlerinin Hattuşaş arşivinde ele geçirilen kopyasının ilk 7 satırı kırık olup, metin, 8. Satırdan itibaren şöyle devam etmektedir:

"*8. Bana karşı bütün memleketler isyan ettiler.*

9. GUŞUA kralı Anmanailu, Pakki kralı Bumanailu

10. Ulluvi (Ullama) kralı Lupanaliu, sonra…kralı…innipailu

11. Hatti kralı Pampa, Kaniş Kralı Zipani,……kralı Nur doğan

12. Amurru kralı Huıvaruvaş, Parişi kralı Tişenki

13. Armanu kralı Mudakina, sedir dağları kralı Işgippu

14. Larak kralı Ur-larak, Nikku Kralı Ur-banda

15. Türki kralı İlşu-Nail, Kuşaura kralı Tişbinki

16. Toplam 17 kral, ki onlar şavaşa girdiler ve ben onları vurdum.

[28]Memiş, *Genel Tarih*, s.210; Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarih…*, s. 16; Akurgal, *Anadolu Kültür Tarihi*, TÜBİTAK Yayınları, Ankara 1997, s.11-12; Gür, *İlk İnsandan Selçuklu'ya Anadolu Uygarlıkları ve Antik Şehirler,* Alfa Yayınları, II. Basım, İstanbul 2010, s. 9-10. Anadolu'nun tarihten önceki kronolojisi için bknz., Akşit, *Anadolu Uygarlıkları ve Türkiye'nin Tarih Hazineleri,* Akşit Kültür ve Turizm Yayınları, İstanbul 1982, s.14.

[29]Memiş, *Genel Tarih*, s.211; Umar, *Türkiye Halkının ilkçağ Tarihi,* Ege Üniversitesi Basın- Yayın Yüksekokulu Yayını, İzmir 1982, 14 vd.

[30]Sever, "Mezepotamya ve Anadolu Medeniyetleri ile İlişkiler", *Türkler Ansiklopedisi, C.I,*Ankara 2002, s. 451-452; ; Memiş -Köstüklü, *Ortadoğu-Anadolu İlişkileri,* Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya 1992, s. 14; Günbattı, "Kültepe'den Akadlı Sargon'a Ait bir tablet", *Anadolu Arşivleri*, C.3, Ankara 1997, s.132; Günbattı, *Kültepe-Kaniş Anadolu'da ilk yazı, İlk Belgeler,* Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, *II. Basım,* Kayseri 2017, s.30; Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi...*, s. 21.

17. Hurriler'e karşı bütün orduyu seferber ettim ve sonra (Tanrılara) şarap taktim ettim.

18. O zaman savaşcılarıma, binlerce düşman askeri hiç mukavemet etmedi[31]*."*

Şartamhari Metinleri mücadelenin kralı anlamına gelmektedir. Şartamhari metinleri M.Ö. 3. bin yıl Anadolu'sunun siyasi yapısı, coğrafi yapısı hakkında bilgi verirken, o dönemdeki şehir devletlerinden ve onların isimlerinden de bahsetmiştir. Metinlerde adı geçen kralın Anadolu'ya girmek için Sedir ormanlarını[32] ve Gümüş dağlarını[33] aştığı belirtilmiştir. Şartamhari metinlerinde Anadoluda 17 şehir devleti olduğundan ve bunların Hatti kralı Pampa'nın önderliğinde birleşip Akkad kralı Naram-sin'e karşı savaştığı anlatılmıştır[34].

Eski Tunç Çağının I. Yarısında Anadolu'da yazı olmadığı için neler olup bittiğini bilmiyoruz. Ama yukarıdaki metin sayesinde Eski Tunç Çağının II. Yarısına ait bilgiler öğrenmekteyiz. Buradan hareketle M.Ö. 3. Bin yıl Anadolu'sunda büyük bir devlet yoktur. Küçük şehir devletleri vardır. Bu şehir devletleri kendi aralarında savaş halinde olsa bile dışarıdan gelen bir güce karşı birleşip beraber hareket etmişlerdir diyebiliriz. Anadolu da başlıca eski Tunç dönemi yerleşme merkezleri arasında ise şunlar vardır: Beycesultan Höyüğü, Horoz Tepe, Yumuk Tepe, Kusura Höyüğü, Alacahöyük, Alişar Höyüğü, Yazır Höyüğü'dür. Bu yerleşmeler daha önceki dönemlerde kurulmuş olan kent kalıntıları üzerine yeniden inşaa edilmiş yerleşmelerdir. Bir de ilk kez Eski Tunç Döneminde kurulmuş ve daha sonraki dönemlerde de kullanılmaya devam edilmiş yerleşmeler vardır. Örneğin: Kültepe, Semayük, Karahöyük, Karaz Höyüğü gibi yerler vardır[35]. Afyonkarahisar bölgesi de Tunç Çağı yerleşmeleri bakımından zengindir.

Anadolu Yarımadası'na büyük ve etkileyici hiçbir göç dalgasının gelmediği Tunç çağı'nın orta evresine ikinci bin yılın başlarında girilmiştir. Anadolu bu dönemde irili ufaklı birçok beylik arasında paylaşılmıştı. Bu beyler arasında sık sık çatışmalar çıkıyordu. Henüz güçlü bir merkezi otoriteye ulaşılmış değildi. Bu beyliklerde adını

[31] Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi…* , s. 22-23.
[32] Bugünkü Amanos ormanlarıdır. Ayrıntılı bilgi için bknz., Kaya, *Türkiye'nin Eskiçağ Tarihi ve Uygarlıkları I Tarih Öncesi Çağlardan Demir Çağına Kadar,* İlya İzmir Yayınevi, İzmir 2011, s.73.
[33] Bugünkü Toroslardır. Ayrıntılı bilgi için bknz., Kaya, *Türkiye'nin Eskiçağ Tarihi…* ,s.73.
[34] Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi…* , s.22 ; Sever, *a.g.m.,* s. 451-452; Memiş-Köstüklü, *a.g.e.,* s. 14; Günbattı, *a.g.e.,* s.30; Günbattı, *a.g.m.,* s.132 ; Kınal, *Eski Anadolu Tarihi,* Türk Tarih Kurumu Basımevi,III. Baskı, Ankara 1991, s.50.
[35] Umar, *Türkiye Halkının ilkçağ Tarihi,* s. 9-10.

bildiğimiz en önemlileri: Neşa (Kaniş), Mama, Kuşşara, Puruşhanda, Urşu, Landa, Zalpa, Şalativara ve Hattuş'tur[36].

Anadolu, Orta Tunç devriyle birlikte tarihi devirlere girmektedir. Mezopotamya'dan [37] Anadolu'ya ticaret yapmak amacıyla gelen Asurlu tüccarlar yanlarında yazıyı da getirecekler ve böylece Anadolu'da da tarihi devirlerin başlamasını sağlayacaklardır. Bu sayede M.Ö. 2. Bin yılın başından itibaren Anadolu hakkında bilgi sahibi olabiliyoruz[38]. Orta Tunç Çağı Anadolu'sunun en önemli özelliği Mezopotamya ile sıkı ilişki içinde olunmasıdır.

M.Ö. 2000'lerde Anadolu ve Mezopotamya arasındaki ilişkilerin yoğunlaştığı görülmektedir. Assur Devleti o tarihlerde oldukça zengin bir devletti. İlk başlarda sivil olarak başlayan Assur ve eski Anadolu şehirleri arasındaki ticari girişimleri Asurlu yöneticiler desteklemişlerdir. Tüccarların güvenli ve rahat bir şekilde ticaret yapmalarını sağlamak için ilgili şehir ve bölgelerin yöneticileriyle antlaşmalar imzalamışlardır[39]. Genel anlamda M.Ö. XX. Yüzyılın ortalarından XVIII. Yüzyılın ortalarına kadar sürmüş görünen bu örgütlü ticaret dönemine "Assur Ticaret Kolonileri Çağı" ya da "Koloni Çağı" denilmektedir[40]. Bu dönem Anadolu tarihi içersinde çok özel bir yere sahiptir. Çünkü güneyde Mezopotamya'daki yüksek kültür ve medeniyet büyük oranda ilk kez bu dönemde Anadolu'ya girmeye başlamıştır. İlk başlarda bakıldığında bu etkiler arasında mamul mallar, lüks tüketim ürünleri, değiş-tokuş maddeleri şehircilik, din, idare sistemi ve bunlar gibi birçok kültür verileri olduğu görülmektedir. Ama tartışmasız Anadolu insanın bu döneme kadar hiç bilmediği çivi yazısı en başta sayılmalıdır[41]. Anadolu ve Mezopotamya arasındaki bu ticaret Akkadlar[42] zamanında

---

[36] Sevin, *Anadolu Arkeolojisi*, s. 151.

[37] Mezopotamya Eski doğu'nun üç büyük medeniyet merkezinden birisidir. İki nehir arası anlamına gelmektedir. Bu iki nehir Dicle ve Fırat nehirleridir. Ayrıntılı bilgi için bknz., Memiş, *Eskiçağda Mezopotamya (En Eski Çağlardan Asur İmparatorluğu'nun Yıkılışına Kadar.),* Ekin Kitabevi, Ankara 2007, s.7 vd; Kuhrt, *Eskiçağda Yakın Doğu I,* Çev: Dilek Şendil, İş Bankası Kültür Yayınları, IV. Baskı, İstanbul 2017, s.23 vd.

[38] Memiş, "Ortadoğu'da Türklerin Varlığı Tartışmaları" *Türkler Ansiklopedisi, C.I,*Ankara 2002, s.441; Sevin, *Anadolu Arkeolojisi*, s.151; İplikçioğlu, *Eskiçağ Tarihinin Ana Hatları I*, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1990, s. 71-72.

[39]Albayrak, "Sembollerden Çivi Yazısına Geçiş ve Yazının Anadolu'ya gelişi", *Anadolu Arşivleri*, C.10, S.2, Ankara 2016, s.23.

[40]Sevin, *Anadolu Arkeolojisi*, s.151.

[41]Ünal, "Hitit Metinlerinde Eski Asur Ticaret Kolonileri Çağıyla İlgili Kayıt ve Anımsamalar", *Anadolu Arşivleri*, C.3, Ankara 1997, s.342.

[42] M.Ö. 2350-2150 yılları arasında Mezopotamya da yaşamış bir uygarlıktır. Kurucusu Sargon'dur. Sargon Akkad'ları tüm Asya'yı kapsayan bir İmparatorluk haline getirmiştir. İmparatorlukta etnik köken bakımından çeşitli birçok kavim yaşıyordu. Sargon ve Naram-Sin zafer abideleri vesika olarak günümüze kadar gelmiştir. Mücadelenin Kralı anlamına gelen Şartamhari metinleri Anadolu açısından çok önemlidir. Bu İmparatorluğun yıkılışında birçok sebep etkili olmuştur. Ama en önemli sebep Dağ kavimlerinden Guti'lerin harekete geçmesidir. Guti'ler tanrıların da yardımıyla Akkad İmparatorluğunu yıkmışlardır. Ayrıntılı bilgi için bknz., Memiş, *Eskiçağda Mezopotamya...* , s.51 vd; Kuhrt, *a.g.e*., s.57 vd.

başlamış olup Assurlular[43] zamanında çok ileri bir seviyeye ulaşmıştır. Ama bu ilişkilerin Anadolu'ya yukarıda saydığımız faydaların yanında birtakım zararları da olmuştur. Bu dönemde Anadolu'nun yer altı ve yer üstü kaynakları Assurlu tüccarlar tarafından sömürülmüştür. Genel anlamda Anadolu da küçük şehir devletleri vardı. Kuşşura da bu şehir devletlerinden birisiydi. Bu şehir devleti diğer şehir devletlerini yenerek Anadolu'daki ilk siyasi birliği sağlamıştır. Bu birliği kuran kral Anitta ileri görüşlülüğü sayesinde, Anadolu'yu sömüren Assurluları Anadolu'dan kovmuştur. Böylelikle M.Ö. 1950'ler de başlayan Asur Ticaret Kolonileri dönemine M.Ö. 1750'li yıllarda son vermiştir[44]. Böylelikle Tunç Döneminin son evresi olan Yeni Tunç Devrine (M.Ö. Ca. 1500-1200) girilmiştir. Ayrıca bu dönem Hitit[45] İmparatorluğu zamanını da içine almaktadır. M.Ö. 2. Binyılda Anadolu da ortaya çıkan halkların en önemlilerinde birisi hiç kuşkusuz Hititlerdir. Bu dönemin diğer halkları ise Gaşkalar, Palalar, Lukkalar, Arzavalılar, Hayaşalılar, Aşşuvalılar ve İşşuvalılar'dır. Hititler'in bıraktığı çivi yazılı metinlerden anlaşıldığına göre yukarıda ismi geçen kavimlerin hemen hemen hepsi Hititlere karşı düşmanca davranmıştır[46].

Hititler Anadolu'nun siyasi kaderinde büyük önem taşımıştır. Bu krallığın siyasi kökeni Kuşşara Krallığına dayanmaktadır. Kuşşara Krallığı Asur Ticaret kolonileri zamanı dediğimiz dönemde sona ermiştir[47]. Kuşşuralı Anitta'nın ölümünden bir süre sonra, aynı soydan gelen Kuşşuralı Labarna'nın eski bir Hatti beylik merkezi olan Hattuş'u başkent yapıp, kente Hattuşa, kendisine de Hattuşalı anlamına gelen Hattuşili adını vermesiyle M.Ö. 1650-1620'li yıllarda Hitit Devleti resmen kurulmuştur[48].

Anadolu yarımadasının bugün için bilinen en eski adı "Hatti Ülkesi" dir. Bu adlandırma ilk defa Mezopotamya yazılı kaynaklarında Akkad sülalesi döneminde kullanılmıştır. Bu ad o kadar çok yayılmıştır ki Anadolu'yu istila etmeye başlayan Hint-

[43] Mezopotamya da kurulan bir devlettir. Asurlular Doğu'nun Romalıları olarak tanınmışlardır. Asur kentini merkez alarak büyük bir İmparatorluk kurmuşlardır. Asur tarihi dört bölümde incelenmektedir:

1. Eski Assur Devleti (M.Ö. 2000-1700)
2. Orta Assur Devleti (M.Ö. 1700-1050)
3. Yeni Assur Devleti (M.Ö. 1050-750)
4. İmparatorluk Devri (M.Ö. 750-612) Ayrıntılı bilgi için baknz., Memiş, *Eskiçağda Mezopotamya...* , s.179 vd.; Radner, "Assur Kenti ve Assur Krallığı Tarihine Genel Bakış", *Assurlular Dicle'den Toroslar'a Tanrı Assur'un Krallığı*, Haz: Kemalettin Köroğlu-Selim Ferruh Adalı, YKY Yayınları, İstanbul 2018, s. 2 vd.

[44] Memiş, *Genel Tarih,* s.216-217; Kınal, *a.g.e.,* s. 67-68.

[45] Hitit adı Kutsal kitap Tevrat'ta Hıttî, Hıttîm olarak geçmektedir. Almancaya ise Hethit olarak aktarılmıştır. Hittites olarak da İngilizceye girmiştir. Ayrıntılı bilgi için baknz., Ceram, *Tanrıların Vatanı Anadolu,* Çev: Esat Mermi Erendor, Remzi Kitabevi, V. Basım, İstanbul 1999, s.23 vd; Ünal, *Hititler Devrinde Anadolu I,* Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2002, s.31.

[46] Memiş, *Genel Tarih,* s.215; Ünal, *Hititler Devrinde Anadolu I, s. 86,196;* Akurgal, *Anadolu Kültür Tarihi,* s.105,108.

[47] Memiş, *Genel Tarih,* s.216-217; Akurgal, *Anadolu Kültür Tarihi,* s.53-54.

[48] Sevin, *Anadolu Arkeolojisi,* s.163; Akşit, *a.g.e.,* s.30.

Avrupalı "Hititler" bile yeni yurtlarından bahsederken bu ismi kullanmışlardır[49]. Kaynaklarda Hititler'in kökeni hakkında çeşitli görüşler öne sürülmüştür. Kimileri Hititler Boğazlar üzerinden Anadolu'ya gelmiştir demiştir. Kimileri direk olarak Hititlerin Anadolu'ya Kafkaslar üzerinden geldiğini kabul etmiştir. Bir başka görüşü savunanlar ise Hititlerin Anadolu'ya Kuzey Suriye üzerinden geldiğini öne sürmüştür. Ekrem Memiş bu konuda Hititlerin Anadolu'nun yerli halkı olduğu düşüncesindedir. Bu düşüncesini de onların konuştukları dile dayandırmaktadır. Hititlerin etrafındaki komşularının dillerinden birçok kelime alması ve aynı şekilde kendilerinin de bu komşularının dillerini etkilemesinden hareketle Hititlerin uzun zamandır bu komşularıyla iç içe yaşamasını öne sürmüştür. Buradan yola çıkarak Hititlerin Anadolu'ya göç neticesinde gelme ihtimalini düşürdüğünü ifade etmiştir[50]. Bülent İplikçioğlu da Hititler'in Anadolu'ya Hint-Avrupa dalgasıyla geldiğini savunmuştur. Dil özelliklerinden hareketle bu kanıya varmıştır. Hititlerin gelen grup içinde Luvi kabileleriyle akraba olduğunu ifade ederek, Orta Anadolu da Kızılırmak civarına yerleştiklerini ifade etmiştir[51].

Hitit Devleti Anadolu'ya önce beylikler halinde (M.Ö. 2000-1660), sonra bir krallık (M.Ö. 1660-1460), daha sonra ise büyük bir krallık kurarak (M.Ö. 1460-1190) egemen olmuştur. Hitit İmparatorluğu zamanla düzinelerce küçük krallardan oluşan değişik dillere ve kültürlere sahip bir uygarlık haline gelmiştir. Onu dengeli ve uyumlu bir politika içinde yönetmek zorlaşmıştır[52]. Anadolu'nun ilk İmparatorluğu olarak kabul edilen Hititler'in M.Ö. 17 ve 7. Yüzyıllar arasında İç Anadolu'da hüküm sürdüğü kabul edilmiştir. Bu medeniyet ilk başlarda Hattuşa, Kussura, Zalpa, Kaneş gibi yerlerde kent devleti halinde örgütlenmiştir[53]. Farklı ırktan insanların yaşadığı, farklı dillerin konuşulduğu Anadolu'da Hititler'in küçük bir beylikten bir devlete doğru adımlar atmış olmaları büyük sonuçlara yol açacak gelişmelere neden olmuştur. M.Ö. 1600'lerden itibaren Hattuşa'yı başkent yapan I. Hattuşili Eski Hitit Devletini hızlı bir şekilde geliştirmeye başlamıştır. İlk olarak hedef Kuzey Suriye bölgesi seçilmiştir. Daha sonra sıra Batı Anadolu'daki Arzava ülkesinin zapt edilmesi olmuştur. Hemen sonrasında ise Babil ele geçirilmiştir. Babil'in ele geçirilmesiyle Hititler eski Babil yazısından geliştirdikleri Hitit yazısını öğrenmişlerdir. Hititler çivi ve resim yazısı (hiyeroglif)

[49]Akurgal, a.g.e.,*Türkiye'nin Kültür Sorunları*, s.176.
[50]Memiş, *Genel Tarih*, s.215; Hititlerin Anadolu'ya nereden geldikleri hakkında ayrıca Bknz., Kınal, *a.g.e.*, s.82-83.
[51]İplikçioğlu, *Eskiçağ Tarihinin Ana Hatları I*, s.72.
[52]Akurgal, *a.g.e., Türkiye'nin Kültür Sorunları*, s.190.
[53]Altunok, "Hititler: Boğazköy'den Yükselen bir Yönetim Güneşi", Akademik Hassasiyetler, C.VI, S.11, Ankara 2019, s.149.

olmak üzere iki tür yazı kullanmışlardır. Çivi yazısı Mezopotamya'dan alınmıştır. Bu yazı daha çok kil tabletler üzerinde kullanılırken, yerli Anadolu resim yazısı ise anıtlar ve mühürler üzerinde kullanılmıştır[54].

Hitit İmparatorluk Döneminde (M.Ö. 1500-1200) çevresindeki Arzawa Hititler'e başkaldırmıştır. Bunun üzerine II. Murşili Arzawa üzerine bir sefere çıkmıştır. Bu sefer sırasında Afyonkarahisar ili büyük bir önem kazanmıştır. Bu dönemde başşehri ve sınırları bilinmemekle birlikte Afyonkarahisar ilinde Mira Kuvalya krallığı bulunmaktaydı. Diğer Hitit Kralı olan IV. Tuthalya batıya sefer yapmıştır. Sefer sonucunda Batıdaki Arzawa Krallığı Hitit İmparatorluğuna bağlı vassal devlet haline getirilmiştir[55].

M.Ö. II. bin yılda Afyonkarahisar, Hititler'in ana yayılma alanı olan Orta Anadolu ile Batı Anadolu arasında geçiş bölge durumundaydı. Hitit Devletinin güçlenmesi ve II. Murşili'nin seferleriyle Afyonkarahisar ve çevresi vassal devletler olarak daha küçük siyasi birimlere (Seha Nehri Ülkesi ve Appawiya, Mira Kuwaliya ve Hapalla) ayrılmış vaziyetteydi. Bölgenin bu karmaşık siyasi durumu Afyonkarahisar ve çevresinin siyasi, demografik ve kültürel yapısını etkilemiş olmalıdır[56]. Hitit devleti M.Ö. 1250-1220 yılları arasında Kral IV. Tuthalya zamanında dış tehditler tarafından tamamen sıkışmış bir vaziyetteydi. Kuzeyde Gaşkalar, güneyde Arzawa beylikleri, batıda da Ahhiyava devleti tarafından sıkıştırılmaktaydı. Hitit Devleti'nin bu içinde bulunduğu sıkıntılı dönemi düşmanları fırsat olarak görmekteydi. Bu fırsat Anadolu'yu ele geçirmek isteyen Asur için önemli bir şanstı. Yüzyıllardır hayallerini kurdukları Anadolu'ya kavuşmaya çok yaklaşmışlardı ama Anadolu'da birdenbire şartlar değişti[57].

13. Yüzyılın sonunda iki aşama da gerçekleşen yeni bir kavimler göçü başlamıştır. Bu göç dalgası Önasya'nın tamamını sarsmıştı. Göçe katılanların çoğu Ege ve Akdeniz adalarından geldiği için tarihçiler tarafından Ege Göçleri ya da Deniz Kavimleri Göçü olarak isimlendirilmiştir[58]. Kaynakların bazılarında bu kavimler

[54]Sevin, *Anadolu Arkeolojisi*, s.167, 192; Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları*, Phoenix Yayınları, II. Baskı, Ankara 2017, s.50.
[55]İlaslı,"İlk Yerleşimden Roma Dönemine Kadar Afyonkarahisar", *Afyon Kütüğü*, C.I, Afyon 2001, s.90; "Afyon ", *Yurt Ansiklopedisi,* Anadolu Yayıncılık, C.I, İstanbul 1981, s. 260.
[56]Koçak vd., *M.Ö. II. Bin yılda …,* s.112.
[57]Memiş, *Genel Tarih,* s.218; Kınal, *a.g.e*, s.227-228.
[58]Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi…* , s.165.

göçü'nün nedeni olarak İllyr ve Trak halkları arasındaki fikir uyumsuzluğu gösterilmiş[59], bazı kaynaklarda da ekonomik nedenler üzerinde durulmuştur[60].

Ege göçlerinin ilk aşaması M.Ö. 13. Yüzyılın sonlarında meydana gelmiştir. Mısır yıllıklarında Deniz Kavimleri adıyla anılan bu göçebe kuvvetler M.Ö. 1225'lerde Mısır'a kadar gelmişlerdir. Ama bu kuvvetler Mısır Firavunu Merneptah tarafından yenilgiye uğratılmıştır. Merneptah yendiği kavimlerin adlarını Karnak mabedinin duvarlarına yazdırmış olup, bu kavimler şunlardır; Ekweşler, Turşalar, Rukkular, Şerdanalar, ve Şekeleşler'di[61].

Anadolu'da ilk göç dalgasının etkileri fazla değildir. Esas yıkım Deniz Kavimlerinin ikinci aşamasında meydana gelmiştir. Bu kavimleri Hititler durdurmayı başaramamıştır. Önlerine ne çıkarsa, buna Uygarlık merkezleri de dâhil, yakıp yıkan Deniz Kavimleri Mısır kapılarına dayanmıştır. Bu kavimler III. Ramses'in 8. idare yılında, M.Ö. 1198-1166 yılları arası, iki büyük savaş sonucunda durdurulabilmişlerdir. III. Ramses'in bu büyük başarısı Medinet-Habu Mabedi'nin duvarlarında hiyeroğlif yazısı ve resimlerle anlatılmıştır[62].

Balkanlarda meydana gelen Kavimler göçünün sonunda yerlerinden oynatılan halkların oluşturduğu kitleler zincirleme göç dalgasıyla Anadolu'nun iç bölgelerine doğru yayılmaya başladılar. Gelen bu kavimler Anadolu'nun yerli halklarıyla da birleşerek Hitit başkenti Hattuşa'yı yakıp yıkmışlar. Bu kargaşa sırasında Hitit İmparatorluğu muhtemelen Kaşkalar'ın da desteğiyle yıkılmıştır[63]. Orta Anadolu'da Boğazköy, Alaca Höyük, Alişar, Maşat Höyük gibi Hitit merkezleri Deniz kavimlerinin saldırıları sonucunda yakılıp yıkılan şehirleri içinde yer almıştır[64].

Hitit İmparatorluğu'nun M.Ö. 12. yüzyılın başlarında sona ermesiyle, bu imparatorluğun Anadolu'da oluşturduğu merkezi gücün ve saltanatın bütün izleri yok olmuştur. Bilhassa Anadolu'nun batı ve orta kesimlerinde yazılı belgelerin kesildiği, çoğu yerleşmenin terk edilerek uzun bir süre buralarda yaşam belirtisinin görülmediği,

---

[59] Kızıltepe Bilgin, *Afyonkarahisar İli Yüzey Araştırmaları Işığında İçbatı Anadolu'da Demir Çağı Seramiği*, Pamukkale Üniversitesi Arkeoloji Enstitüsü, Arkeoloji Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli 2018, s.13.

[60] Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi…* , s.165.

[61] Memiş, *Filistinliler'in Kökeni ve Tarihi,* Selçuk Üniversitesi, Konya 1994, s.28; Ekin, "Yazılı Kaynaklara Göre Ege Göçleri'ne Katılan Kavimler", *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi,* C. XIV, S. 2, Kahramanmaraş 2017, s. 504; Aydıngün, *Uygar Dünyanın İlk Yıkılışı M.Ö. 1200,* Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2014, s. 35 vd.

[62] Kınal, *a.g.e*., s.231-232; Kızıltepe Bilgin, *a.g.t.*,2018, s.13; Ekin, *a.g.m*., s. 505.

[63] Kaya, *Türkiye'nin Eskiçağ Tarihi…*, s. 7; İplikçioğlu, *Eskiçağ Tarihinin Ana Hatları I*, s.73; Kızıltepe Bilgin, *a.g.t.*, 2018, s.14.

[64] Hititlere ait merkezler için bakınız; Akşit, *a.g.e*., s.43 vd; Alp, *Hitit Çağında Anadolu Çivi Yazılı ve Hiyeroglif Yazılı Kaynaklar,* TÜBİTAK Yayınları, İstanbul 2001, s. 45 vd.

daha sonraları karanlık çağ denilen bir dönem başlamıştır. Bu dönemin yaklaşık olarak 400 yıl sürdüğü düşünülmektedir. Fakat son dönemde yapılan araştırmalar ve kazılar sonucunda aslında karanlık dönemin bu kadar da uzun sürmediği ortaya çıkmıştır[65].

Deniz kavimleri göçü sonrasında Anadolu da sadece Hitit Devleti yıkılmamıştır. Bu göç dalgasına Mykenler ve Troia da karşı koyamamış ve yıkılmıştır. Mısır ise işgalden son anda kurtulmuştur. Bu işgalden coğrafyasının uzaklığı sayesinde en az zararı gören Assurlular olmuştur[66].

Bu tarihlerde Anadolu Demir Çağına girmiş durumdadır. Genel anlamda Anadolu'da Demir Çağı Deniz Kavimleri göçü ile Hellenistik Çağ arasındaki dönemi kapsamaktadır[67]. Bu çağda Anadolu, çeşitli topluluklardan oluşan büyüklü küçüklü krallıklar tarafından yönetilmektedir. Güneydoğu Anadolu, Doğu Akdeniz ve iç Anadolu'nun bir kısmında Geç Hititler, Doğu Anadolu'da Urartular, Orta Anadolu'da Frigler, Batı Anadolu'da Lidyalılar, Ege bölgesinde de İyonyalılar uygarlıklarını yükseltmişlerdir [68] . Çalışmamızın ana konusunu oluşturan Beyköy'ün Phrygia sınırlarında yer almasından dolayı Phrygia üzerinde ayrıntılı olarak durulacaktır. Deniz Kavimleri Göçü sonrasında büyük devletler sistemi bozulmuş, basit köy yerleşmeleri ortaya çıkmıştır. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi Anadolu Thrak kavimleri tarafından işgal edilip, yakılıp yıkılmıştır. İç savaşlar, yangınlar, yıkımlar, kıtlıklar ve toplu katliamlar gibi Anadolu'da büyük sosyal kargaşalar ortaya çıkmıştır. Ama Anadolu toprağı zengin yer altı ve yer üstü kaynakları sayesinde yerli halkını ve yeni gelen göçmenleri uygarlık potasında eritmeyi ve kaynaştırmayı başarmıştır. Böylece ortaya yeni uygarlıklar ve yeni uluslar çıkmaya başlamıştır. Geç Hitit Krallıkları[69], Hitit İmparatorluğunun kalıntılarından Şehir Devletleri olarak ortaya çıkarken, Doğu Anadolu'da Urartu Krallığı, Orta Anadolu'da (Dicle ile Sakarya ırmakları arasında) başkenti Gordion olan Phrygia Krallığı ortaya çıkmıştır. Bu yerleşmelerdeki halklar özgün ve yeni bir kültür oluşturmuşlardır[70].

---

[65] Sivas-Sivas, "İç Anadolu Bölgesi", *Türkiye Demir Çağı Araştırmaları Üzerine Değerlendirmeler,* s. 15; Bryce, *Hitit Dünyasında Yaşam ve Toplum*, Çev: Müfid Günay, Dost Kitabevi, Ankara 2003, s. 24-25.

[66] Polat, "Ege Bölgesi"**,** *Türkiye Demir Çağı Araştırmaları Üzerine Değerlendirmeler***, S. 8.;** Ekin, *a.g.m.*, s. 502.

[67] Sivas-Sivas, "İç Anadolu Bölgesi**",** *Türkiye Demir Çağı Araştırmaları Üzerine Değerlendirmeler*, s. 15.

[68] Ceylan, Kozbe, Polat, Sivas, Sivas, Şahin, Topaloğlu, "Türkiye Demir Çağı Araştırmaları Üzerine Değerlendirmeler*", TAY,* İstanbul 2008, s. 1-2.

[69] Geç Hitit beylikleri; Malatya/ Milidia, Maraş/ Gurgum, Adana/ Danuna, Niğde/Tyna, Zincirli/Sam'al, Carablus/Kargamış, Adıyaman/Kummana, Antakya/Alalah ve Antep. Ayrıntılı Bilgi için Bknz. Füruzan Kınal, a.g.e., s.253, 263 vd; Pullu, *Geç Hitit (Tabal) Krallıkları,* Kocatepe Akademi Yayınları, Afyonkarahisar 2013, s. 13 vd.

[70] Uçankuş, *Ana Tanrıça Kybele'nin ve Kral Midas'ın Ülkesi Phrygia,* Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002, s.6.

M.Ö. I. Binyıl Anadolu'sunun siyasi ve kültürel tarihine Phrygler belli bir dönem damga vurmuş bir halktır[71]. M.Ö. 725-695-675 yılları arasında siyasi bir topluluk olarak ortaya çıkan Phrygler İç Batı ve Orta Anadolu'ya hâkim olmuşlardır[72].

Phrygler, Antik kaynaklardaki bilgilere göre Avrupa'da otururken Brygler veya Brigler olarak biliniyorlardı. Thrakia ve Makedonia'dan Anadolu'ya Boğazlar yoluyla göç eden Thrak boylarından birisidir[73]. Phrygler'in Anadolu'ya ne zaman geldikleri tartışma konusudur. Genel olarak kabul edilen görüş ise Phrygler'in M.Ö. 1200 yıllarında başlayan göçleri dalgalar halinde 400 yıl kadar sürmüştür[74]. Phrygler, ilk olarak Troia ve çevresini ele geçirmişlerdir. Zamanla Sangarios (Sakarya) Nehri Vadisine doğru ve Askania Gölü (İznik Gölü) kıyılarına doğru yayılmışlardır. Buradan da Anadolu içlerine doğru ilerlemeyi sürdürmüşlerdir[75]. Ancak Phrygler M.Ö. 9. Yüzyılda Gordion merkez olmak üzere Anadolu'ya yerleşmeye başlamışlardır[76].

Phrygler'in bilinen ilk kralının ismi Gordias'tır. Başkent Gordion'un ismi de buradan gelmiştir. Gordias dağınık halde yaşayan Phrygler'i tek çatı altında toplayarak siyasi birliği sağlamıştır[77]. Phrygler'in şöhreti kendi ülkesini aşıp, diğer ülkelere ulaşan kralı Midas, Gordias'ın oğludur. Assur yazılı kaynaklarında bu kral Muşki kralı Mita olarak geçmiştir. Midas ismi efsanevi bir isim olmuştur. Midas'tan sonra gelen kralların hepsinin bu ismi unvan olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Tıpkı Mısır'da hükümdarlara Firavun denildiği gibi[78]. Homeros ise Troya (İlion) kentinin destanını anlattığı *İlyada* adlı eserinde ise Mygdon ve Otreus'tan Phryg kralı diye bahseder[79]. M.Ö. 700'lü yıllarda Anadolu'ya Kafkaslar yoluyla giren Kimmerler, ilk önce Doğu Anadolu'daki Urartuları yenilgiye uğratmıştır. Daha sonra Anadolu'nun iç bölgelerine gelerek Phrygler'e saldırmışlardır. Phryg-Kimmer savaşı sonunda Phryg Devleti, Kimmerler tarafından yıkılıp yakılmıştır. Kral Midas bu yenilgiyi hazmedemeyerek

[71] Sivas, *Eskişehir-Afyonkarahisar-Kütahya İl sınırları İçindeki Phryg Kaya Anıtları,* A.Ü Yayınları, No. 1156, Eskişehir 1997, s. 1.
[72] Akurgal, *a.g.e., Anadolu Uygarlıkları*, s.191.
[73] Herodotos, *Herodotos Tarih*, Çev: Müntekim Ökmen, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, XII. Baskı, İstanbul 2016, VII., 73 ; Strabon, Geographika Antik Anadolu Coğrafyası, Çev: Adnan Pekman, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, IV. Basım, İstanbul 2000, s. XII, 3., 20.
[74] Taciser Tüfekçi Sivas, "Frigler ve Frig Uygarlığı", *Friglerin Giziemli Uygarlığı,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007, s.9.
[75] Tacise Tüfekçi Sivas, a.g.m., 2007, s. 9.
[76] Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi...* , s. 191.
[77] Sevin , "Frygler", *Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi II*, Görsel Yayınlar, İstanbul 1982, s. 234; Llyod, a.g.e., 2002, s.59-60.
[78] Bingöl, *Geçmişin Gizemli Diyarı Dağlık Frigya,* Erguvan Yayınevi, İstanbul 2018, s.5; Herodotos, a.g.e., 2016, s.II. 35; Herodotos, a.g.e., 2016, s. VIII. 138; Bahar vd., *Eskiçağ Konya Araştırmaları 1 (Phrygia Paroreus Bölgesi: Anıtlar, Yerleşmeler ve Küçük Buluntular),*İstanbul 1996, s.66.
[79] Homeros, *İlyada, Çev:* A. Erhat-A. Kadir, *Türkiye* İş Bankası Yayınları, VIII. Baskı, İstanbul 2018, s.III. 180-190.

boğa kanı içip hayatına son vermiştir. Böylece Phrygler hızlıca gücünü kaybetmiş ve M.Ö. 600'lü yıllarda doğu Lidya'nın egemenliğine girmişlerdir. Bu tarihten sonra Batı Anadolu'da Phrygler'in yerini Lidya devleti almıştır[80].

Günümüzde yaklaşık olarak Phrygia sınırları, Ankara, Afyonkarahisar ve Eskişehir illerini; Kütahya ilini, Konya, Isparta ve Burdur illerinin kuzey bölgelerini içine almaktadır[81]. Phrygia kuzeyden ve güneyden dağlarla çevrili olsa da rakımı alçak bir alana sahiptir[82].

Bölgenin yüksekliği 1000 m kadardır. Kuzeyde Bozdağ (1371 m) ve Sündiken dağları (1768 m), doğuda Sivrihisar dağları (1640 m), batıda Türkmen Dağı (1829 m) ve Domaniç dağı (1910 m), güneyde Emir Dağı (2241 m) , Dndymos (Murat Dağı) (2312 m) ve Şaphane dağlarıyla çevrilidir[83].

Phrygia bölgesi, coğrafi konumu itibarıyla önemli bir nokta da yer almaktadır. Batı ve Doğu'yu birleştiren önemli yollar üzerinde bulunur. Bundan dolayıdır ki bölge sürekli istilaya uğramıştır ve sınırları değişmiştir. Kimmer istilası, ardından bölgede Lydia ve Pers egemenliği, Anadolu'da meydana gelen Helenistik ve roma dönemlerinde sınırları sürekli değişmiştir[84].

Phrygler'in batısında Mysia, Lydia ve Karia, Doğusunda Kappadokia, kuzeyinde Bithynia ve Paphlagonia, güneyinde Pisidia ve Kilikia vardır. Güney sınırı Toroslar tarafından çevrilirken, doğu sınırını da Kızılırmak nehri çevrelemiştir. Küçük Asya'ya Galyalılar gelerek Phrygia'nın kuzey tarafını ele geçirmişler ve bu bölge bu tarihten sonra "Galatia" olarak isimlendirilmiştir[85].

Karia, Mysia ve Lydia, Phrygia'nın âdeta sınırını oluşturmuştur. Phrygia'nın Lydia ile arasındaki sınır ise, Maindros (Bugünkü Büyük Menderes) nehri olmuştur. Karia ile olan sınırında Aphrodisias ve Trapezopolis vardır[86]. Ayrıca Strabon, Phrygia'lılar, Karia'lılar, Lydia'lılar ve Mysia'lılar'ın birbirlerine karıştığını ve bunları ayırt etmenin zorlaştığını ifade etmiştir[87].

[80] Sevin, Frygler , s.235; Lıoyd, *a.g.e.,* s. 66; Kınal, *a.g.e.,* s.270.
[81] Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası,* TTK Yayınları, Ankara 2001, s.193; Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi…* , s.187.
[82] Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası,* s. 195.
[83] Kızıltepe Bilgin, *a.g.t.,* 2018, s.16.
[84] Ramsay, *a.g.e.,* 1960, s. 23, 163.
[85] Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası,* s.195.
[86] Kızıltepe Bilgin, *a.g.t.*,2018, s.16.
[87] Strabon, *a.g.e.*, s. XIII., 4., 12.

Herodotos, Kızılırmak yakınlarında yaşayan kavimlerin isimlerini sıralarken Phrygler'in de ismini saymıştır[88]. Bithynia'lılarla Phrygia'lılar ve Mysia'lılar hatta Kyzikos civarındaki Doliôn'lar ve Mygdonlar ve Trôia'lılar arasındaki sınırı belirtmek çok zordur. Bunun sebebi olarak da Strabon, o coğrafyalara giden yabancıların çoğunlukla asker ve barbar olduklarını ve arkadan gelen halklarında aynı olduğunu öne sürmüş bölgenin bir tek halkın elinde kalmadığını sürekli el değiştirdiğini belirtmiştir[89].

Ksenophon, M.Ö. 5. Yüzyılın sonları ve M.Ö. 6. yüzyılın başlarında, Lykaonia bölgesine dâhil edilen İkonium'u (Konya) Phrygia'nın son şehri olarak kabul etmiştir[90]. Benzer şekilde Tyana (Kemerhisar) da Kappadokia şehri olarak kabul edildiği halde burasının Phrygialılar'a ait olduğunu gösteren epigrafik belgeler vardır. Sündiken Dağları bölgenin kuzeydeki sınırını belirlemiştir[91].

Anabasis adlı eserinde Ksenephon, son Phryg şehrinin Mysia civarındaki Agora (Ahatköy civarı) olduğunu ifade etmiştir[92]. Phrygia ve Mysia arasındaki doğal sınırı, Dağardı bölgesi içinden birbirine bağlı Eğrigöz Dağları boyunca uzanan Gediz nehri ve onun civarındaki Ak Dağ'a kadar Olympos Dağ'nın güneyindeki dağ kümeleri oluşturmuştur.[93] Phrygia bölgesi; Büyük Phrygia (Phrygia Magna), Küçük Phrygia (Phrygia Epiktetos) ve Phrygia Paroreios olmak üzere kendi içinde bölümlere ayrılmaktadır.

Büyük Phrygia (Phrygia Magna): Phrygia bölgesinin güney doğu kısmını oluşturmaktadır. Büyük Phrygia'nın Strabon'da, Paphlagonia ve Galatia'nın güney doğusunda bulunduğu ifade edilmiştir[94]. Bölümün sınırları, batıda Denizli-Pamukkale yöresine, doğuda Halys (Kızılırmak) ve Tatta'ya (Tuz Gölü), güneybatı uçta ise günümüzdeki Elmalı Ovasına kadar gitmektedir. Büyük Phrygia'nın (Phrygia Magna) Galatların gelmesinden önce yani M.Ö. 277'den önce en önemli şehri Gordion'dur. Bu şehir, Tembris ile Sangarios nehirlerinin birleştiği yerdedir. Başka bir ifadeyle şehir, Sangarios nehrinin doğu kıyısında bulunan bir höyük ve höyüğün etekleri üstünde kurulmuştur[95].

[88] Herodotos, *a.g.e.*, 2016, s., I., 28, V., 52.
[89] Strabon, *a.g.e.*, s. XII., 4., 4.
[90] Ksenephon, *Anabasis (Onbinlerin dönüşü)***,** Çev: Tanju Gökçöl, Hürrüyet Yayınları, İstanbul 1974, s. II., 20.
[91] Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, s.196.
[92] Ksenephon, *a.g.e.*, 1974, **s.** II., 23.
[93] Kızıltepe Bilgin, *a.g.t.*, 2018, s.17.
[94] Strabon, *a.g.e.*, s. XII., 4., 10.
[95] Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, s.195.

Küçük Phrygia (Phrygia Epiktetos): Epiktetos'un Türkçedeki karşılığı sonradan kazanılmış, ilaveten fethedilmiş Phrygia'dır[96]. Bu ismin verilme sebebi ise M.Ö. 2. ve 3. yüzyıllara dayanmaktadır. Bithynia ve Pergamon krallıklarının arasındaki çekişmeler ve çıkan savaşlar sonucunda bölgenin el değiştirmesi sonrası bu isim verilmiştir[97]. Bölge kuzeybatı Anadolu ile İç Anadolu arasında büyük bir alanı kapsamaktadır. Strabon bölgenin Mysia civarında olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca da Bithynia ile Phrygia Epiktetos'un sınır komşusu olduğunu söylemiştir. Ama kıyıya varmadan Askania (İznik) Gölü ve topraklarının doğu istikametine uzandığını ifade etmiştir[98].

Aizanoi (Çavdarhisar), Dorylaion (Eskişehir), Midaion (Eskişehir Karahöyük Köyü), Nakoleia (Seyitgazi), Kotiaeion (Kütahya), Kadoi (Kütahya Gediz ilçesi) gibi şehirler Phrygia Epiktetos sınırları içersindedir[99].

Phrygia Paroreios: Psidya'nın Güney kesimi olarak da geçmektedir. Burası yüksek bir platoya sahip Sultan Dağı ve Emir Dağı arasındadır. Ilgın'dan (Tyriaion) Bolvadin'e (Polybotos) kadar uzanmıştır[100]. Antik yazar Strabon da bölgeyi Holmi (Afyonkarahisar/Çay) ve Tyriaion arası olarak tarif etmiştir. Ayrıca Strabon Phrygia Paroreios'u, Phrygia Epiktetos'un bir kısmı olarak tanımlamıştır[101].

Bölgenin yöneticisi Midas'ın oğlu Lytersestir. Lyterses, Herakles[102]ile bölge için mücadele etmiştir[103]. Phrygia, Geç Roma Dönem'inde Psidia'ya bırakıldıktan sonra Prima (birinci) ve Secunda (ikinci) anlamlarına gelen isimler verilmiştir. Konstantin zamanında da doğuda vali olan Pacatianus'tan dolayı Phrygia Pakatiane adını almıştır[104]. Bölgenin güney kısmı da Phrygia Salutaris olarak bilinir ve Synnada (Şuhut) başkenti olarak kabul edilmiştir[105]. M.S. 360'dan itibaren ise Saloutaria (Batı bölümü için) – Pakatiane (Doğu bölümü için de) isimlerini almıştır[106]. Bölge M.S. 400'lü yıllara gelindiğinde ise Magna (Büyük) ve Parva (Küçük) isimlerini almıştır[107]. Phrygler ve Midas Afyonkarahisar da önemli bir konumdadır. Yöre halkı Phryg kültürünü derinden

[96] Strabon, *a.g.e.*, s. XII., 4., 3.
[97] Şahin, "Phrygia Epiktêtos", *IV. AST*., Ankara 1986, s. 265.
[98] Starabon, *a.g.e.*, 2000, s. XII., 4., 3.; Strabon, *a.g.e*., s. XII., 5., 2.; Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası* , s. 200.
[99]Texier, *Küçük Asya Coğrafyası, Tarihi ve Arkeolojisi,* Enformasyon ve Döküm Hizmetleri Vakfı, Ankara 2002, s.273; Ramsay, *a.g.e.*, 1960, s.163; Strabon, *a.g.e*., s. XII., 8., 12.
[100] Tixier, *a.g.e*., 2002, s.275; Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, s.198; Ramsay, *a.g.e.*, 1960, s.163.
[101] Strabon, *a.g.e.*, s. XIV., 2., 29; Strabon, *a.g.e*., s. XII., 8., 13.
[102] Roma mitolojisindeki Herkül'dür. Zeus'un oğludur.
[103] Strabon, *a.g.e.*, s. XII., 12.
[104] Texier, *a.g.e*., s. 275.
[105] Texier, *a.g.e.*, s. 275.
[106] Sevin, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, s.198; Ramsay, *a.g.e.*, 1960, s. 164.
[107] Kızıltepe Bilgin, *a.g.t.*, 2018, s.19.

benimsemiştir. Öyle ki Phrygler M.Ö. 6. Yüzyılın sonlarından itibaren siyasi üstünlüğünü yitirmiş olmalarına rağmen özellikle Afyonkarahisar ve çevresinde Phryg kültürü, dini, mitolojisi yüzlerce yıl devam etmiştir. Bölgenin ismi Frigya olarak kalmış bölge insanı kendini Frigyalı olarak adlandırmıştır[108].

Urartular Doğu Anadolu'da, Phryg'ler Orta Anadolu'da son zamanlarını yaşarken, Lidya Devleti Batı Anadolu'da kurulmuştu (M.Ö. 687-M.Ö. 546). Kral Giges zamanında siyasi birlik sağlanmış olup, Ege sahillerindeki şehirlere birlikler gönderilmiştir[109]. Homeros'un İlyada adlı eserinde Lidya'dan Maionia, Lidya'lılardan da Maionialılar diye bahsedilmiştir[110]. Lidya'da üç kral sülalesi yönetime gelmiştir. Bunlar Atyadlar, Heraklid, Mermnadlar'dır[111]. Lidyalılar bugünkü Gediz ve Küçük Menderes nehirleri arasındaki bölgede yaşamışlardır. Sınırları doğuda bugünkü Uşak iline kadar uzanırken, kuzeyde Akhisar'a (Thyateira) kadar uzanır. Lidyalılar, Phrygler'i yıkan Kimmerlerle mücadele etmişlerdir. Uzun uğraşlar sonucunda Kral Alyattes Kimmerleri mağlup etmiş ve memleketinden atmıştır[112]. Kimmerler bölgeden çekilince Anadolu da Med hâkimiyeti başlamıştır. Med kralı Keyaksar, Babil kralının da yardımını alarak Assur İmparatorluğunu ortadan kaldırmıştır. Böylece galipler arasında Assur toprakları paylaşılmış, Medler'in hakkına da Anadolu düşmüştür. Medler Kızılırmak nehrinin doğusundaki tüm toprakların sahibi olmuştur. Kızılırmak'ın batı tarafında ise Lidyalılar hüküm sürmekteydi. Tüm bunlardan hareketle Anadolu'daki iki gücün çarpışması kaçınılmaz olmuştur. M.Ö. 585'te iki ordu karşı karşıya geliyor ama güneş tutulması gerçekleşiyor, taraflar bunu bir ilahi işaret sayarak barış yapıyorlar. M.Ö. 565'li yıllara gelindiğinde ise Lidyalılar ve Persler tekrar karşı karşıya gelmiştir. Ama bunun öncesi Lidyalılarda kral değişikliği yaşanmıştır. Alyattes'in ölümü üzerine yerine oğlu Kroisos kral olmuştur. Medlerde ise sülale değişikliği yaşanmıştır. Anadolu'daki hâkimiyet Med'lerden Persler'e geçmiştir. Tüm bunların ardından iki tarafın orduları Pteria'da[113] karşı karşıya gelmiştir. M.Ö. 546 yılında yapılan savaşı Pers Kralı Kyros kazanmıştır. Anadolu artık tek bir devletin yönetimi altına girmiştir[114].

[108] İlaslı, İlk Yerleşimden Roma…, s.92-93.
[109] Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi…* , s.218; Kaya, *Türkiye'nin Eskiçağ Tarihi…,* s.90-91.
[110]Homeros, *a.g.e.*, 2018, s. X. 425-430.
[111]Herotodos, *a.g.e.,* 2016, s. I. 12-16; Crawford - Greenewalt, "Giriş", *Lidyalılar ve Dünyaları*, Haz: Nicholas D. Cahill, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010, s.10-11.
[112]Sevin, "Lydialılar", *Anadolu uygarlıkları Ansiklopedisi II*, Görsel Yayınlar, İstanbul 1982, s. 246; Umar, *İlkçağda Türkiye Halkı*, s.172; Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi… ,* s.219.
[113]Kappadokia bölgesinde yer alır. Boğazköy.
[114]Herodotos, *a.g.e.*, 2016, s. I. 74-80; Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi…*, s. 219-220; Sevin, Lydialılar, s.255; Demir, *Lidyalılar Mythos'tan Logos'a,* TTK Yayınları, Ankara 2014, s.221-222; Bahar vd., *a.g.e.,Eskiçağ Konya Araştırmaları 1…,* s.67.

Bu tarihten sonra Anadolu'da iki yüzyılı aşkın sürecek Pers İmparatorluğu Dönemi başlamıştır. Bu zaman dilimi içersinde Pers etkisini en çok hissedenler Batı Anadolu'daki devletler olmuşlardır. Anadolu'da Pers hâkimiyeti kurulduktan sonra ilk olarak Anadolu'nun idari yapısında değişiklikler meydana gelmiştir. Persler Anadolu'yu Satraplık[115] denen idari bölgelere ayırmışlardır[116]. Bu bağlamda Persler'in Batı Anadolu'da kurduğu satraplıkların en önemlilerinden birisi de yönetim merkezi Sardes olan Lydia satraplığıdır. Bizim konumuzu doğrudan ilgilendiren bir diğer satraplık ise Büyük Phrygia (Hellespontos) Satraplığı'dır[117]. Büyük Kyros zamanında kurulan bu satraplığın merkezi Daskyleion'dur[118].

Satraplığın sınırları batı-doğu yönünde Bithynia'dan Troas'a kadar uzanır[119]. Trakya bölgesi'nin Anadolu tarafı, Phrygia, Kappadokia, Paphlagonia bölgelerini içine almaktadır[120]. Büyük Phrygia satraplığı zamanla alt satraplıklara ayrılmış ya da içersine farklı bölgeler dâhil edilmiştir. Örneğin Pers İmparatoru II. Darius M.Ö. 407'de satraplıklar da yeni düzenlemelere gitmiş ve Phrygia satraplığı adı altında Lydia, Phrygia ve Kapodakya'yı birleştirmiştir. Başına da oğlu Keyhüsrev'i getirmiştir. Keyhüsrev satraplığın başkentini Gelene'ye (Afyonkarahisar Dinar) taşımıştır[121].

M.Ö. 336'da Büyük İskender olarak ün salacak III. Aleksandros babasının ölümü üzerine genç yaşta Makedonya tahtına oturmuştur. İskender, Devletinin iç sorunlarıyla uğraşırken bir yandan da Pers İmparatorluğuna karşı yapacağı seferin hazırlıklarıyla ilgilenmiştir. Büyük İskender, M.Ö. 334 baharında Anadolu'ya geçmiştir. Perslerle Granikos (Biga Çayı) yakınlarında yapılan savaştan sonra Permenion komutasındaki ordusu Daskyleion'u ele geçirmiştir. Bu Perslerle ilk karşılaşmaydı ve zaferle sonuçlanmıştı. İskender, Pers Satrabı Arsites'i görevden alarak yerine Kalas'ı Satrap olarak atamıştır[122]. Bir yıl sonra M.Ö. 333 yılında Gelene'yi ele geçiren Büyük

[115]Ülkenin valiliklere ayrılması sistemine denir. Amaç ülkeyi daha kolay yönetebilmektir. Ayrıntılı bilgi için bknz., Herodotos, *a.g.e.*, 2016, s.I. 192; Bahar, *Eskiçağ Uygarlıkları,* Kömen Yayınları, VI. Baskı, Konya 2016, s.300; Duran, *Anadolu'daki Pers Satraplık Organizasyonu,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 2012, s. 19-20.

[116]Karaketir, "Persler Anadolu'da: Büyük Kyros'un Lydia Seferi ve Sonuçları", *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi,* C. II, S. 1, Konya 2015, s. 1.

[117]Karaketir, *a.g.m*, s.21.

[118] Balıkesir'in Bandırma ilçesi sınırlarında bulunur. Ayrıntılı bilgi için Bknz., Bakır, "Daskyleion (Tyaiy Drayahya) Hellespontine Phrygia Bölgesi Akhaemenid Satraplığı", *Anadolu (Anatolia*) S. 25, Ankara 2003, s. 6-7.

[119]Duran, *a.g.t.,* s.22.

[120] Özkan Kılıç, *Pers Hakimiyeti Altında Batı Anadolu,* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora tezi, İstanbul 2011, s.27.

[121] Yurt Ansiklopedisi, *a.g.e.*, 1981, s.262.

[122]Mansel**,** *Ege ve Yunan Tarihi,* TTK Yayınları, VII. Baskı, Ankara 1999, s.436-437; Tekin, *Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş*, İletişim Yayınları, VIII. Baskı, İstanbul 2014, s. 126-127; Bahar, *a.g.e., Eskiçağ Uygarlıkları…*, s.346.

İskender buradaki Pers yönetimine son vermiştir[123]. Böylece Hellenler M.Ö. 30 yılına kadar yaklaşık üç yüz yıl Anadolu'da kalmışlardır. İskender yönetimde Persler'in satraplık sistemini benimsemiştir. İskender satraplıkların başına güvendiği adamlarını tayin etmiştir. Bu düşünceyle Anadolu ve Suriye satraplığına General Antigonos'u getirmiştir[124].

İskender Hellas, Mısır ve Hindistan'a kadar olan Önasya'yı içine alan bir imparatorluk kurdu. Bu imparatorluk toprakları üzerinde, M.Ö. 323'te İskender'in ani ölümü üzerine generalleri arasında anlaşmazlıklar çıkmıştır[125]. Çünkü İskender, tahta varis bırakmadan ölmüştü. Bu belirsizlikte taht kavgalarını tetiklenmiştir. Bir zaman sonra Diadokhlar[126] Babylan'da bir konsey kurmuşlardır. Burada devletin yönetim şeklinin nasıl olacağı konusunda müzakere etmişlerdir. İmparatorluğun başına vekâleten atanacak isimler arasında şunlar vardı; Ptolemaios, Lysimahos, Perdikkas, Seluekos, Antipatros, Krateros ve Antigonos'tur. Devlet yönetimi bu komutanlar arasında bölüştürülmüştür[127]. İskender'in topraklarında üç büyük Hellesnistik Krallık kurulmuştur. Makedonya da Antigonaslar, Ön Asya'da Seleukoslar, Mısır bölgesin de de Ptolemaioslar isimli krallıklar kurulmuştur[128]. Aslında konseyde alına karar gereği İskender İmparatorluğunun toprak bütünlüğü korunacaktı. Fakat zamanla bu karar unutulmuş herkes kendi bölgesinde kendi krallığını kurma düşüncesine kapılmıştır. Bir tek Antigonos (Asya orduları başkumandanı) İskender topraklarının bir bütün olarak yönetilmesinden yana tavır almıştır. Bu düşüncesinden dolayı Seluekos, Ptolemaios ve Lysimahos gibi komutanlar Antigonas'a karşı birleşmişlerdir. Bunun sonucunda da M.Ö. 301'de İpsos'ta[129] Seluekos ve Antigonos'un birlikleri karşı karşıya gelmiştir. Antigonos yenilmiş ve savaş alanında ölmüştür. Böylece Seluekoslar'ın gücü artmış ve Mısır'ın yanında Anadolu'nun da büyük bir kısmına hâkim olmuşlardır. Bu savaştan sonra Anadolu da Seleukoslar dönemi başlamıştır. Bu dönem M.Ö. 188 yılına kadar devam edecektir. İlerleyen zamanlarda Seleukoslar'ın hüküm sürdüğü Anadolu topraklarında birden fazla krallık kurulmuştur[130]. Bu dönemde Akdeniz de iyice

[123] Yurt ansiklopedisi, *a.g.e*., 1981, s.262.
[124] Tekin, *Eski Yunan ve Roma…*, s.137-138; Yurt Ansiklopedisi, *a.g.e*., 1981, s. 263.
[125] İplikçioğlu, *Hellen ve Roma Tarihinin Ana Hatları*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2007, s. 46.
[126] İskender'in ardılları. İskender'in yakın komutanları.
[127] Mansel, *a.g.e*., s.458-459; Tekin, *Eski Yunan Tarihi*, İletişim Yayınları, II. Basım, İstanbul 1998, s. 107-108.
[128] Reyhan ve Cengiz, *Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı el kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2015, s.169.
[129] Bugünkü Afyonkarahisar Çay sınırları. Ayrıntılı bilgi için Bknz., Magıe, *Anadoluda Romalılar I,* Çev: Nezih Başgelen-Ömer Çapar, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2001, s. 3, 82.
[130]Mansel, *a.g.e*., s. 465-466; Tekin, *Eski Yunan ve Roma…*, s.14; Özsait, "Anadolu'da Hellenistik Dönem", *Anadolu Uygarlıkları ansiklopedisi II*, Görsel Yayınlar, İstanbul 1982, s. 293-294; İlaslı, İlk Yerleşimden Roma..., s.95; Reyhan ve Cengiz, *a.g.e*., s.169-170.

güçlenmiş olan Roma yönünü doğuya çevirmişti. Romalıların Anadolu'ya ilk ayak basmaları da (Yunanistan üzerinden gelerek Hellespontos'tan geçmişler) bu döneme denk gelmiştir. M.Ö. 190 yılında Seleukos kralı III. Antiokhos Roma ordusuyla Manisa da (Magnesia) karşı karşıya gelse de büyük bir yenilgiye uğramıştır. Savaş sonun da Apameia barış antlaşması imzalanmıştır. M.Ö. 188 yılında imzalanan Apameia barış antlaşmasında Roma Senetosu üyeleri Batı Anadolu'daki Hellen devletlerinin gelecekleri için düzenlemeler yapmışlardır. Seleukos toprakları Roma'nın müttefikleri (Bergama ve Rodos) arasında paylaşılmıştır[131].

Seleukos topraklarında Anadolu da kurulan bir Krallık olan Bergama (Pergamon) Krallığının toprakları, Büyük İskender'in ardıllarından Agathoklês'in oğlu olan Lysimakhos'un hazinesini koruduğu yerdi. Hazineyi koruma görevi ise çocukluğundan beri çok iyi yetiştirilen Tiaion'lu Philetairos'a verilmiştir. Philetairos kendisine iftira atan Lysimakhos'un eşiyle arasındaki meseleden dolayı Pergamon halkının ayaklanmasına sebep olmuştur. Bu kargaşadan da yararlanarak kenti uzun süre yönetmiştir[132]. Bergama, uzun süre Seleukoslar'a bağlı olarak varlığını sürdürmüştür. Bergama Kralı I. Eumenes, Sardeis yakınlarında I. Antiokhos'u yenilgiye uğratmıştır. Böylece M.Ö. 261'li yıllar da Bergama tamamen bağımsız olmuştur.[133]

Bergama krallığı Roma ile iyi ilişkiler kurarak Orta Anadolu'ya kadar yayılmıştır. M.Ö. 188 yılında yapılan Apemeia barış antlaşmasıyla da Seleukoslar Göksu Nehrinin batısındaki toprakları Bergama krallığına bırakmak zorunda kalmıştır[134]. Diğer Seleukos topraklarında kurulan Krallıklar ise şunlardır; Bithynia Krallığı, Pontos Krallığı, Kappadokia Krallığı, Kommagene Krallığı, Galatia Krallığı ve Armenia Krallığıdır[135]. Bu dönemde Bergama krallığı Roma'nın da desteğini alarak Galatlarla[136] savaşmıştır. Roma, Galatları yenmek için Anadolu'ya gelmiş, Phrygia bölgesinden geçerek Ankara'ya varmış ve orada Galatları büyük bir yenilgiye uğratarak çok sayıda Galatı öldürmüştür[137]. Bu tarihten sonra Anadolu da Roma nüfuzu hızla

[131]Tekin, *Eski Yunan ve Roma…*, s.144 vd.; Magıe, *Anadolu'da Romalılar 4, M.Ö. III. Ve II. Yüzyıllarda Batı Anadolu*, Çev: Nezih Başgelen-Ömer Çapar, Arkeoloji ve sanat Yayınları, İstanbul 2007, s.43, 145.
[132] Strabon, *a.g.e.*, s. XIII. 4.1.
[133] Tekin, *Eski Yunan ve Roma…*, s.150; Bahar, *a.g.e., Eskiçağ Uygarlıkları…*, s.351; Magıe, *Anadolu'da Romalılar 1*, s.10.
[134] Tekin, *Eski Yunan Tarihi*, s.114; Mansel, *a.g.e.*, s.484; Bahar vd., *a.g.e., Eskiçağ Konya Araştırmaları 1…*, s.67.
[135] Bu Krallıklar hakkında ayrıntılı bilgi için bknz. Reyhan ve Cengiz, *a.g.e.*,s.170 vd.; Bahar, *a.g.e., Eskiçağ Uygarlıkları…*, s.349 vd.
[136] M.Ö. 3. Ve 4. Yy'da Orta Avrupa'dan göç eden savaşçı kavimlerdir. Makedonya, Anadolu ve Yunanistan'ı istila etmişlerdir. Hellen ve Romalı yazarların eserlerinde Galli, Galatia ve Keltoi olarak üç farlı şekilde geçer. Ayrıntılı bilgi için Bknz., Kaya, *Anadolu'daki Galatlar ve Galatya Tarihi,* İlya Yayınevi, İzmir 2005, s.59-60.
[137] Özsait, Anadolu'da Hellenistik Dönem, s.300; Hasan Bahar, *a.g.e., Eskiçağ Uygarlıkları…*, s.352.

artmaya başlamıştır. Ama M.Ö. 129 yılına kadar Anadolu da bir bölge direk olarak Roma yönetimine girmedi[138]. Roma, Eyaletler kurarak Anadolu'da nüfuz etmeye başlamıştır. Roma da uzun bir iç savaş döneminden sonra Cumhuriyet yıpranmış ve Augustus'un başa geçmesiyle yönetim tek bir kişinin elinde toplanmıştır. Böylece Roma da imparatorluk dönemi başlamıştır. M.Ö. 27 yılında eyalet yönetiminde değişiklikler yapılmıştır. Roma sınırlarında yer alan ve içinde askeri birlik bulunan eyaletlerin yönetimi Augustus'un üzerine verilmiş ve bu eyaletlere İmparator Eyaletleri denilmiştir. Roma yönetimini benimseyen, tehlikeden uzak ve askeri sorunu olmayan eyaletlerin yönetimi de senatoya verilmiştir. Bu eyaletlere de senato Eyaleti denilmiştir[139]

Roma, Anadolu topraklarındaki ilk eyaleti olan Asia Eyaletini miras yoluyla kurmuştur (M.Ö. 129). Asia Eyaleti Roma'nın aynı zamanda da sekizinci eyaleti olmuştur. Asia Eyaletinin Pergamon ve Ephesos olmak üzere iki başkenti vardır. Roma'ya bu toprakları miras olarak bırakan kral da M.Ö. 133'te ölen Bergama kralı III. Attalos'tur. Bu dönemde Roma Kartaca ile savaş halindeydi[140]. Asia Eyaleti, Aiolis, İonia, Lydia, Troas bölgesi ve Hellespontos Phrygia'sı birlikte Büyük Phrygia'nın güneybatı sınırını içine almıştır. Bu sınırlarda M.Ö. 53 yılında Cicero'nun[141] Kilikya eyaleti valiliği yaptığı dönemde değişiklikler olmuştur. Büyük Phrygia'nın en önemli kentlerinden olan Dinar (Apameia), Şuhut (Synnada), Goncalı (Laodikeia) Kilikya Eyaletine eklenerek Asia Eyaleti küçültülmüştür. Fakat bu değişiklik uzun sürmemiştir. M.Ö. 49 yılında Phrygia bölgesinin bu üç kenti tekrar Asia Eyaleti sınırlarına dâhil edilmiştir[142].

M.Ö. 3. Yüzyılda Asia eyaletinin sınırları küçültülerek yeni bir eyalet kurulmuştur. Bu eyalet Phrygia-Karia Eyaletidir. Eyaletin Phrygia kısmı sınırlarında sadece büyük Phrygia toprakları yer almıştır. Bu eyalet Diocletianus zamanına kadar sınırları değişmeden varlığını sürdürmüştür. Ayrıca bu Eyalet Roma'nın Anadolu'da kurduğu son eyalet olmuştur.[143].

---

[138] Demircioğlu, *Roma Tarihi I Cumhuriyet,* TTK yayınları, Ankara 1993, s.409 vd; Kaya, "Anadolu'da Roma Eyaletleri: Sınırları ve Roma Yönetimi", *Tarih Araştırmaları Dergisi,* C. XXIV, S. 38, Ankara 2005, s.13-14.

[139] Blunt, *Batı Uygarlığının Temelleri,* Çev: Müzehher Erim, Acar Matbaacılık, III. Baskı, İstanbul 1984, s.98-99; Özsait, "Anadolu'da Roma Egemenliği", *Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi II,* Görsel Yayınları, İstanbul 1982, s. 326-327.

[140] Ergin, *Anadolu'da Roma Hakimiyeti Direniş ve Düzen,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2013, s.55; Kaya, Anadolu'da Roma Eyaletleri:..., s.14; Taşdöner, *Anadolu'da Roma Eyaletleri Augustos Dönemi,* Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2017, s.91; Magıe, *Anadolu'da Romalılar 1* , s.67, 68, 69.

[141] Roma Devleti'nin önemli hatibi ve Devlet adamlarındandır.

[142] Taşdöner, *a.g.e.*, s.92 vd.; Kaya, Anadolu'da Roma Eyaletleri:..., s.16.

[143] Kaya, Anadolu'da Roma Eyaletleri:..., s.22.

Roma, Asia Eyaletinin arkasından Anadolu'da kurulan eyaletler arasına M.Ö. 74 yılında kurulmuş olan Bithynia Eyaleti ve Kilikia Eyaletlerini eklenmiştir[144]. Bithynia Eyaletinin kurulmasında da tıpkı Asia eyaletinde olduğu gibi miras bırakma olayı vardır. Bithynia Kralı IV. Nikomedes bir vasiyetle Krallığının varisi olarak Roma'yı tayin etmesi üzerine Bithynia Eyaleti kurulmuştur. Eyaletin sınırları Bithynia Krallığını içine almakla beraber zamanla eklemeler olmuştur. Bithynia Eyaleti Asia Eyaleti'nin kuzey ve kuzeydoğusunda bulunmaktadır. Eyaletin doğusunda ise Paphlagonia vardır. Romalı General Pompeius'un Pontus Krallığına son vermesiyle, Pontus Krallığının toprakları Bithynia eyaletinin batı sınırını oluşturmuştur. Strabon da eserinde Pompeius'un Pontus'u Roma eyaleti yaptığından bahseder [145] . Eyaletin İzmit (Nikomedia) ve Amasra (Amastris) olmak üzere iki başkenti vardır[146].

Roma cumhuriyetinin Anadolu'da kurduğu Eyaletlerin üçüncüsü Kilikia Eyaletidir. Kilikia, Suriye ve Anadolu arasında bir köprü durumundadır. Roma eyaleti olması ise bir vasiyet yoluyla değil de Akdeniz'deki korsan tehlikesine karşı alınan önlemlerin sonunda olmuştur. Çünkü Kilikia korsanların sığındığı bir yer olmuştu. Bu korsanlar M.Ö. 2. yüzyılın ikinci yarsında Doğu Akdeniz'deki Roma nüfuzunu tehdit etmeye başlamıştır. Roma Senetosu M.Ö. 102 yılında Kilikia'daki korsanları yok etmek için Marcus Antonius'u görevlendirmiştir. Görev başarıyla tamamlasa da Kilikia hala Roma eyaleti değildi. Daha sonra M.Ö. 97-96 yıllarında Sulla Kilikia'ya görevlendirilmiş fakat görevini yerine getirmede pasif kalmıştır. Kilikia eyaleti M.Ö. 64 yılında Pompeius tarafından kurulmuştur. Bölgenin tamamen Roma kontrolüne girmesi biraz zaman almıştır[147]. Eyaletin başkentliğini Tarsus yapmıştır. Eyalet Pamphylia bölgesini de içine alarak, Kırlangıç (Khelidonia) burnundan Yumurtalık'a (Issos)'a kadar olan tüm kıyı bölgesini kapsıyordu. Daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi Phrygia'nın üç önemli şehri Kilikia sınırlarına alınmış fakat daha sonra tekrar çıkartılmıştır[148].

Roma'nın Anadolu da kurduğu dördüncü eyalet ise Galatia eyaletidir. Başkenti Ankyra'dır. Augustus tarafından kurulan ilk ve tek eyalettir. Eyalet reformu gereği kurulmuştur. Adını diğer eyaletlerde olduğu gibi bölgesinde kurulduğu Galatia

[144] Kaya, "Anadolu'da Roma Egemenliği ve Pompeius'un Siyasal Düzenlemeleri", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. XIII, S. 1, Ankara 1998, s.163.
[145] Strabon, *a.g.e.*, s. XII. 3.1.
[146] Kaya , Anadolu'da Roma Eyaletleri:..., s.17; Taşdöner, *a.g.e.*, s.97-98.
[147] Taşdöner, *a.g.e.*, s.99 vd.; Sayar, "Antik Kilikya'da Şehirleşme", *XII. Türk Tarih Kongresi*, C. I, Ankara 1999, s. 201 vd.
[148] Kaya, Anadolu'da Roma Eyaletleri:… , s.18-19; Taşdöner, *a.g.e.*, s.103 vd.

Krallığından almıştır. M.Ö. 25 yılında kurulan eyalet, M.Ö. 38 tarihinden itibaren hep büyümüştür[149]. Eyalet sınırları Galatia bölgesine ek olarak, Pisidia, Isauria, Phrygia Paroreia, Lykaonia, Kilikia bölgesinin bir kısmı ve Pamphylia bölgesinin bir kısmı bu eyaletin sınırlarını oluşturmaktadır[150].

Anadolu'da kurulan beşinci Roma eyaleti de Kappadokia Eyaletidir. M.Ö. 17 tarihinde Kappadokia kralı Arkhelaos'un ölümünden sonra krallık bölgesi Roma tarafından egemenlik altına alınmış ve Kappadokia Eyaleti kurulmuştur[151]. Kappadokia eyaletinin de sınırların da zamanla büyümeler ve küçülmeler olmuştur. M.Ö. 72 tarihinde Kappadokia eyaleti Galatia eyaletiyle birleştirilmiştir[152].

Aslında bakıldığında Roma Anadolu'ya 42 yıllık bir savaşlar süreci sonunda tamamen hâkim olabilmiştir. Bu savaşlar Mithridates savaşları olarak geçer. Mithridates Pontus Kralıydı ve Romanın Anadolu'ya yayılmasını engellemek için Roma ordularıyla savaşmıştır. VI. Mithridates 42 yıl yılmadan savaşmıştır ama başarılı olan taraf Roma olmuştur. Savaşların sonun da bütün Anadolu, Filistin ve Suriye de dâhil olmak üzere Roma'ya bağlanmıştır[153].

Roma Devletinde M.S. 3. yüzyıldan itibaren her yönden zorlu günler yaşanmaya başlamıştır. Askeri, ekonomik, sosyal bozuklukların yanın da bir de doğu da Sasanilerle uğraşırken batıda da Germen kavimleriyle uğraşmak zorunda kalınmıştır. Böyle sıkıntılı bir dönemde başa geçen İmparator Diocletianus devletin içindeki bu sıkıntılı duruma çözüm bulmak için M.S. 285 'te Dörtlü yönetim (Tetrarkhia) sistemini kurmuştur. Bu sistem İmparator Diocletianus'un ölmesiyle önemini yitirmiştir[154]. Yeniden başlayan kargaşa ortamında bütün İmparatorluğu birleştirmeyi başaran Theodosius bu kargaşa ortamına son vermiştir. (375-395) Theodosius ölmeden önce 395 yılında İmparatorluğu doğu ve batı olarak iki oğlu arasında paylaştırmıştır. Çıkış amacı olarak Devlet bütünlüğü fikrinden vazgeçilmemiş olsa da bu Roma İmparatorluğunun ikiye ayrılması demekti[155]. Kavimler göçünün başlamasıyla hızlı bir şekilde batıya göç etmeye başlayan Türk halkları İmparatorluğun doğu ve batı yakasını da zor duruma düşürmüştür. Batı

[149] Kaya, Anadolu'da Roma Eyaletleri:…, s. 19-20; Taşdöner, *a.g.e.*,s. 106 .
[150] Kaya, *Anadolu'daki Galatlar ve Galatya Tarihi* , s. 155 vd.; Özsait, Anadolu'da Roma Egemenliği, s. 328-329.
[151] Kaya, Anadolu'da Roma Eyaletleri:, s. 20-21.
[152] Kaya, *Anadolu'daki Galatlar ve Galatya Tarihi*, s.183 vd.
[153] Eutropius, *Roma Tarihinin Özeti,* Çev: Çiğdem Menzilcioğlu, Kabalcı Yayınları, İstanbul 2006, s.127 vd.; Kaya, Anadolu'da Roma Egemenliği…, s.163.
[154] Ostrogorsky, *Bizans* Devleti *Tarihi*, Çev: Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, VIIII. Baskı, Ankara 2017, s.38 vd.
[155] Çapan-Güvenç, " Kavimler Göçü ve Batı Roma İmparatorluğu'nun Çöküşü", *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. VI, S.18, Ankara 2017, s.632.*

Roma İmparatorluğu hızlı bir yıkılma aşamasına geçerken, Doğu Roma İmparatorluğu çeşitli avantajları ve akıllıca politikalarla varlığını sürdürmüştür[156]. Çoğu tarihçiler Bizans İmparatorluğu'nun kuruluş tarihi olarak Kostantinopolis'in (İstanbul) 330'lu yılarda kurulduğu tarihi kabul ederken bazı tarihçiler de Roma'nın doğu ve batı olarak ikiye ayrıldığı tarihi dikkate almıştır[157]. Roma İmparatorluğu'nun doğu topraklarındaki devamı olan Bizans, Kostantinopolis'i Roma'nın halefi ve vatandaşlarını da Romalılar olarak saymıştır. Hanedanlıklarla yönetilen Bizans, Mısır, Filistin, Suriye, Kafkaslar, Anadolu ve Balkanlarda uzun yıllar hüküm sürmüştür[158].

Bizans İmparatorluğu'nun(Doğu Roma) VI. ve VII. yüzyıllar Sasaniler ve Ardından da Araplarla savaşmak zorunda kaldığı yıllar olmuştur. Bu zorlu geçen yıllarda devlet savaşların olumsuz etkilerini gidermek ve düşmana karşı daha iyi saldırmak için askeri, idari ve sosyal-iktsadi bir sistem geliştirmiştir. Toprağa dayalı bu sistem tarihi kaynaklarda Thema[159] sistemi olarak geçmiştir. Thema sisteminin çıkış noktası ve amacı askerlerin kendi ihtiyaçlarını karşılama düşüncesi olmuştur. Thema sistemi ilk olarak Bizans-Arap kuvvetlerinin çatışma noktası olan Anadolu da uygulanmıştır[160].

636 yılında Müslüman Araplarla yapılan Yermük savaşından sonra Bizans, İmparatorluk birliklerini Torosların kuzeybatı tarafına doğru kaydırmıştır. Batı Anadolu'nun iç kesimlerine de diyebiliriz. Böylece İmparatorluk tarafından bu bölgede Anatolikon Theması kurulmuştur. Thema'nın kurulduğu bu bölge Geç antik çağda Phrygia pakatiana, Lykaonia ve İsauria bölgelerini içine almaktadır. Genel anlamda Anatolikon ismi Anadolu coğrafyasının tamamını içermemekle birlikte yukarıda ifade ettiğimiz coğrafi bölgeyi içermektedir[161]. Anatolikon Theması'nın askeri merkezi Amorium'dur. Amorium'un M.S. 7. Yüzyılda önemi artmıştır. Çünkü başkent İstanbul için önemli yol güzergâhları üzerindeydi. M.S. 9. yüzyıllarda İmparatorluk yapan II.

---

[156] Ostrogorsky, *a.g.e*., 2017, s. 47 vd.; Kaya, "Doğudaki Roma'nın Bizanslaştığı Devir: I. Justinianos Dönemi", *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. XXXVII, S. 2, Sivas 2013, s.17.

[157] Mango, *Bizans Yeni Roma İmparatorluğu,* Çev: Gül Çağalı Güven, Yapı Kredi Yayınları, IV. Baskı, İstanbul 2018, s.9; Averil Cameron, *Bizanslılar,* Çev: Özkan Akpınar, Türkiye İş Bankası Yayınları, II. Baskı, İstanbul 2016, s. 1 vd.; Lightfoot, "Bizans Döneminde Afyonkarahisar", *Afyon Kütüğü,* C. I, Afyon 2001, s.113.

[158] Mango, *a.g.e*., s.9; Abdullah Kaya, *a.g.m*., s. 19.

[159] Thema terimi hakkında ayrıntılı bilgi için bknz. Keçiş - Güneş, "Bizansın Anadolu'daki Yeni Düzeni: Thema Sistemi'nin Ortaya Çıkışı ve Problemler", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi,* C. XVIIII, S. 43, Muğla 2018, s.96 vd.

[160] Ostrogorsky, a.g.e., 2017, s. 90-91; Keçiş - Güneş, *a.g.m*., s.95; Güneş - Koçak, "Anatolikon Theması Bağlamında Polybotos (Bolvadin) ve Çevresi (VII. – XI Yüzyıllar)", *Bolvadin Araştırmaları I*, Editör: Mustafa Güler-Cantürk Kayahan, Eğitim Yayınevi, Konya 2018 s.909.

[161] Güneş -Koçak, *a.g.m*., 2018 s.910; Keçiş -Güneş,*a.g.m,* s.104.

Mikail Amorium doğumludur. Bu sayede kentin Amoriumlular hanedanlığı döneminde önemi daha da artmıştır[162].

4. AFYONKARAHİSAR VE BEYKÖY ARAŞTIRMA TARİHÇESİ

Afyonkarahisar da 5000 yılı aşkın bir tarihi birikimiyle M.Ö. 3000 yıllarından itibaren yaşayan halklar bu coğrafyada çeşitli dönemleri içeren kültür oluşturmuş ve geriye izlerini bırakmıştır[163]. Afyonkarahisar tarihin her dönemi içinde barındırmış zengin bir ildir. Her ilçesinde geçmişte yaşamış uygarlıklara ait kalıntılara ulaşılmaktadır. Bizim çalışma alanımız olan Beyköy'ünde bağlı olduğu İhsaniye ilçesi bu konu da oldukça şanslı bir ilçedir. İhsaniye ilçesi ve köylerinde Hitit, Phryg, Roma ve Bizans dönemlerine ait çok sayıda yerleşim yeri, Mezarlar, mezar odaları ve tapınaklar bulunmaktadır.

4.1. ARKEOLOJİK KAZILAR

4.1.1. Kusura

Kusura, Afyonkarahisar'ın 55 km. güneybatısında Sandıklı ilçesine bağlı bir köydür. Köyde bulunan höyükte 1935-1937 yılları arasında Cambridge Üniversitesi adına Winifret Lamb tarafından kazı çalışması yapılmıştır[164]. Kazı çalışmaları sonucunda Kusura Höyükte üç tabaka tespit edilmiştir. Bu tabakalar A, B ve C tabakası olarak adlandırılmıştır. A tabakası M.Ö. 3. Binyılın ortalarına tarihlenmektedir. Yani İTÇ II ve III e ait yapı katları bulunmaktadır. M.Ö. 3. Bin yılının sonu ve M.Ö. 2. Bin yılının başlarında ise B tabaksından C tabakasına geçiş olarak tespit edilmiştir[165].

4.1.2. Kaklık Mevkii

Kaklık Mevkii, Afyonkarahisar'ın kuzey-kuzeydoğusundaki Burhaniye köyüne bağlıdır. Mevkii köyün 1.2. km. güneybatısında yer alır. Burada Afyonkarahisar Müzesince 1983-1984 yıllarında kurtarma kazısı çalışmaları yapılmıştır. Kurtarma

[162] Lightfoot, *Orta Anadolu'da Bulunan Bir Geç Roma ve Bizans Kenti Amorium,* Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1994, s.9.
[163] İlaslı, "Afyonkarahisar Yer Adları", VI. Afyonkarahisar Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri, Haz: Mehmet Sarlık, Afyonkarahisar 2002, s267.-271.
[164] İlaslı, İlk Yerleşimden Roma…, s.83**;** Sözen vd., *Cumhuriyetin 50. Yılında Afyon,* 1973 İl Yıllığı, s.1**;** Sarı, "İlk Tunç Çağı ve Orta Tunç Çağı'nda Batı Anadolu'nun Kültürel ve Siyasal Gelişimi", *Masrop E-Dergi,* C.VI, S. 7, İstanbul 2012, s.162.
[165] Lamb, "Excavation at Kusura near Afyon Karahisar", *Archaeologia,* Volume.86, Londra 1937, p.4-14; Kaymakçı, "Afyonkarahisar'da İlk Tunç Çağı Çanak Çömlek Kültürü", *Tarihin Peşinde,* C.III, S. 5, Konya 2011, s. 199; Lamb, "Excavation at Kusura near Afyon Karahisar II", *Archaeologia,* Volume 87, Londra 1938, p.218-230**.**

kazıları Ahmet Topbaş kontrolünde yapılmıştır. Kaklık Mevkii İTÇ'ye geçiş kısmıyla ilgili bilgiler verdiği gibi İTÇ II ve İTÇ III dönemine tarihlendirilmiştir. Buradaki höyük iki katlı düz bir yerleşmedir. Mevkide bir de Mezarlık alan vardır. Mezarlık İTÇ II ve İTÇ III'e tarihlendirilmiş iki kısımdan oluşmaktadır[166].

4.1.3. Dede Mezarı Nekropolisi

Dede Mezarı Nekropolü, Afyonkarahisar'ın Bayat ilçesine bağlı Yukarı Çaybelen Köyü sınırlarında yer almaktadır. Köyün 400 m. güneydoğusunda bulunan Dede Mezarı Nekropolü'nde Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesi başkanlığında kazılar yapılmıştır. Kazı çalışmaları Nekropolde 4 açma yapılarak gerçekleştirilmiştir. Bu açmalara A, B, C ve D isimleri verilmiştir. Daha önce burada kaçak kazılarla bozulan iki alanda da temizlik çalışması yapılarak buralara da E1 ve E2 isimleri verilmiştir. Kazılar sonucunda Nekropolün OTÇ'ye ait olduğu anlaşılmıştır. Dede Mezarı Nekropolü, Batı Anadolu da ve İçbatı Anadolu'da OTÇ'ye tarihlenen önemli yerlerden birisi olması açısından önemlidir[167].

4.1.4. Anıtkaya Kurtarma Kazısı

Anıtkaya kasabası Afyonkarahisar'ın kuzey-kuzeybatısında merkeze 30 km. uzaklıkta yer alan bir kasabadır. Kasabada 23.10.2000 tarihinde pis su kanalizasyonu çalışmaları sırasında heykelciklerin çıkmasıyla Afyonkarahisar Arkeoloji Müzesine haber edilmiştir. Müzeden gelen yetkililer inceleme yaptıktan sonra burada kurtarma kazısı yapılmıştır. Kazı çalışmaları sonucunda çok sayıda adak heykelcikleri, metal parçalar ve insan ve hayvan iskelet parçaları ortaya çıkmıştır. Bu parçalar Anadolu da yaygın olan Phryg yerel kültleriyle ilgilidir. Eserler toplu bir halde bulunması, yerel tarı ve tanrıçaların betimlenmesi ve iki tanesinin yazıtlı olması gibi açılardan önemlidir[168].

4.1.5. Karaoğlan Mevkii

Karaoğlan Mevki, Afyonkarahisar'a bağlı İhsaniye ilçesi sınırlarındaki Yaylabağı Köyündedir. Gazlıgöl kaplıcası kavşağının güneydoğu köşesinde yer alır. Üç

---

[166]Kaymakçı, *a.g.m*., 2011, s.199; Topbaş vd., *a.g.e*., 1998, s.42-43.

[167] Üyümez, "Dede Mezarı Nekropolü 2005-2006 Yılı Kazıları", *16. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu 25-27 Nisan 2007, Kültür ve Turizm Bakanlığı Dösimm Basımevi*, Ankara 2008, s.129 vd; Üyümez vd., "Afyonkarahisar'ın Doğusunda Önemli bir Orta Tunç Çağı Nekropolü: Dede Mezarı", *Belleten,* C.LXXI, S. 262, Ankara 2007, s.814 vd.; Koçak, *Erken Dönemlerde Afyonkarahisar Yerleşmeleri* , s.48.

[168] İlaslı - Üyümez, "Anıtkaya Adak Kabartmaları ve Heykelcikleri", *12. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu25-27 Nisan2001, Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi,* Ankara 2002, s.85, 91-92.

metre yüksekliğinde doğal bir düzlük üzerinde bulunan höyük tüf özelliktedir. Höyük, 1986 yılında akaryakıt istasyonu yapımı düşüncesiyle Afyonkarahisar Arkeoloji müzesine başvurulması sonucu Ahmet İlaslı tarafından tespit edilmiştir. A. Topbaş ve A. İlaslı tarafından Karaoğlan mevkii'nde sondaj çalışması yapılmıştır. 1990 yılında da Höyükte T. Efe, A. İlaslı ve A. Topbaş'ın katılımıyla kurtarma kazısı yapılmıştır. Höyük İTÇ II ve İTÇ III olarak tarihlendirilmiştir ve üç yapı evresinden oluşmaktadır[169].

4.1.6. Karacaahmet Höyük

Karacaahmet, Afyonkarahisar İhsaniye ilçesine bağlı bir beldedir. Bulunduğu bölgeye Çiftlik mevkii denilmektedir. Höyüğe beldenin ismi verilmiştir. Beldenin 3 km kuzeyinde yer alan höyük yayvan ve yüksek bir görünüme sahiptir. J. Mellaart tarafından bulunan höyük İTÇ I ve İTÇ II evrelerine tarihlendirilmiştir. Müze müdürlüğünce 1950'li yıllarda höyük eteğinde küp mezarlığı kazısı yapılmıştır[170].

4.1.7. Beyköy Kazısı

Hatice Gonnet, Beyköy'de üç yıl boyunca araştırmalar yapmıştır. Beyköy Mezarlığında ise bir kazı çalışması yapmıştır. Burada 1884 yılında Ramsay'ın Höyükte bulduğu hiyeroğlif yazıtlı taş kalıntısını ararken göçen toprak kitlesi altında toplu bir Erken Bizans mezarı bulmuştur. 12 mezardan oluşan toplu mezar doğu-batı doğrultusunda uzanmaktadır. Bu mezarlardan 11 adet iskelet bulunmakla birlikte hiçbirisinden ölü hediyesi çıkmamıştır. Ayrıca köy mezarlığında Phryg ve Roma dönemlerine ait mezarlar da bulunmaktadır[171].

4.2. YÜZEY ARAŞTIRMALARI

Afyonkarahisar ve çevresinde farklı kişilerce ve farklı tarihlerde birden fazla yüzey araştırması yapılmıştır. Bu araştırmaların birincisini Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji bölümünden Taciser Tüfekçi Sivas yapmıştır. Temmuz 2001 tarihinde yapılan araştırmalar Afyonkarahisar ili için merkez ve İhsaniye ilçesini

[169]İlaslı, "Karaoğlan Höyüğü Kurtarma Kazısı", II. *Müze Kurtarma Kazıları Semineri 29-30 Nisan 1992 , Ankara Üniversitesi Basımevi,* Ankara 1992, s.95-97; Topbaş vd., "Salvage Excavations of the Afyon Archaeological Museum, Part 2: The Settlement of Karaoğlan Mevkii and the early Bronze Age Cemetery of Kaklık Mevkii", Anatolia Antiqua, Volume. VI, İstanbul 1998, p.42-45.

[170] http://www.tayproject.org/TAYmaster.fm$Retrieve?YerlesmeNo=1434&html=masterdetail.html&layout=web, (Erişim Tarihi: 03.02.2020); İlaslı - Üyümez, *Afyonkarahisar Müzeleri ve Ören Yerleri,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2008, s.38*;* İlaslı, İlk Yerleşimden Roma…, s. 84.

[171] Gonnet, Beyköy Yüzey Araştırma Sonuçları, s.151-152;

kapsamıştır. Bu araştırmanın amacı ise Dağlık Phrygia bölgesi dışında da Phryg kültürüne dair izler aramak olmuştur[172].

Araştırmaların ikinci sezonu da Taciser Tüfekçi Sivas'ın başkanlığında 06.08.2002 tarihinde başlamış olup yaklaşık iki ay kadar sürmüştür. Afyonkarahisar ili için araştırmalar Merkez, Sülün ve İhsaniye ilçelerinde sürdürülmüştür. İhsaniye ilçesinde de Üçlerkayası, Döğer kasabası ve konumuz olan Beyköy de yoğunlaşılmıştır. Araştırmalarda Phrygler'e ait her türlü taşınmaz kültür varlıkları belgelenmiş ve incelenmiştir[173].

Yüzey araştırmalarının üçüncüsü ise diğer araştırmalarda olduğu gibi Taciser Tüfekçi Sivas başkanlığında yapılmıştır. 2003 yılının sekizinci ayında yapılan incelemeler yaklaşık 12 gün sürmüştür[174].

2002 yılında Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Eskiçağ Tarihi Bilim Dalı'ndan Özdemir Koçak da Afyon-Bolvadin de yüzey araştırmaları yapmıştır. Bu ilk araştırmanın amacı coğrafyayı tanımak olmuştur[175]. 2003 yılında da araştırmalara devam edilmiştir. Problemli olduğu düşünülen Çay, Bolvadin ve Sultandağı kesimine önem verilmiştir. Daha önce gidilen yerlere tekrar gidilmiştir[176].

Özdemir Koçak'ın çalışmaları 2018 yılına kadar 17 araştırma sezonu boyunca devam etmiştir. Bu çalışmalar boyunca toplamda 295 ören yeri incelenmiştir. Afyonkarahisar ve ilçelerinin topografyası çeşitlilik gösterdiğinden bölge küçük kısımlara ayrılarak incelenmiştir[177]. Afyonkarahisar merkez ve kuzeyindeki araştırmalar arazi çalışmasının ikinci ana kısmını oluşturmaktadır. Beyköy'ün bağlı olduğu İhsaniye ilçesi ile Afyonkarahisar arası bu araştırma alanı içinde yer almaktadır[178]. Yapılan

[172] Taciser Tüfekçi Sivas, "Eskişehir-Kütahya-Afyonkarahisar İlleri 2001 Yılı Yüzey Araştırması", *20. Araştırma sonuçları Toplantısı,* C.II, Ankara 2001, s.285, 288-291.
[173] Taciser Tüfekçi Sivas ve Hakan Sivas, "2002 Yılı Eskişehir-Kütahya-Afyonkarahisar İlleri Yüzey Araştırması", *21. Araştırma sonuçları Toplantısı,* C.II, Ankara 2003, s.158-159.
[174] Taciser Tüfekçi Sivas ve Hakan Sivas, "2003 Yılı Eskişehir-Kütahya-Afyonkarahisar İlleri Yüzey Araştırması", *22. Araştırma sonuçları Toplantısı,* C.II, Konya 2004, s.298.
[175]Koçak, "Afyon-Bolvadin Yüzey Araştırmaları 2002 (Neolitik Çağından İlk Tunç Çağına Kadar)", *21. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. I, Ankara 2003, s.173,.
[176] Koçak, "Bovadin, Çay ve Sultandağı Yüzey Araştırmaları 2003", *22. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. I, Konya 2004, s. 19.
[177] Koçak vd., *a.g.e.*, 2009, s.2; Koçak, "Afyon İli ve İlçeleri Yüzey araştırmaları 2004", *23. Araştırma Sonuç Toplantısı,* C. I, Antalya 2005, s. 83; Kocak - Işık, "2005 Yılı Afyonkarahisar İli ve İlçeleri Arkeolojik Yüzey Araştırması", *24. Araştırma sonuçları Toplantısı,* C. I, Çanakkale 2006, s. 358; Koçak - Işık, "2006 Yılı Afyonkarahisar İli ve İlçeleri Arkeolojik Yüzey Araştırması", *25. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. II, Kocaeli 2007, s. 85-86; Koçak, "Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2007 Yılı Yüzey Araştırması", *26. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. II, Ankara 2008, s.51.
[178] Koçak, "Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2008 Yılı Yüzey Araştırması", *27. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. II, Denizli 2009, s.288; Koçak, "Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2009 Yılı Yüzey Araştırması", *28. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. II, İstanbul 2010, s. 181-182.

çalışmaların ikinci ayağı Afyonkarahisar'ın batısında devam etmiştir. Hocalar, Sinanpaşa ve Sandıklı ilçelerinde devam edilen arazi araştırmaları güney bölgelere de kaymıştır[179].

2014-2015-2016 yıllarında da Afyonkarahisar yüzey araştırmaları belirlenen planlamaya göre devam etmiştir. Araştırmalar Dinar, Basmakçı, Evciler ilçelerinde devam etmiştir [180] . İncelemeler sonucu daha çok küçük arkeolojik buluntulara ulaşılmıştır. Son dönemlerde özellikle 2018 yılı araştırmalarında yazılı materyaller bulunmuştur. İhsaniye ilçesine bağlı Ablak Köyü'nün kuzeydoğusunda yer alan Ablak Höyük incelenmiştir. Ablak Höyük, kuzeyindeki Demir Çağı yerleşkesi olan Beyköy'deki Höyükle de bağlantılıdır[181].

4.3. YAPILAN TEZLER

4.3.1. Doktora Tezleri

Afyonkarahisar ve çevresiyle ilgili yapılan doktora tezleri arasında en erken tarihli tez Taciser Tüfekçi Sivas tarafından hazırlanmıştır. Tez de Eskişehir, Afyonkarahisar ve Kütahya illerindeki Phryg Kaya Anıtları incelenmiştir. Kaya anıtları, fasadlar, atlarlar ve nişler olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Anıtların tanımı, çizimi ve fotoğraflanması yapılmıştır. Her il kendi içinde ayrı ayrı incelenmiştir. Tez sonunda da tüm bu kaya kabartmalarının tipik birer Phryg kimliğinde oldukları vurgulanmıştır[182].

2006 yılında da Eser Kortanoğlu Dağlık Phrygia bölgesi kaya mezarlarıyla ilgili Doktora Tezi çalışması yapmıştır. Çalışmasında Hellenistik ve Roma Dönemlerindeki kaya mezarları üzerinde durmuştur. Bölgedeki mezarlar khamosorionlu, arcosoliumlu ve oda mezarlar olmak üzere üç ana başlık altında incelenmiştir. Ana konumuzdan da bahsedilen bu tezde Beyköy'deki kaya mezarları üzerinde durulmuştur[183].

---

[179] Koçak, "Afyonkarahisar İli Ve İlçeleri 2010 Yılı Yüzey Araştırması", *29. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. I, Malatya 2011, s.232.

[180]Koçak vd., "Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2014 Yılı Yüzey araştırmaları", *33. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. I, Erzurum 2015, s.22; Koçak vd., "Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2015 Yılı Yüzey Araştırmaları", *34. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. I, Edirne 2016, s. 234; Koçak vd., "Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2016 Yılı Yüzey Araştırmaları", *Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. II, Bursa 2017, s.356.

[181] Koçak vd., "Afyonkarahisar Yüzey Araştırmaları ve Küçük Çataltepe, Ablak Höyük'ten Anadolu Hiyeroglif Yazılı Mühür Baskıları", *TÜBA-AR Dergisi*, C. XXIV, S. 24, Ankara 2019, s.47; Gonnet, Beyköy Yüzey Araştırma Sonuçları, s.151-152; Gonnet, Frikya'da geç Bronz ..., s. 273 ; Gonnet, "The Cemetery and Rock-Cut Tombs at Beyköy İn Phrygia", *III. Anadolu Demir Çağı Sempozyumu Bildirileri*, Ed: A. Çilingiroğlu-D. French, Ankara 1994, p. 75.

[182] Taciser Tüfekçi Sivas, a.g.e.

[183]Kortanoğlu, *Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Dağlık Phrygia Bölgesi Kaya Mezarları, A.Ü. Yayınları*, İstanbul 2008.

2010 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesinden Pınar Bülbül, Afyonkarahisar ve çevresinin tarihini en eski çağlardan alıp Pers İmparatorluğu dönemine kadar ayrıntılı olarak Doktora Tezinde incelemiştir. Çivi yazılı kaynaklar ve Grek kaynakların bolca kullanıldığı tez kazı sonuçları ve yüzey araştırmaları ile de güçlendirilmiştir. Tezde genel anlamda anlatılmak istenenler sonuç bölümünde on beş madde halinde verilmiştir[184].

Seçkin Evcim 2015 yılında Bizans Dönemi Kaya Mimarisini Doktora Tezinde incelemiştir. İnceleme alanı olarak da Dağlık Phrygia bölgesini seçmiştir. Çalışmasında bölgedeki kilise çeşitlerini ortaya koymasının yanında kiliselerin bölgedeki yayılımını da dikkate almıştır. Tezde Bizans kaya kiliselerinin yoğunlaştığı bölge olarak Afyonkarahisar Ayazin kasabası ve çevresi olduğu vurgulanmıştır. Ayazin kasabasının bu denli önemli olmasında Bizans Dönemi yol güzergâhlarının kesiştiği bir nokta da yer almasını söylemiştir[185].

En son da Talat Koçak Amorium şehriyle ilgili bir tez hazırlamıştır. Amorium Afyonkarahisar'a bağlı Emirdağ İlçesidir. İlk Tunç Çağından itibaren iskân edilen Amorium'un tarihi dönemleri incelenmiştir. Çalışmada bizim tez konumuz olan Beyköyden de Hitit yerleşimi varlığı sebebiyle bahsedilmiştir[186].

4.3.2. Yüksek Lisans Tezleri

Afyonkarahisar ile ilgili yapılan yüksek lisans tezleri arasında 2007 yılında Salih Kaymakçı'nın Tunç Çağı kültürleri çalışması yer almaktadır. Çalışmanın amacının Afyonkarahisar'ın çevresindeki kültürlerle benzerliklerinin veya farklılıklarının olup olmadığını incelemek olmuştur[187].

Salih Kaymakçı'nın tezinin devamı diyebileceğimiz bir tez de 2008 yılında Harun Oy tarafından hazırlanmıştır. Tez de Afyonkarahisar ve çevresinin Orta Tunç Çağı Kültürleri incelenmiştir. Bolvadin, Çay, Emirdağ, Çobanlar, Bayat ve İscehisar ilçeleri yerleşim alanlarında bulunan 533 tane pişmiş toprak kalıntısı değerlendirilmiştir.

[184]Bülbül, *En Eski Çağlardan Persler Dönemine Kadar Afyonkarahisar ve Çevresi,* Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Doktora Tezi, Afyonkarahisar 2010.
[185]Evcim, *Dağlık Frigya Bölgesi Bizans Dönemi Kaya Mimarisi,* Anadolu Üniversitesi sosyal Bilimler Üniversitesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Eskişehir 2015.
[186] Koçak, *Arkeolojik Veriler ve Yazılı Kaynaklar Işığında Amorium Kentinin Tarihi (En Eski Çağlardan Bizans Yerleşiminin Sonuna Kadar),* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, Konya 2018.
[187] Kaymakçı, *Afyon ve Çevresi İlk Tunç Çağı Kültürleri,* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2007.

Değerlendirmeler çeşitli kriterlere göre yapılmış olup Beyköy'ün bağlı olduğu İhsaniye ilçesi çalışma alanının dışında tutulmuştur[188].

Aynı yıl yani 2008 yılında Yusuf Polat tarafından bir tez çalışması yapılmıştır. Çalışmada Dağlık Phrygia bölgesindeki yerleşim tipleri incelenmiştir. Konu sınırlılığı bakımından da M.Ö. IV. binyıl ile M.Ö. I. binyıl arasındaki tarihler dikkate alınmıştır. Yerleşmeler topoğrafik yapılarına ve coğrafi konumlarına göre ele alınmıştır. Çalışmada Beyköy Höyük üzerinde de durulmuştur[189].

Afyonkarahisarla ilgili yapılan bir diğer tez ise Fatih Erdem tarafından 2013 yılında yapılmıştır. Tezin konusu Roma dönemindeki Phrygiası'ndaki Kent ve Kültürlerdir. Bu bağlamda Apameia, Synnada gibi Antik Dönem Afyonkarahisar şehirlerinden bahsedilmiştir[190].

Emre Erdan tarafından 2015 yılında hazırlanan tez de Demir Çağındaki Phrygia kültür etkileri incelenmiştir. Çalışma alanı olarak Batı Anadolu seçilmiştir. Afyonkarahisar'dan batı Anadolu'da stratejik açıdan önemli bir yerde olması hem de Phrygia kültürünün en özgün yansıtıldığı yerlerden birisi olması açısından tezde bolca bahsedilmiştir. Beyköy'den de Kaya mezarları ve Höyükler kısmında bahsedilmiştir[191].

2018 yılında Pınar Kızıltepe Bilgin Afyonkarahisar'da yapılan yüzey araştırmaları sonucunda Demir Çağındaki İçbatı Anadolu'nun seramiği incelenmiştir. Yapılan yüzey araştırmaları arasında Bovadin, Sultandağı, Bayat, Emirdağ, Çobanlar, Sandıklı, Şuhut, Dinar ve Dazkırı gibi Afyonkarahisar ilçeleri yer almaktadır. İncelemeler sonucunda sekiz farklı seramik grubu saptanmıştır. Beyköy'ün bağlı olduğu İhsaniye ilçesi çalışmada yer almamıştır[192].

Afyonkarahisar ve İlçelerinin Phrygia sınırları içinde yer alması ve de en eski çağlardan itibaren stratejik konumlarından dolayı önemi artarak devam etmiştir. Bu bakımdan bölge hakkında pek çok kişi farklı zamanlarda kazı çalışmaları, yüzey araştırmaları ve tez çalışmaları yapmıştır. Ama yapılan bu çalışmalarda bizim ana konumuz olan Beyköy satır aralarında kalmış ya da hiç değinilmemiştir.

---

[188]Oy, *Afyonkarahisar ve Çevresi Orta Tunç Çağ Kültürleri,* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2008.
[189] Polat, *M.Ö. IV. Binyıl-M.Ö. I. Binyıl Arasında Dağlık Phrygia Bölgesinde Yerleşim Modelleri,* Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 2008.
[190]Erdem, *Roma Phrygiası'ndaki Kentler ve Kültürler,* Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli 2013.
[191]Erdan, *Demir Çağ ve Sonrası Batı Anadolu'da Frig Kültür Etkileri,* Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler enstitüsü Arkeoloji Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın 2015.
[192]Kızıltepe Bilgin, *a.g.t.*, 2018.

İKİNCİ BÖLÜM

BEYKÖY TAŞINMAZ KÜLTÜR ENVANTERİ

1. TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARI

1.1. HÖYÜK

Herhangi bir yerde kurulmuş, insanoğluyla alakalı yerleşmelerin çok uzun süre zarfında üst üste kurulan köy, kasaba ve şehir yerleşmelerinin yıkıntısının bıraktığı yükseltilere höyük ismi verilmiştir. Höyük oluşumunda doğal çevre son derece etkilidir. Örneğin kurak ya da yarı kurak bölgelerde höyükler çok katmanlı ve daha yüksektir. Çünkü su kaynağı az olduğu için sürekli aynı yere yerleşilmiştir. Zaten genel anlamda bakıldığında höyükler bir su ve yol kenarında kurulmuştur[193]. Çalışma alanımızdaki Beyköy Höyükte su kenarı ve yol kenarında kurulmuş bir höyüktür.

1.1.1. Beyköy Höyük

Coğrafi Konumu: Enlem: 39024416; **Boylam:** 30460736; **Yükselti:** 1080 m.

Şekil 1. *Beyköy Höyük*

Beyköy Höyük, İhsaniye ilçesine bağlı Beyköy'ün 2500 m güneyinde kalmaktadır. Bulunduğu yer Karakaya Mevkii olarak anılmaktadır. Höyük, İhsaniye – Kayıhan ve Gazlıgöl – Beyköy yolunun birleştiği kavşağın yaklaşık 200 m güneyinde yer almaktadır. Kayıhan yolu üzerinde bulunan köprüden 150 m güneybatıda kalmaktadır. Höyük etrafına göre yaklaşık olarak 11 m ile 12 m yüksekliğindedir.

[193]Özdoğan, *a.g.e*, s. 41, 42 ve 46; Sevin, *Arkeolojik Kazı Sistemi El Kitabı,* Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1995, s. 67.

Etraftan belirgin bir şekilde görülebilen höyük 1089 m rakımlıdır ve höyüğün ana koniği 70 m – 90 m boyutlarındadır. Dört yöne de yayılım gösteren Beyköy Höyük, 170 m – 190 m boyutlarında olup ana konisin bir kısmı ve yayılım alanı şu an tarla olarak kullanılmaktadır.

Beyköy Höyük'ün etrafı su kaynakları bakımından zengindir. Höyüğün Kuzeydoğusunda Sivrikaya Deresi yer almaktadır. Bu dere doğu – batı yönünde ilerleyerek kıvrımlı bir şekilde akmaktadır. Diğer bir su kaynağı ise doğudan gelerek Höyüğün kuzeydoğusundan Sivrikaya Deresine karışan Akyar deresidir. Ayrıca Höyüğün yaklaşık olarak 250 m kuzeyinde bir çeşme bulunmaktadır. Su kaynakları bakımından elverişli olan bölgede, ulaşım olanaklarının da elverişli olmasıyla bu alandaki yaşamı kolaylaştıran verilerin başında yer almaktadır[194].

Dönem: İTÇ, Phryg, Roma dönemleri[195].

Buluntular: Tarih öncesi dönem, İTÇ, Phrygia, Roma ve Bizans dönemlerine tarihlendirilmiş seramikler bulunmuştur. Bundan başkada höyük üzerinde Hiyeroglif yazıt bulunmuştur. Bu yazıt sonradan kaybolmuştur[196].

Araştırma Tarihçesi: 1884 yılında W. M. Ramsay tarafından Höyükte hiyeroglif yazıtlı bir taş bulunmasıyla höyük arkeoloji dünyası tarafından tanınmaya başlamıştır[197]. 1946 yılından başlayarak 12 yıl boyunca aralıklarla araştırmalar yapan C. H. E. Haspels Höyük üzerinde de incelemelerde bulunmuştur[198]. Beyköy Höyük, 1979 yılına gelindiğinde ise Hatice Gonnet tarafından ayrıntılı olarak araştırılmıştır[199]. Höyüğün son hali 2004 yılında TAY takımı tarafından kayıt altına alınmıştır[200].

Beyköy Höyük, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eskişehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararıyla 2863 sayılı kanunu kapsamında 05.11.1999 tarihinde I. ve III. derece Arkeolojik sit alanı olarak tesciline karar verilmiştir. 14.11.2004 yılında da höyüğün tescili güncellenmiştir.

---

[194] Bozdağ, *a.g.e.*, s.167-168.

[195] Ramsay, *a.g.e.*, 1960, s. 31; Ramsay, "A Study of Phrygian Art I", *JHS*, Volume IX, ABD 1888, p. 372.

[196] Ramsay, *a.g.e.*, 1960, s. 31; Ramsay, *a.g.m.*, 1888, p. 372.

[197] Ramsay, *a.g.e.*, 1960, s. 31;. Ramsay, *a.g.m.*, 1888, p. 372; Gonnet, Beyköy Yüzey Araştırma Sonuçları, s.151.

[198] Berndt - Çamlıbel, *Ben Gezginlerin Sonuncusuyum – Midas Kenti Kazıları ve Frigya* Bölgesi'ndeki *Araştırmalar,* Yay., Haspels, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2009, s. 154-155.

[199] Gonnet, Frikya'da geç Bronz..., s. 273; Gonnet, The Cemetery and Rock…, p.74; Gonnet, Beyköy Yüzey Araştırma Sonuçları, s. 151-152.

[200] http://www.tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=418&html=ages_detail_t.html&layout=web (E.T.: 28.01.2020, 21.38)

1.2. NEKROPOLİSLER

Nekropolis, kelime anlamı olarak mezar anlamındadır. Ölüler kenti de denilmektedir. Başka bir deyişle de arkeolojik şehirlerde mezarların ve toplu mezar yerlerinin olduğu alanlardır. Nekropolisler genel olarak yerleşme alanının dışına, yol kenarlarına ve yüksek yerlere yapılırlar [201] . Nekropolislerin ve onların içindeki mezarların daha çok şehir dışına yapılmasındaki amacı ise buraların yerleşim alanını gasp etmesini engellemek olarak yorumlayabiliriz. Nekropolislerin yol kenarlarına yapılma amacını da tıpkı günümüzdeki gibi yoldan gelip geçenlerin ders çıkarmasını sağlamak şeklinde yorumlayabiliriz. Nekropolisler de ki kaya mezarları genelde Krali ve soylu aileler için yapılmıştır.

Bu bağlamda çalışma alanımız olan Beyköy de beş tane Nekropolis bulunmaktadır. Bu nekropolisler adeta köyün etrafını çepeçevre sarmıştır. Beyköy de Nekropolislerin bu kadar yaygın olması Köy genelinin işlenmeye uygun yumuşak bir kaya yapısına sahip olması etkili olmuştur diyebiliriz.

1.2.1. Yumrukaya Nekropolisi

Coğrafi Konumu: Enlem:39047953; **Boylam:**30472886; **Yükselti:**1105 m.

Şekil 2. *Yumrukaya Nekropolisi*

Beyköy'ün 1 km doğusundaki kayalık alanda bulunan Yumrukaya Tepesi volkanik tüf yapısındadır. Yumrukayalar Nekrepolisi'nin çevre uzunluğu 1075 m alanı

[201] Özdoğan, *a.g.e.,* s. 52; Sevin, *Arkeolojik Kazı Sistemi…*, s.77; Çelgin, *Termessos Kenti Nekropolleri,* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 1990, s. 67.

ise 82281 m2'dir. Beyköy'den Bayramali-Demirli istikametinde 4000 m kadar ilerledikten sonra toprak yolun 125 m sağ tarafındaki "Yumrukayalar" mevkiinde kalan Nekrepolis üç büyük kaya kütlesinden oluşmaktadır. Nekrepolis, doğu tarafındaki kaya kütlesi üzerinde yer almaktadır. Bu doğu tarafı kendiliğinden dört terasa ayrılmıştır. Kayalığın en üst bölümünde Phryg tanrıça ailesinin baş tanrıçası olan Kybele'ye ait merdivenli bir tapınma yeri vardır. Merdivenlerin sonunda Kybele canlandırması bulunmaktadır. Doğal tahribatlar sonucunda Niş içindeki Kybele canlandırması net olarak görülememektedir[202].

Dönem: Phryg, Roma Dönemleri[203].

Buluntular: Phryg öncesi, Phryg ve daha sonra da çoğunluğu Roma Dönemine ait olmak üzere 45 adet basit khamosorion kaya mezarı ve 2 adette oda mezarı vardır. Oda Mezarının girişindeki niş üzerinde karşılıklı duran iki aslan vardır. Diğer oda mezarının girişinde de üç tane yedi kollu Yahudi şamdanı vardır. Oluklu-oluksuz kaya çanakları, kaya koltuğu bulunmaktadır.

Yayın: Beyköy, ünlü İngiliz Arkeolog William M. Ramsay tarafından, 1884 yılında Köyün 2500 m güneyinde yer alan höyükte bulduğu hiyeroglif yazıtlı bir taş kalıntısı ile bilim dünyasına tanıtılmıştır[204]. 1946 yılından başlayarak 12 yıl boyunca aralıklarla araştırmalar yapan C. H. E. Haspels Yumrukayalar Nekropolisi üzerinde incelemelerde bulunmuştur[205]. 1980 yılına gelindiğinde ise Hititolog Hatice Gonnet tarafından bölge ayrıntılı olarak araştırılmıştır[206]. 2006 yılında da R. Eser Kortanoğlu Doktora tezi çalışmasında ve 2008 yılında da son olarak Yusuf Polat Yüksek Lisans tez çalışması sırasında alanda incelemeler yapmıştır[207].

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 06.04.1994 tarihli 1937 sayılı kararı ile Yumrukaya Kült Alanı ve Nekrepolü I. Derece Arkeolojik Sit alanı olarak tescillenmiştir. 27.11.2017 yılında ise 9928 sayılı dosya raporunun incelenmesi sonucu T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

[202] Afyonkarahisar İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü-Müze Müdürlüğü, *Afyonkarahisar Kültür Envanteri 2013*, İleri Ofset Yayınları, Afyonkarahisar 2013, s.392; Bozdağ, a.g.e., s.362.
[203] Gonnet, Beyköy Yüzey Araştırma Sonuçları, s. 152-153; Gonnet, Frikya'da geç Bronz…, s. 274.
[204] Ramsay, *a.g.e*., 1960, s. 31; Ramsay, *a.g.m.*, 1888, p. 372.
[205] Berndt -Çamlıbel, *a.g.e*., s. 154-155.
[206] Gonnet, Frikya'da geç Bronz ..., s. 274-275; Gonnet, Beyköy Yüzey Araştırma Sonuçları , s. 153; Gonnet, The Cemetery and Rock…, p.75 vd..
[207] Kortanoğlu, *a.g.e*., s.111; Polat, *a.g.t*., s. 145-146.

Eskişehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararıyla Yumrukaya Nekropolisi'nin tescili güncellenmiştir.

1.2.1.1. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 1

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047623°**; Boylam:** 30.473035°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 3. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 1*

Bu mezarın tipi kabaca anakayanın dikdörtken tarzında oyularak düzgün bir çukur meydana getirilmesi şeklinde tanımlanan Basit Khamosorion 'dur. Mezarlar YMK Nekropolünün güneyinden başlayarak kuzeye doğru sıralanmışlardır. Güneyden itibaren ilk mezar, doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,82 m, Genişlik: 1,16 m ve Yükseklik: 0,94 m.

Alt kısım:

Uzunluk: 1,8 m, Genişlik: 1,1 m ve Yükseklik: 0,26 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,1-0,12 m arasındadır.

1.2.1.2. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 2

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047589°; **Boylam:** 30.473163°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 4. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 2*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün güneydoğusunda yer almaktadır. İkinci mezar, Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,91 m, Genişlik: 1,03 m ve Yükseklik: 1,11 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,78 m, Genişlik: 0,65 m ve Yükseklik: 0,26 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,14 m

1.2.1.3. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 3

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047610° **Boylam:** 30.473157°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 5. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 3*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün güneydoğusunda yer almaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüler:

Uzunluk: 2,04 m, Genişliği: 0,97 m ve Yükseklik: 1,17 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Yüksekliği: 1,84 m, Genişliği: 0,7 m ve Derinliği: 0,28 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,1 m

1.2.1.4. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 4

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047617°; **Boylam:** 30.473151°**; Yükselti:** 1106 m

Şekil 6. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 4*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün güneydoğusunda yer almaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,25 m, Genişlik: 0,95 m ve Yükseklik: 0,86 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2 m, Genişliği: 0,6 m ve Yükseklik: 0,22 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,1-0,18 m arasındadır.

1.2.1.5. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 5

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047658°; Boylam: 30.473184°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 7. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 5*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün güneydoğusunda yer almaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk:2,43 m, Genişlik: 1 m ve Yükseklik: 0,71 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk:2,15 m, Genişlik: 0,6 m ve Yükseklik: 0,27 m'dir.

Kapak Kalınlığı: 0,13-0,15 m arasındadır.

1.2.1.6. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 6

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047673°; **Boylam:** 30.473171 °; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 8. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 6*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün güneydoğusunda yer almaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,27 m, Genişlik: 1,08 m ve Yükseklik: 0,98 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2 m, Genişliği: 0,47 m ve Yükseklik: 0,3 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,1-0,25 m arasındadır.

1.2.1.7. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 7

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047692°; **Boylam:** 30.473157°; **Yükselti:** 1106

Şekil 9. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 7*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,5 m, Genişlik: 1,23 m ve Yükseklik: 0,37 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,05 m, Genişliği: 0,65 m ve Yükseklik: 0,35 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,22-0,27 m arasındadır.

1.2.1.8. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 8

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047715°; **Boylam**: 30.473149°**; Yükselti:** 1106 m

Şekil 10. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 8*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Ölçüleri:

Uzunluk: 1 m, Genişliği: 0,5 m ve Yükseklik: 0,55 m’dir.

1.2.1.9. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 9

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047734°; **Boylam:** 30.473151°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 11. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 9*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,32 m, Genişlik: 1,71 m ve Yükseklik: 1,24 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk:1,90 m, Genişliği: 0,63 m ve Yükseklik: 0,4 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,14-0,16 mm arasındadır.

1.2.1.10. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 10

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047757°**; Boylam:** 30.473147°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 12. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 10*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,32 m, Genişlik: 1,71 m ve Yükseklik: 1,24 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,9 m, Genişliği: 0,5 m ve Yükseklik: 0,33 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,15-0,18 m arasındadır.

1.2.1.11. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 11

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047777°; **Boylam:** 30.473139°; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 13. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 11*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,08 m, Genişlik: 2,09 m ve Yükseklik: 0,88 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,2 m, Genişlik: 0,5 m ve Yükseklik: 0,2 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,05-0,1 m arasındadır.

1.2.1.12. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 12

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047797°; **Boylam**: 30.473149°; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 14. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 12*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,95 m, Genişlik: 0,9 m ve Yükseklik: 1,14 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,7 m, Genişliği: 0,65 m ve Yükseklik: 0,3 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,08-0,12 m arasındadır.

1.2.1.13. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 13

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047827°; **Boylam:** 30.473129°; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 15. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 13

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,07 m, Genişliği: 1,02 m ve Yükseklik: 1,05 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,7 m, Genişliği: 0,5 m ve Yükseklik: 0,33 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,12-0,15 m arasındadır.

1.2.1.14. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 14

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047847°**; Boylam:** 30.473139°; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 16. *Yumrukaya Nekropolisi mezar 14*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,1 m, Genişlik: 0,9 m ve Yükseklik: 1,08 m'dir

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,90 m, Genişlik: 0,65 m ve Yükseklik: 0,26 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,1-013 m arasındadır.

1.2.1.15. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 15

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047867°**; Boylam:** 30.473119°; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 17. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 15*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,9 m, Genişlik: 0,91 m ve Yükseklik: 1,28 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,86 m, Genişlik: 0,68 m ve Derinlik: 0,45 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,12-0,14 m arasındadır.

1.2.1.16. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 16

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047643**°; Boylam:** 30.473106°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 18. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 16*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,6 m, Genişlik: 1,7 m ve Yükseklik: 1,6 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,9 m, Genişlik: 0,8 m ve Yükseklik: 0,2 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,13-0,16 m arasındadır.

1.2.1.17. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 17

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047675°; **Boylam:** 30.473109°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 19. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 17*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,4 m, Genişlik: 1,2 m ve Yükseklik: 1,12 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,12 m, Genişlik: 1,4 m ve Yükseklik: 1,4 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,05 m

1.2.1.18. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 18

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047623°; **Boylam:** 30.473251**°; Yükselti:** 1106 m

Şekil 20. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 18*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün güneydoğusunda yer almaktadır. Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunluk: 2,02 m, Genişlik: 0,7 m ve Yükseklik: 0,72 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk:1,6 m, Genişlik: 0,4 m ve Yükseklik: 0,18 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,1-0,14 m arasındadır.

1.2.1.19. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 19

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047771°; **Boylam:** 30.473193**°; Yükselti:** 1106 m

Şekil 21. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 19*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst kısım ölçüleri:

Uzunlık: 1,86 m, Genişlik: 1 m ve Yükseklik: 0,68 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,6 m, Genişlik: 0,65 m ve Yükseklik: 0,23 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,1-0,14 m arasındadır.

1.2.1.20. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 20

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047755°**; Boylam:** 30.473194°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 22. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 20*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda yer almaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Üst ksım ölçüleri:

Uzunluk: 2,15 m, Genişlik: 0,93 m ve Yükseklik: 0,8 m'dir.

Alt kısım ölçüleri:

Uzunluk: 1,6 m, Genişlik: 0,65 m ve Yükseklik: 0,23 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,04-0,16 m arasındadır.

1.2.1.21. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 21

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047823°; **Boylam:** ; 30.473305° **Yükselti:** 1106 m

Şekil 23. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 21*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Mezarlar genel anlamda kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda sıralanmıştır. Güneyden başlayarak ilk mezar Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Uzunluk: 1,85 m, Genişlik: 0,75 m ve Yükseklik: 0,25 m’dir.

1.2.1.22. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 22

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047838°; **Boylam:** 30.473330°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 24. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 22*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Uzunluk: 2,37 m, Genişlik: 1,38 m ve Yükseklik: 0,75 m'dir.

1.2.1.23. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 23

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047864°; **Boylam:** 30.473335°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 25. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 23*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Uzunluk: 2 m, Genişlik: 1,25 m ve Yükseklik: 0,4 m'dir.

1.2.1.24. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 24

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047860°; **Boylam:** 30.473373°**; Yükselti:** 1106 m

Şekil 26. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 24*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Uzunluk: 0,97 m, Genişlik: 0,5 m ve Yükseklik: 0,2 m'dir.

1.2.1.25. Yumrkaya Nekropolisi Mezar 25

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047864°; **Boylam:** 30.473383° ; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 27. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 25*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekildedir:

Uzunluk: 0,8 m, Genişlik. 0,36 m ve Yükseklik: 0,15 m’dir.

1.2.1.26. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 26

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047882°; **Boylam:** 30.473359°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 28. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 26*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 2,20 m, Genişlik: 1 m ve Yükseklik: 0,5 m'dir.

1.2.1.27. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 27

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047899°; **Boylam:** 30.473359°; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 29. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 27*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 2,06 m, Genişlik: 0,85 m ve Yüksekli: 0,4 m'dir.

1.2.1.28. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 28

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047923°**; Boylam:** 30.473391°; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 30. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 28*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,2 m, Genişlik: 0,46 m ve Yükseklik: 0,27 m'dir.

1.2.1.29. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 29

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047920°**; Boylam:** 30.473402°**; Yükselti:** 1105 m

Şekil 31. *Yumrukaya nekropolisi Mezar 29*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk:1,87 m, Genişlik: 0,56 m ve Yükseklik: 0,37 m'dir.

1.2.1.30. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 30

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047938°; **Boylam:** 30.473391°; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 32. *Yumrukaya Nekropolisi mezar 30*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,3 m, Genişlik: 0,61 m ve Yükseklik: 0,25 m'dir.

1.2.1.31. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 31

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047930**°; Boylam:** 30.473419°; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 33. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 31*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk:2,28 m, Genişlik: 0,65 m ve Derinliği: tamamen toprakla dolmuştur.

1.2.1.32. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 32

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047948°; **Boylam:** 30.473438°**; Yükselti:** 1105 m

Şekil 34. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 32*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 2,12 m, Genişlik: 0,7 m ve Yükseklik: 0,08-0,1 m arasındadır.

1.2.1.33. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 33

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047959°; **Boylam:** 30.473412° ; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 35. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 33*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 2,04 m, Genişlik: 0,7 m ve Yükseklik: 0,22-0,27 m arasındadır.

1.2.1.34. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 34

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047969°**; Boylam:** 30.473400° ; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 36. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 34

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 2,40 m, Genişlik: 0,77 m ve Yükseklik: 0,17-0,3 m arasındadır.

1.2.1.35. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 35

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047926°; **Boylam:** 30.473437°; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 37. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 35*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,9 m, Genişlik. 1,3 m ve Yükseklik: 0,34 m'dir.

1.2.1.36. Yumrukaya Nekropolisi Mezae 36

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047947°; **Boylam:** 30.473524°; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 38. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 36*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,9 m, Genişlik: 0,7 m ve Yükseklik: 0,5 m'dir.

1.2.1.37. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 37

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047918°**; Boylam**: 30.473491°; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 39. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 37*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 2,5 m, Genişlik: 1,5 m ve Yükseklik: 0,24 m'dir.

1.2.1.38. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 38

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047936°; **Boylam:** 30.473478°**; Yükselti:** 1105 m

Şekil 40. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 38*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 0,85 m, Genişlik: 0,45 m ve Yükseklik: 0,4 m'dir.

1.2.1.39. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 39

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047858°; **Boylam:** 30.473509°; **Yükselti:** 1103 m

Şekil 41. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 39*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 0,84 m, Genişlik: 0,5 m ve Yükseklik: 0,2 m'dir.

1.2.1.40. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 40

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047845°**Boylam:** 30.473515°; **Yükselti:** 1103 m

Şekil 42. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 40*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 2 m, Genişlik: 0,6 m ve Yükseklik: 0,1 m'dir.

1.2.1.41. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 41

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.048466°**; Boylam:** 30.473977° ; **Yükselti:** 1103 m

Şekil 43. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 41*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusunda kayalık arazinin yer seviyesinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 2 m, Genişlik: 0,57 m ve Yükseklik: 0,1 m'dir.

1.2.1.42. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 42

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.048443°; **Boylam:** 30.473946° ; **Yükselti:** 1105 m

Şekil 44. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 42*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusundaki küçük kayalık kısmın yer seviyesinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Üst Kısım:

Uzunluk: 2 m, Genişlik: 0,88 m ve Yükseklik: 0,8 m’dir.

Alt Kısım:

Uzunluk:2 m, Genişlik: 0,6 m ve Yükseklik: 0,32 m’dir.

Kapak kalınlığı: 0,2 m’dir.

1.2.1.43. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 43

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.048470°; **Boylam:** 30.473961°**; Yükselti:** 1105 m

Şekil 45. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 43*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusundaki küçük kayalık kısmın yer seviyesinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Üst Kısım:

Uzunluk: 2,1 m, Genişlik: 0,8 m ve Yükseklik: 0,4 m’dir.

Alt Kısım:

Uzunluk: 2,04 m, Genişlik: 0,6 m ve Yükseklik: 0,35 m’dir.

Kapak kalınlığı: 0,25 m’dir.

1.2.1.44. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 44

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.048448°; **Boylam:** 30.473978°**; Yükselti:** 1105 m

Şekil 46. Yumr*aya Nekropolisi Mezar 44*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün kuzeydoğusundaki küçük kayalık kısmın yer seviyesinde bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Üst Kısım:

Uzunluk: 1,39 m, Genişlik: 0,76 m ve Yükseklik: 0,12 m'dir.

Alt Kısım:

Uzunluk: 1,1 m, Genişlik: 0,4 m ve Yükseklik: 0,5 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,1-0,15 m arasındadır.

1.2.1.45. Yumrukaya Nekropolisi Mezar 45

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047276°; **Boylam:** 30.472718°**; Yükselti:** 1105 m

Şekil 47. *Yumrukaya Nekropolisi Mezar 45*

Basit khamosorion tipindeki mezar, YMK Nekropolünün güneydoğusunda yer almaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanmıştır. Mezar Roma Dönemine tarihlenmekle birlikte Phryg ve Phryg öncesi de kullanıldığı tahmin edilmektedir.

Günümüzde mezarın içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Üst kısım:

Uzunluk: 2,62 m, Genişlik: 1,28 m ve Yükseklik: 0,2 m'dir.

Alt kısım:

Uzunluk: 1,25 m, Genişlik: 0,95 m ve Yükseklik: 0,1 m'dir.

Kapak kalınlığı: 0,1-0,14 m arasındadır.

Yayın:

Kortanoğlu, *Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Dağlık Phrygia Bölgesi Kaya Mezarları,* A.Ü. Yayınları, Eskişehir 2008.

1.2.1.46. Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezar 1

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047366°; **Boylam:** 30.472757°**; Yükselti:** 1105 m

Şekil 48. *Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezar 1*

Şekil 49. *Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezar 1 İç Görünümü*

Kayaya kabaca oyulmuş oda mezarlar, Beyköy'de khamosorion mezarlardan sonra en fazla örneklerine rastladığımız mezarlardır. Oda mezarlar tek odalı olarak düzenlenmiştir. Yumrukaya Oda mezarı 1 de bunun en güzel örneklerindendir. Mezar girişi kaba ve basit işçilikle dikdörtgen şeklinde yapılmıştır. Ama zamanla aşınan giriş şimdi oval hale gelmiştir. Kapısı tamamen yok olmuştur. Oda mezara basit ve kaba bir şekilde yapılan üç merdiven basamağı ile girilmektedir. Girişin sağında, solunda ve üst kısmında üç adet yedi kollu Yahudi şamdanı kabartması vardır. Sağ ve soldaki kabartmalar rahat bir şekilde görülebilirken üst kısımdaki şamdan büyük oranda tahrip olmuştur. Oda mezarında üç adet tekneli arcosolium tipinde düzenlenmiş mezar bulunmaktadır. Fakat bu mezarlar günümüzde tamamen tahrip olmuş vaziyettedir. Mezarların içi tamamen toprakla dolmuştur.

Kapı Yüksekliği: 2,22 m, Kapı Genişliği: 1 m'dir.

Oda Mezarının iç yüksekliği: 1,2 m, soldan-sağa iç genişliği: 4 m, giriş ve karşı genişliği: 4 m'dir.

1.2.1.47. Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezar 2

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.047747°**; Boylam:** 30.473168°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 50. *Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezar 2*

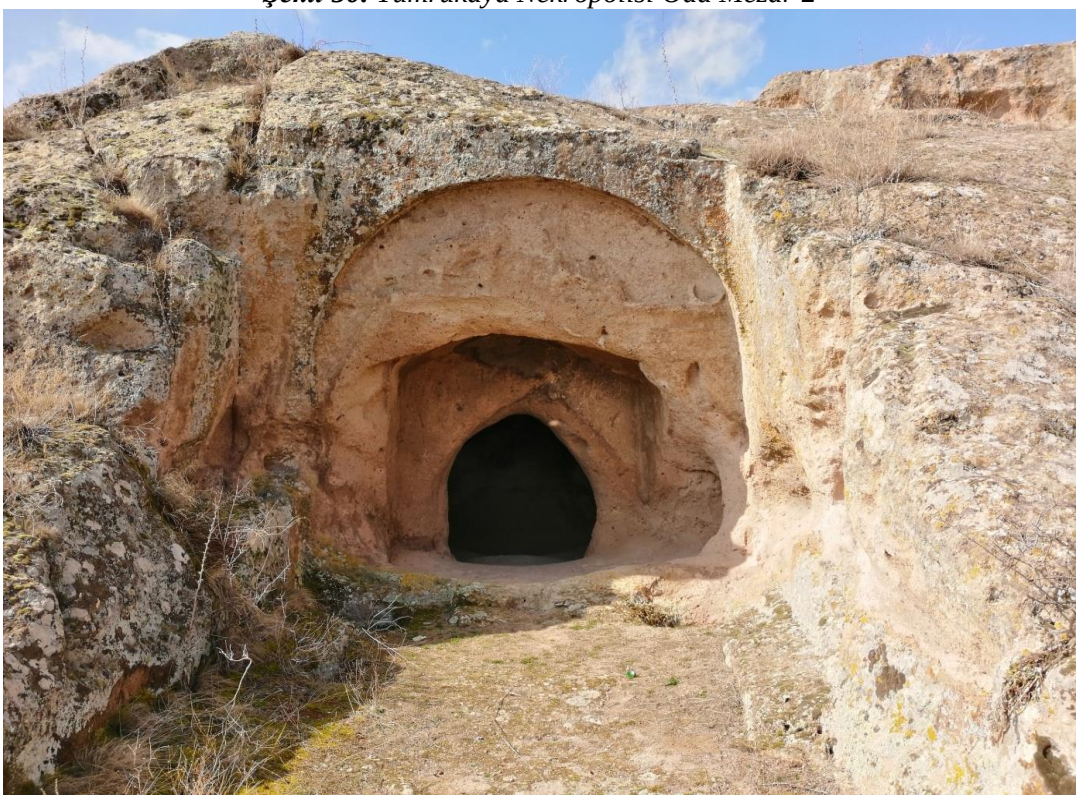

Şekil 51. *Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezar 2 İç Görünüm*

İçinde 3 adet Tekneli arcosoliumlu mezar olan bir tek odalı oda mezarıdır. Girişi doğuya bakan oda mezarın kapısı tamamen yok olmuştur. Dikdörtgen planlı olan oda mezarı beşik çatılı tavan sisteminde yapılmıştır. Oda Mezarının alınlığı üzerinde karşılıklı duran aslan kabartmalarından dolayı "Aslanlı Mezar" olarak da bilinen mezarın cephesi vardır. Ve bu cephede kemerli bir alınlık vardır.

Oda mezarının bir tane giriş koridoru ve bir odası vardır. Giriş koridorunun etrafı dışa doğru anakaya oyularak düzeltilmiştir. Bu giriş koridoru da aynı oda mezarınınki gibi beşik çatılı tavan tarzında planlanmıştır. Oda mezarının girişinde 3 tane çukur vardır. Roma imparatorluk dönemine tarihlenmiştir. Fakat H. Gonnet, bu oda mezarının kökeninin Phryg Uygarlığı olduğunu ifade etmektedir.

Oda Mezarının ölçüleri:

Cephe yüksekliği: 3,65 m

Cephe genişliği: 3,4 m

Giriş koridoru yüksekliği: 1,15 m

Giriş koridoru genişliği: 2,35 m

Dromos uzunluğu: 0,55 m

Dromos genişliği: 0,85 m

Çukurların derinliği: 1-2 m

Çukurların çapı: 0,52-0,75 m

Oda Mezarı girişinin sağındaki mezar:

Yükseklik: 2,06 m Genişlik: 1,05 m Derinlik: 0,23 m

Mezar doğu-batı yönünde uzanmaktadır.

Oda mezarı girişinin karşısındaki Mezar:

Yükseklik: 1,78 m Genişlik: 0,82 m Derinlik: 0,26 m

Mezar kuybatı-güneydoğu yönünde uzanmaktadır.

Oda mezarın girişinin solundaki mezar:

Yükseklik: 1,86 m Genişlik: 1,02 m Derinlik: 0,35 m

Yayın:

C.H. E. Haspels, *The Highlands of Phrygia-Sites and Monuments,* V. I, Princeton University Press, New Jersey 1971, p. 176-177.

C.H. E. Haspels, *The Highlands of Phrygia-Sites and Monuments,* V. II, Princeton University Press, New Jersey 1971, res. 309, lev. 557/3-4.

Gonnet, Hatice, "Frikya'da geç Bronz Çağına Tarihlenebilecek Kaya Eserleri Üzerine Gözlemler", *IX. Türk Tarih Kongresi I,* Ankara 1981, s. 273-278.

Gonnet, "Beyköy Yüzey Araştırma Sonuçları", *IV. Kazı Sonuçları Toplantısı,* Ankara 1982, s. 152-154.

Ramsay, "A Study of Phrygian Art I", *JHS,* Volume IX, ABD 1888, p. 372.

Gonnet, "The Cemetery and Rock-Cut Tombs at Beyköy İn Phrygia", *III. Anadolu Demir Çağı Sempozyumu Bildirileri*, Ed: A. Çilingiroğlu-D. French, Ankara 1994, p. 74-90.

1.2.2. Beyköy Nekropolisi:

Coğrafi Konumu: Enlem: 39051932; **Boylam:** 30467207; **Yükselti:** 1120 m.

Şekil 52. *Beyköy Nekropolisi*

Köy merkezinin (Muhtarlık) 1 km kuzeyinde yer alan Beyköy Nekropolisi doğu – batı yönünde uzanmakta ve 1920 m2 alanındadır. Çok önceki zamanlarda köy yerleşiminin dışında yer alan Nekrepolis zamanla etrafına evlerin yapılmasıyla yerleşim sınırları içinde kalmıştır. Beyköy Nekropolis genel olarak kayalık bir görünüme sahiptir ve Köy yerleşiminden yüksekte yer almaktadır. Nekropolis'in 100 m kuzeyinden İğdeler Antik yolu geçmektedir. Günümüzde ise Nekropolis'in 30 m doğusundan ve 130 m batısından olmak üzere iki yol geçmektedir.

Dönem: Demir Çağı ve Phryg Dönemi.

Buluntular: Kaya mezarları yer almaktadır.

Araştırma Tarihçesi: Afyonkarahisar Valiliği (İl Kültür ve Turizm Müdürlüğünün) 12.18.2016 tarih ve 3274 sayılı yazısı ve eklerinin okunup incelenmesi ve Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün 07.11.2016 tarih, 437603 sayılı yazısı da okunup incelenmiştir. 13.01.2017 tarihinde 625 sayılı dosyanın da incelenmesiyle T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eskişehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararıyla Beyköy Nekropolis 2863 [208] sayılı kanun kapsamında I. Derece Arkeolojik sit olarak tescillenmiştir.

[208] Kültür ve Tabiat Varlıklarını koruma kanunu.

1.2.3. Köy Mezarlığı Nekropolisi

Coğrafi Konumu: Enlem: 39045529; **Boylam:** 30469570; **Yükselti:** 1103 m.

Şekil 53. *Köy Mezarlığı Nekropolisi*

Beyköy Mezarlığı, Beyköy merkezinin (Muhtarlık) 267 m güneydoğusunda yer alır. Etrafı 780 m'lik bir duvarla çevrilen Mezarlık 34.504. 42 m2'lik bir alana sahiptir. Köy Mezarlığının 375 m kuzeydoğusunda Yumrukaya Nekropolisi yer almaktadır.

Dönem: Phryg, Roma, Erken Bizans Dönemi.

Buluntu: Kaya mezarları, 12 mezardan oluşan erken Bizans Dönemine ait ortak mezar ve 1 adette Oda Mezarı bulunmaktadır.

Araştırma Tarihçesi: Mezarlıktaki ilk araştırmalar Hititolog Hatice Gonnet tarafından yapılmıştır. Gonnet, Ramsay'ın Höyükte bulduğunu söylediği hiyeroglif yazıtlı taş kalıntısını ararken bir taşın çökmesiyle ortak mezarı bulmuştur[209].

[209] Gonnet, Beyköy Yüzey Araştırma Sonuçları, s. 152.

1.2.3.1. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 1

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.045311°; **Boylam:** 30.468969°**; Yükselti:** 1103 m

Şekil 54. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 1*

Bu mezarın tipi kabaca anakayanın dikdörtken tarzında oyularak düzgün bir çukur meydana getirilmesi şeklinde tanımlanan Basit Khamosorion ‘dur. Kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanan mezar, Nekropolisin güneybatısında bulunmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak ve su ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,7 m, Genişlik: 0,72 m ve Yükseklik: 0,67 m’dir.

1.2.3.2. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 2

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.045331°; **Boylam:** 30.468999°; **Yükselti:** 1103 m

Şekil 55. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 2*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Nekropolisin, güneybatısında yer almaktadır. Mezar, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak ve su ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,68 m, Genişlik: 0,55 m ve Yükseklik: 0,4 m’dir.

1.2.3.3. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 3

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.045371°; **Boylam:** 30.468989°**; Yükselti:** 1103 m

Şekil 56. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 3*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Nekropolisin, güneybatısında yer almaktadır. Mezar, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak ve su ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,69 m, Genişlik: 0,45 m ve Yükseklik: 0,8 m'dir.

1.2.3.4. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 4

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.045401°; **Boylam:** 30.468969°; **Yükselti:** 1103 m

Şekil 57. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 4*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Nekropolisin, güneybatısında yer almaktadır. Mezar, doğu-batı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprakve su ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,45 m, Genişlik: 0,41 m ve Yükseklik: 0,85 m’dir.

1.2.3.5. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 5

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.045521°; **Boylam:** 30.468939°; **Yükselti:** 1103 m

Şekil 58. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 5*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Nekropolisin, güneybatısında yer almaktadır. Mezar, doğu-batı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak, su ve bitki örtüsü dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk:1,76 m, Genişlik: 0,4 m ve Yükseklik: 0,5 m'dir.

1.2.3.6. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 6

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.045541°; **Boylam:** 30.468969°; **Yükselti:** 1103 m

Şekil 59. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 6*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Nekropolisin, güneybatısında yer almaktadır. Mezar, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,4 m, Genişlik: 0,6 m ve Yükseklik: 0,14 m'dir.

1.2.3.7.Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 7

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.045521°; **Boylam:** 30.469009°**; Yükselti:** 1103 m

Şekil 60. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar* ***7***

Basit khamosorion tipindeki mezar, Nekropolisin, güneybatısında yer almaktadır**.** Mezar, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak, su ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,57 m, Genişlik: 0,37 m ve Yükseklik: 0,47 m'dir.

1.2.3.8. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 8

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.045561°; **Boylam:** 30.468989°; **Yükselti:** 1103 m

Şekil 61. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 8*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Nekropolisin, güneybatısında yer almaktadır. Mezar, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,76 m, Genişlik: 0,52 m ve Yükseklik: 1 m'dir.

1.2.3.9. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 9

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.045571°; **Boylam:** 30.468989°; **Yükselti:** 1103 m

Şekil 62. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 9*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Nekropolisin, güneybatısında yer almaktadır. Mezar, doğu-batı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak ve su ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,66 m, Genişlik: 0,51 m ve Yükseklik: 0,57 m'dir.

1.2.3.10. Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 10

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.045641°; **Boylam**: 30.468969°; **Yükselti:** 1103 m

Şekil 63. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Mezar 10*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Nekropolisin, güneybatısında yer almaktadır. Mezar, kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak ve su ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,7 m, Genişlik: 0,7 m ve Yükseklik: 1 m'dir.

1.2.3.11. Köy Mezarlığı Nekropolisi Ortak Mezar

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.046211°; **Boylam:** 30.469680°**; Yükselti:** 1103 m

Şekil 64. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Ortak Mezar*

Toplu mezar, basit khamosorion tipinde on iki mezardan oluşmaktadır. Erken Bizans Dönemine ait olan ortak mezar, Köy Mezarlığı Nekropolisinin kuzeybatısında yer almaktadır. On iki mezarın tamamı doğu-batı yönünde uzanmakta olup tam on bir iskelet bulunmuştur. Kare şeklindeki ortak mezarın çevre uzunluğu 20 m, alanı ise 22 m2'dir.

Günümüzde mezarlar tahrip olmuş içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

1.2.3.12. Köy Mezarlığı Nekropolisi Oda Mezar

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.044833°; **Boylam:** 30.468841°; **Yükselti:** 1103 m

Şekil 65. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Oda Mezarı Dış Görünüş*

Şekil 66. *Köy Mezarlığı Nekropolisi Oda Mezar İç Görünüş*

Oda Mezar, Köy Mezarlığı Nekropolisi'nin güneybatı köşesinde yer almaktadır. Yer altında kayaya oyulmuş tek odalı ve dörtgene yakın planlıdır. Mezarın üzerinde hava almasını sağlayacak bir adet yuvarlak delik bulunmaktadır. Oda mezarına dikdörtgen boyutlarında bir kapıdan giriş sağlanmaktadır. Girişin iki uzun kenarında karşılıklı üç adet basamak vardır. Oda Mezarın girişinin iki tarafında duvarlarda ve girişin karşısındaki duvarda olmak üzere 3 adet tekneli arcosolium tipinde mezar bulunmaktadır. Bu mezarların tabanlarına da kayaya oyulmuş dikdörtgen tipinde tekneler yapılmıştır. Tekneler özelliğini hala korumaktadır. Kemerler mezarın bir ucundan başlayıp tavana da değerek mezarın diğer ucuna yarım hilal şeklinde ulaşmıştır.

Tekneli arcosoliumlu mezarlar genel özelliğini korumakla beraber Oda Mezarının içi hayvan ölüsü, taş ve çöple doludur.

Oda Mezarının ölçüleri:

Kapı Yüksekliği: 0,85 m Kapı Genişliği: 0,65 m

Delik Yüksekliği: 0,35 m Delik Çapı: 0,6 m

Mezarın Yerden Yüksekliği: 1,65 m

Girişin Solundaki Mezar:

Yüksekliği: 1,65-1,7 m arası Genişliği: 0,99 m Derinliği: 0,7 m

Girişin Karşısındaki Mezar:

Yüksekliği: 1,5-1,6 m Genişliği: 0,92 m Derinliği: 0,8-0,1 m arasında

Girişin Sağındaki Mezar:

Yüksekliği: 1,78 m Genişliği: 1 m Derinliği: 0,1 m

1.2.4. Karaçayır Nekropolisi

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.051791; **Boylam:** 30.464541; **Yükselti:** 110-120 m.

Şekil 67. *Karaçayır Nekropolisi*

Nekropolis, Köy merkezinin (Muhtarlık) 570 m kuzeybatısında yer alır. Karaçayır mevkii'nde yer alan Nekropolis 970 m çevre uzunluğu ve 56.820,17. m2 alana sahiptir.

Dönem: Demir Çağı, Phryg Dönemi.

Buluntu: Nekropolis'in güneybatı ucunda 5 tane kaya mezarı ve 3 tane oda mezarı yer almaktadır. Ayrıca Nekropoliste birden fazla iç içe geçmiş antik yol ve kaya koltukları bulunmaktadır.

Araştırma Tarihçesi: Hatice Gonnet tarafından yüzey araştırması yapılmıştır.

1.2.4.1. Karaçayır Nekropolisi Mezar 1

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.051554°**; Boylam:** 30.463294°; **Yükselti:** 1114 m

Şekil 68. *Karaçayır Nekropolisi Mezar 1*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Karaçayır Nekropolünün güneybatısında yer almaktadır. Mezar, Kuzey-güney yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezarın bir kısa ve bir uzun tarafı büyük oranda tahrip olmuş içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,7 m, Genişlik: 0,54 m ve Yükseklik: 0,56 m'dir.

1.2.4.2. Karaçayır Nekropolisi Mezar 2

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.051503°**; Boylam**: 30.463344°; **Yükselti:** 1114 m

Şekil 69. *Karaçayır Nekropolisi Mezar 2*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Karaçayır Nekropolisinin güneybatısında yer almaktadır. Mezar, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak, su ve taş ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk:1,66 m, Genişlik: 0,51 m ve Yükseklik: 0,3-0,36 m arasında değişmektedir.

1.2.4.3. Karaçayır Nekropolisi Mezar 3

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.051520°; **Boylam:** 30.463179°; **Yükselti:** 1114 m

Şekil 70. *Karaçayır Nekropolisi Mezar 3*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Karaçayır Nekropolisinin güneybatısında yer almaktadır. Mezar, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezarın bir uzun kenarı ve bir kısa kenarı büyük oranda tahrip olmuş içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk:1,71 m, Genişlik: 0,7 m ve Yükseklik: 0,67-0,3 m arasında değişmektedir.

1.2.4.4. Karaçayır Nekropolisi Mezar 4

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.051473°; **Boylam:** 30.463202°; **Yükselti:** 1114 m

Şekil 71. *Karaçayır Nekropolisi Mezar 4*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Karaçayır Nekropolisinin güneybatısında yer almaktadır. Mezar, Kuzey-güney yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,4 m, Genişlik: 0,57 m ve Yükseklik: 0,15 m'dir.

1.2.4.5. Karaçayır Nekropolisi Mezar 5

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.051396°; **Boylam:** 30.463110°; **Yükselti:** 1113 m

Şekil 72. *Karaçayır Nekropolisi Mezar 5*

Basit khamosorion tipindeki mezar, Karaçayır Nekropolisinin güneybatısında yer almaktadır. Mezar, Kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,63 m, Genişlik: 0,43 m ve Yükseklik: 0,12 m'dir.

1.2.4.6. Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 1

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.051465°**; Boylam:** 30.463142°**; Yükselti:** 1114 m

Şekil 73. *Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 1 Dış Görünüş*

Şekil 74. *Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 1 İç Görünüş*

Karaçayır Nekropolis'inde yer alan oda mezar, tek odalı bir oda mezarıdır. Ana kayaya oyulan Oda Mezara dikdörtgen planında açılmış bir kapıdan girilmektedir. Kapı girişinin her iki tarafında ana kaya üzerinde yaklaşık 1 m uzunluğunda düzeltme yapılmıştır. Kapı günümüzde tamamen yok olmuştur. Oda Mezarının girişinin sağında, solunda ve karşısında olmak üzere 3 adet tekneli arcosoliumlu mezar bulunmaktadır.

Fakat günümüzde bu mezarlardan geriye aynı Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezarı 1'de olduğu gibi sadece izleri kalmıştır. Mezarların içi tamamen toprak ve taşla dolmuştur.

Oda Mezarının Ölçüleri:

Kapı Yüksekliği: 1,2 m Kapı Genişliği: 0,79 m

Oda Mezarının genel iç yüksekliği: 1,86 m

Oda Mezarının genel iç genişliği: 3,75 m

1.2.4.7. Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 2

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.050569° ; **Boylam:** 30.463238° ; **Yükselti:** 1112 m

Şekil 75. *Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 2 Dış Görünüş*

Şekil 76. *Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 2 İç Görünüş*

Karaçayır Nekropolis'inin güneybatısında yer alan Oda Mezar, tek odalı bir oda mezarıdır. Ana kayaya oyulmuş bir mezardır. Üçgene yakın planda yapılan girişinde bozulmalar olduğu gibi kapısı da tamamen yok olmuştur. Oda Mezarın kapısından girişten itibaren sağında, solunda ve karşısında olmak üzere 3 adet tekneli arcosoliumlu mezar yer almaktadır. Fakat günümüzde bu mezarlardan geriye aynı Yumrukaya Nekropolisi Oda Mezarı 1'de ve Karaçayır Nekropolisi Oda Mezarı 1'de olduğu gibi sadece izleri kalmıştır. Mezarların içi toprak ve taşla dolmuştur.

Oda Mezarının Ölçüleri:

Kapı Yüksekliği: 1,55 m Kapı Genişliği: 1,2 m

Oda Mezarının Genel iç yüksekliği: 1,85 m

Oda Mezarının genel iç genişliği: 8 m

1.2.4.8. Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 3

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.051602°; **Boylam:** 30.461286°; **Yükselti:** 1114 m

Şekil 77. *Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 3 Dış Görünüş*

Şekil 78. *Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 3 İç Görünüm*

Karaçayır Nekropolis'inin batı ucunda yer alan Oda Mezar, tek odalı bir oda mezarıdır. Ana kayaya oyulmuş dörtgene yakın planlı bir mezardır. Oda mezarının girişi dikdörtgen planda yapılmıştır. Kapı girişinin sağında ve solunda ana kaya üzerinde yaklaşık 1 m düzeltme yapılmıştır. Kapı günümüzde tamamen yok olmuştur. Oda Mezarının girişinin iki tarafındaki duvarlarda ve girişin karşısındaki duvarda olmak

üzere 3 adet tekneli arcosolium tipinde mezar bulunmaktadır. Mezarlar genel özelliğini korumaktadır. Bu özelliğiyle Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 3, Köy Mezarlığı Nekropolisi Oda Mezarının iç planlamasıyla aynı özelliktedir diyebiliriz. Ama Karaçayır Nekropolisi Oda Mezar 3'ün içi tamamen taş ve su ile doludur.

Oda Mezarının ölçüleri:

Kapı Yüksekliği:0,6 m Kapı Genişliği:0,6 m

Oda Mezarının Genel iç yüksekliği:

Oda Mezarının genel iç genişliği:

1.2.5. Merkez Nekropolisi

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.045951°**; Boylam:** 30.464721°**; Yükselti:** 1106 m

Şekil 79. *Merkez Nekropolisi*

Merkez Nekropolisi, Köy merkezinden (Muhtarlık) 217 m güneybatı da yer almaktadır. Nekropolisin çevre uzunluğu 161 m ve alanı 1.037. 34 m2'dir. Köy mezarlığı Nekropolisi 411 m güney doğusunda kalmaktadır. Karaçayır Nekropolisi de 643 m kuzeyinde yer almaktadır.

Dönemi: Roma Dönemi

Buluntu: 8 tane Kaya mezarı ve Kaya koltukları yer almaktadır.

1.2.5.1. Merkez Nekropolisi Mezar 1

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.046121°**; Boylam:** 30.464518° ; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 80. *Merkez Nekropolisi Mezar 1*

Bu mezarın tipi kabaca anakayanın dikdörtken tarzında oyularak düzgün bir çukur meydana getirilmesi şeklinde tanımlanan Basit Khamosorion ‘dur. Mezar, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmıştır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,51 m, Genişlik: 0,55 m ve Yükseklik: 0,51 m’dir.

1.2.5.2. Merkez Nekropolisi Mezar 2

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.046042°; **Boylam:** 30.464513°**; Yükselti:** 1106 m

Şekil 81. *Merkez Nekropolisi Mezar 2*

Basit khamosorion tipinde düzenlenen mezar, doğu-batı doğrultusunda uzanmıştır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,82 m, Genişlik: 0,72 m ve Yükseklik: 0,1 m'dir.

1.2.5.3. Merkez Nekropolisi Mezar 3

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.045882°**; Boylam:** 30.464833°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 82. *Merkez Nekropolisi Mezar 3*

Basit khamosorion tipindeki mezar, kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi su ile dolmuş ve mezarın üstü köylüler tarafından söğüt çırpısı demetleriyle kapatılmış olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,8 m, Genişlik: 0,59 m ve Yükseklik: 0,56 m'dir.

1.2.5.4. Merkez Nekropolisi Mezar 4

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.046052°**; Boylam:** 30.464663°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 83. *Merkez Nekropolisi Mezar 4*

Basit khamosorion tipindeki mezar, kuzey-güney yönünde uzanmaktadır. Günümüzde mezarın bir uzun kenarı ve bir kısa kenarı neredeyse tamamen tahrip olmuştur. Ayrıca mezarın içine elektrik direği oturtulmuştur.

Mezarın günümüzdeki ölçüleri:

Uzunluk: 1,82 m, Genişlik: 0,72 m ve Yükseklik: 0,4 m’dir.

1.2.5.5. Merkez Nekropolisi Mezar 5

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.046202°; **Boylam:** 30.464303°**; Yükselti:** 1106 m

Şekil 84. *Merkez nekropolisi Mezar 5*

Basit khamosorion tipindeki mezar, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır. Günümüzde mezarın bir uzun kenarı ve bir kısa kenarı neredeyse tamamen tahrip olmuştur. Ayrıca mezarın içine elektrik direği oturtulmuştur.

Mezarın günümüzdeki ölçüleri:

Uzunluk: 2,1 m, Genişlik: 1,87 m ve Yükseklik: içi toprak dolu

1.2.5.6. Merkez Nekropolisi Mezar 6

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.046122°; **Boylam:** 30.464363°**; Yükselti:** 1106 m

Şekil 85.*Merkez Nekropolisi Mezar 6*

Basit khamosorion tipindeki mezar, doğu-batı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,79 m, Genişlik: 0,52 m ve Yükseklik: 0,32 m'dir.

1.2.5.7. Merkez Nekropolisi Mezar 7

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.046127°; **Boylam: 30.464469°; Yükselti:** 1106 m

Şekil 86. *Merkez Nekropolisi Mezar 7*

Basit khamosorion tipindeki mezar, kuzey-güney yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprak ve bitki örtüsü ile dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk:1,63 m, Genişlik: 0,8-0,9 m ve Yükseklik: içi toprak dolu

1.2.5.8. Merkez Nekropolisi Mezar 8

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.046202°; **Boylam:** 30.464353°; **Yükselti:** 1106 m

Şekil 87. *Merkez Nekropolisi Mezar 8*

Basit khamosorion tipindeki mezar, doğu-batı yönünde uzanmaktadır.

Günümüzde mezar tahrip olmuş içi toprakla dolmuş olmakla birlikte ölçüleri şu şekilde:

Uzunluk: 1,7 m, Genişlik: 0,72 m ve Yükseklik: içi toprak dolu

1.3. ANTİK YOLLAR

Çalışma alanımız olan Beyköy kayalık bir araziye sahiptir. Bu kayalar kolay işlenebilen tüf yapısına sahiptir. Kayaların kolay işlenebilir yapısı sayesinde geçmişte burada yaşayan ulusların kullandığı at arabası tekerlekleri buralarda aşındırma yaparak çok sayıda aşıntı yol ağı oluşmasını sağlamıştır. Bu sayede çok sayıda Antik yol oluşmuştur. Beyköy'ün etrafının Nekropollerle çevrili olmasından (Nekropollerin yol boyunca uzanması)[210] hareketle de Köy'deki antik yol ağının ne kadar geniş olduğu

[210] Çelgin, a.g.t., s.67.

kanısına varabiliriz. Öyle ki bazı mevkilerde ki birbirine geçmiş yol ağları günümüzdeki anlaşılması güç olan kavşakları aratmayacak derecededir.

Yolların uzunluğu, derinliği bize bu yolların birçok medeniyet tarafından kullanıldığı ve ne kadar eski olduğu hakkında bilgi verir[211]. Köydeki altyapı çalışmaları sırasında yolların bazıları tahrip olmuş, bazıları yeni yapılan yolun altında kalmıştır. Tüm bunlardan hareketle Beyköy de 1 tanesi tescilli olmak üzere çok sayıda Antik Yol bulunmuştur. Yolların kullanımı güzergâh olarak Phryg dönemine ait olmakla birlikte daha sonra gelen devletler tarafından da kullanılarak günümüzdeki halini almıştır. Yolların boyalam, enlem değerleri ve ölçüleri aşağıda verilmiştir.

1.3.1. Tavşan Düşen Antik Yolu

Coğrafi Konumu: Enlem: 39060899; **Boylam:** 30471022; **Yükselti:** 1130 m.

Şekil 88. *Tavşan Düşen Antik Yolu*

[211] Sarı, a.g.m., 2020, s. 54.

Şekil 89. *Tavşan Düşen Antik Yolu*

Tescilli Tavşan Düşen Antik Yolu köy merkezinden (Muhtarlık) 1,5 km kuzeydoğudadır. Tescilli Tavşan Düşen Antik Yolundan 650 m doğu yönüne gidildiğinde Çanaklı Antik Yolu 1 ve 2 ile yolun kesiştiği görülmektedir.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 270 m uzunluğunda, 2,15 m genişliğinde antik yoldur. Teker izi genişliği 0,38-0,35 m arasında ve teker izi derinliği 0,15-0,25 m arasında değişmektedir. Antik yol kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

Araştırma Tarihçesi: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eskişehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 28.08.2015 tarih, 3505 sayılı kararı ile Tavşan Düşen Antik Yolu I. Derece Arkeolojik sit alanı olarak tescillenmiştir. 23.10.2017 tarih, 8682 sayılı dosya raporunun okunup incelenmesi sonucu Tavşan Düşen Antik Yolunun tescili güncellenmiştir.

1.3.2. İğdeler Antik Yolu 1

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.052229; **Boylam:** 30.465907; **Yükselti:** 1120 m.

Şekil 90. *İğdeler Antik Yolu 1*

İğdeler Antik yolu 1, Köy Merkezinin 600 m kuzeyinde yer almaktadır. Karaçayır nekropolü ve Beyköy Nekropolü'nün ortasında bulunmaktadır. Yolun 160 m doğusunda İğdeler Antik Yolu 2 vardır. İğdeler Antik Yolunun1'in 1 km kuzeydoğusunda ise Tavşan Düşen Antik Yolu vardır.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 44 m uzunluğunda, 1,85 m eninde Antik yoldur. Teker izi eni 0,5-0,6 m ve yolun teker izi derinliği ise 0,6-0,8 m arasında olan yol kuzey-güney yönünde uzanmaktadır.

1.3.3. İğdeler Antik Yolu 2

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.052982; **Boylam:** 30.467299; **Yükselti:** 1118-1120 m.

Şekil 91. *İğdeler Antik Yolu 2*

İğdeler Antik Yolu 2, Köy merkezinin 675 m kuzeyinde yer almaktadır. Beyköy Nekropolünün 125 m kuzeyinde bulunur. Bu Antik yolun kuzeyinde Çanaklı Antik Yolu 1-2 ve Tavşan Düşen Antik yolu vardır.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 55 m uzunluğunda, 1,35 m eninde antik yol. Teker izi eni 0,25 m ve 0,18-0,21 m teker izi derinliğine sahip olan antik yol kuzey-güney yönünde uzanmaktadır.

1.3.4. Karaçayır Antik Yolu 1

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.052553; **Boylam:** 30.463941; **Yükselti:** 1117 m.

Şekil 92. *Karaçayır Antik Yolu 1*

Karaçayır Antik Yolu 1, Köy merkezinin (Muhtarlık) 670 m kuzeyinde karaçayır Mevkiinde yer almaktadır. Karaçayır Mevkii antik yol bakımından zengin bir bölgedir. Arazi keşfi sırasında bu bölgede toplamda 10 adet antik yol tespit edilmiştir. Bu yollar birbirini kesmiş vaziyettedir. Bölge büyük ihtimal bir kavşak görevi görmekteydi.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 60 m uzunluğunda, 1,40 m eninde antik yol.

1.3.5. Karaçayır Antik Yolu 2

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.052504°**; Boylam:** 30.463915°**; Yükselti:** 1117 m

Şekil 93. *Karaçayır Antik Yolu 2*

Karaçayır Antik Yolu 2, Köy merkezinin (Muhtarlık) 670 m kuzeyinde karaçayır Mevkiinde yer almaktadır. Yol, Karaçayır Antik Yolu 3 ve 4 ile kesişmektedir.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 20 m uzunluğunda, 1,9 m genişliğinde antik yol. Teker izi genişliği 0,3-0,44 m arası ve teker izi derinliği 0,1-0,36 m arasındadır. Yol kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

1.3.6. Karaçayır Antik Yolu 3

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.052532°; **Boylam:** 30.463891°**; Yükselti:** 1117 m

Şekil 94. Karaçayır Antik Yolu 3

Karaçayır Antik Yolu 3, Köy merkezinin (Muhtarlık) 670 m kuzeyinde karaçayır Mevkiinde yer almaktadır. Yol, Karaçayır Antik Yolu 2 ve 4 ile kesişmektedir

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 33 m uzunluğunda, 1,85 m genişliğinde antik yol. Teker izi genişliği 0,1-0,43 m arası ve teker izi derinliği 0,1-0,15 m arasındadır. Yol kuzey-güney yönünde uzanmaktadır.

1.3.7. Karaçayır Antik Yolu 4

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.052190°; **Boylam:** 30.464051°; **Yükselti:** 1117 m

Şekil 95. *Karaçayır Antik Yolu 4*

Karaçayır Antik Yolu 4, Köy merkezinin (Muhtarlık) 670 m kuzeyinde karaçayır Mevkiinde yer almaktadır. Yol, Karaçayır Antik Yolu 2 ile kesişmektedir.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 40 m uzunluğunda, 1,52 m genişliğinde antik yol. Teker izi genişliği 0,2-0,3 m arası ve teker izi derinliği 0,04-0,2 m arasında değişmektedir. Yol kuzey-güney yönünde uzanmaktadır.

1.3.8. Karaçayır Antik Yolu 5

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.052220°**; Boylam:** 30.464090°**; Yükselti:** 1117 m

Şekil 96. *Karaçayır antik Yolu 5*

Karaçayır Antik Yolu 5, Köy merkezinin (Muhtarlık) 670 m kuzeyinde karaçayır Mevkiinde yer almaktadır.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 20 m uzunluğunda, 1,8 m genişliğinde antik yol. Teker izi genişliği 0,32-0,4 m arası ve teker izi derinliği 0,06-0,08 m arası değişmektedir. Yol kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

1.3.9. Karaçayır Antik Yolu 6:

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.052020°**; Boylam:** 30.464120°**; Yükselti:** 1117 m

Şekil 97. *Karaçayır antik Yol 6*

Karaçayır Antik Yolu 6, Köy merkezinin (Muhtarlık) 670 m kuzeyinde karaçayır Mevkiinde yer almaktadır. Karaçayır antik Yolu 1 ile kesişmektedir.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 22 m uzunluğunda, 1,75 m genişliğinde antik yol. Teker izi genişliği 0,35-0,37 m arası ve teker izi derinliği 0,08-0,1 m arasında değişmektedir. Yol kuzeydoğu-güney batı yönünde uzanmaktadır.

1.3.10. Karaçayır Antik Yolu 7

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.052000°**; Boylam:** 30.464130°**; Yükselti:** 1117 m

Şekil 98. *Karaçayır antik Yolu 7*

Karaçayır Antik Yolu 7, Köy merkezinin (Muhtarlık) 670 m kuzeyinde karaçayır Mevkiinde yer almaktadır. Karaçayır antik Yolu 1 ile kesişmektedir.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 14 m uzunluğunda, 1,65 m genişliğinde antik yol. Teker izi genişliği 0,35-0,4 m arası ve teker izi derinliği 0,1-0,25 m arasında değişmektedir. Yol kuzeydoğu-güney batı yönünde uzanmaktadır.

1.3.11. Karaçayır Antik Yolu 8

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.051960°**; Boylam:** 30.464210°**; Yükselti:** 1117 m

Şekil 99. *Karaçayır Antik Yolu 8*

Karaçayır Antik Yolu 8, Köy merkezinin (Muhtarlık) 670 m kuzeyinde karaçayır Mevkiinde yer almaktadır. Karaçayır antik Yolu 1 ile kesişmektedir.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 15 m uzunluğunda, 0,68 m genişliğinde antik yol. Teker izi genişliği 0,03-0,39 m arası ve teker izi derinliği 0,03-0,07 m arasında değişmektedir. Yol kuzeydoğu-güney batı yönünde uzanmaktadır.

1.3.12. Karaçayır Antik Yolu 9

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.051910°**; Boylam:** 30.464280°**; Yükselti:** 1117 m

Şekil 100. *Karaçayır Antik Yolu 9*

Karaçayır Antik Yolu 9, Köy merkezinin (Muhtarlık) 670 m kuzeyinde karaçayır Mevkiinde yer almaktadır. Karaçayır antik Yolu 10 ile kesişmektedir.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 17 m uzunluğunda, 1,6 m genişliğinde antik yol. Teker izi genişliği 0,3 m ve teker izi derinliği 0,06-0,1 m arasında değişmektedir. Yol kuzey-güney yönünde uzanmaktadır.

1.3.13. Karaçayır Antik Yolu 10

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.052110°**; Boylam:** 30.464410°**; Yükselti:** 1117 m

Şekil 101. *Karaçayır Antik Yolu 10*

Karaçayır Antik Yolu 9, Köy merkezinin (Muhtarlık) 670 m kuzeyinde karaçayır Mevkiinde yer almaktadır. Karaçayır antik Yolu 10 ile kesişmektedir.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 23 m uzunluğunda, 1,67 m genişliğinde antik yol. Teker izi genişliği 0,2 m ve teker izi derinliği 0,01-0,07 m arasında değişmektedir. Yol kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

1.3.14. Çanaklı Antik Yolu 1

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.052967; **Boylam:** 30.468856; **Yükselti:** 1118-1120 m.

Şekil 102. *Çanaklı Antik Yolu 1*

Köy merkezinden 706 m kuzeyde yer alan Çanaklı Antik Yolu 1, Çanaklı Mevkii'nde yer almaktadır. Bu yolun 870 m kuzeyinde aynı istikamette Tavşan Düşen Antik Yolu yer almaktadır. Yolun 120 m batısında Çanaklı Antik Yolu 2 yer almakla birlikte bu yollar kesişmektedir.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 160 m uzunluğunda 1,8 m eninde antik yoldur. Teker izi eni 45cm ve teker izi derinliği 0,18-0,29 m arasında değişmektedir. Yol, kuzey-güney yönünde uzanmaktadır.

1.3.15. Çanaklı Antik Yolu 2

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.053122; **Boylam:** 30.467375; **Yükselti:** 1118-1120 m.

Şekil 103. *Çanaklı Antik Yolu 2*

Köy merkezinden 690 m kuzeyde yer alan Çanaklı antik Yolu 2, Çanaklı mevkii'nde yer almaktadır. Bu yolun 900 m kuzeyinden Tavşan Düşen Antik Yolu yer almaktadır. Yolun 120 m doğusunda Çanaklı Antik Yolu 1 yer almakla birlikte bu iki yol kesişmektedir. Çanaklı antik Yolu 2'nin 134 m güneyinde Beyköy Nekropolü yer almaktadır.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 170 m uzunluğunda 1,9 m eninde bir antik yoldur. Yolun teker izi eni 0,6 m ve teker izi derinliği de 0,2-0,21 m arasında değişmektedir. Yol boyunca daha kalın ve daha ince olduğu yerler görülmektedir. Yol, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

1.3.16. Çanaklı Antik Yolu 3

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.050943**; Boylam:** 30.469599**; Yükselti:** 1110 m.

Şekil 104. *Çanaklı Antik Yolu 3*

Çanaklı Antik Yolu 3, köy merkezinden 500 m kuzeyde yer almaktadır. Bu yolun 250 m kuzeybatısında Çanaklı Antik Yolu 1 ve 2 yer almaktadır. Yumrukaya Nekropol'ünün de 440 m kuzeybatısında kalmaktadır. Yolun 220 m kuzeybatısında da Beyköy Nekropolü yer almaktadır.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 15 m uzunluğunda, 1,5 m eninde bir antik yoldur. Yolun teker izi eni 0,42 m ve teker izi derinliği ise 0,2 m'dir. Yol, kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanmaktadır.

1.3.17. Köy Mezarlığı Antik Yolu

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.044830°**; Boylam:** 30.468940°**; Yükselti:** 1103 m

Şekil 105. Köy Mezarlığı Antik Yolu

Antik yol, Köy Mezarlığı Nekropolisinin güneybatı köşesinde yer almaktadır. Antik Yolun 360 m batısında Merkez Neropolisi ve 480 m kuzeydoğusunda Yumrukaya Nekropolisi bulunmaktadır.

Dönem: Phryg Dönemi.

Buluntu: 50 m uzunluğunda, 1,84 m genişliğinde bir antik yoldur. Yolun teker izi genişliği 0,7-0,65 m arası ve teker izi derinliği 0,1-0,15 m arasında değişmektedir. Antik yol doğu-batı yönünde uzanmaktadır.

1.4. SARIALAN MEVKİİ

Coğrafi Konumu: Enlem: 39.054645°**; Boylam:** 30.457088°**; Yükselti:** 1128-1142 m

Şekil 106. Sarıalan Mevkii Kaya Koltuğu

Şekil 107. *Sarıalan Mevkii Su Çanağı*

Köy merkezinin yaklaşık olarak 1.5 km kuzeyinde yer alan Sarıalan mevkiindeki Sarıkayalardır. Doğu-batı şeklinde uzanan alanın güneyinde Karaçayır Nekropolisi bulunmaktadır. Sarıalan kaya koltukları, su olukları ve kaya çanaklarının olduğu kutsal bir alandır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BEYKÖY TAŞINIR KÜLTÜR ENVANTERİ

1. ERKEN TUNÇ DÖNEMİ ESERLERİ

1.1. ÇÖMLEKLER VE ÇANAKCIKLAR

1.1.1. Çömlekler

1.1.1.1. 7474 Numaralı Çömlek

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testi

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 7474

Buluntu Tarihi: 16.02.1978

Buluntu Durumu: Ağız kenarı ve kulpları tamamen kırık.

Dönemi: E.T.Ç II

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 8 cm **Yükseklik**: 38.5 cm **Gövde Çapı**: 30 cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** -

Hamur Rengi: Kahverengi – Bej

Hamur katkısı: Kum ve Bitki parçaları

Hamur Dokusu: İri taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Kahverengi-Bej

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür. Yüzeyinde yer yer ısıtmaya bağlı siyaha dönüşmüş yerler vardır.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş.

Yapım Tekniği: Elde yapma.

Tanımı: Küçük yuvarlak ağızlı, büyük gövdeli, küresel tabanlıdır. Karşılıklı iki kulpu ağız kenarı ile omuz arasındadır.

1.1.1.2. 7475 Numaralı Çömlekçik

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Çömlekcik

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 7475

Buluntu Tarihi: 16.02.1978

Buluntu Durumu: Ağız kenarı ve iki kulpu kırık.

Dönemi: E.T.Ç II

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 11.5 cm **Yükseklik**: 14 cm **Gövde Çapı**: 17cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** -

Hamur Rengi: Kahverengi – Gri

Hamur katkısı: Kum ve Bitki parçaları

Hamur Dokusu: İri taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Gri-Siyah

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür. Yüzeyinin büyük bir kısmı ısıtmaya bağlı gri ve siyaha dönüşmüştür.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş.

Yapım Tekniği: Elde yapma.

Tanımı: Çift kulplu, yuvarlak ağzı dışa çekik yayvan kenarlıdır. Kısa ve geniş boyunludur. Yassı gövdeli ve küresel tabanlıdır. Kulplar ağız kenarı ile omuzu birbirine bağlamıştır.

1.1.2. 9240 Numaralı Çanakçık

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Çömlekcik

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 9240

Buluntu Tarihi: 06.10.1980

Buluntu Durumu: Ağız kenarı kırık.

Dönemi: E.T.Ç II

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 5.7 cm **Yükseklik**: 3.2 cm **Gövde Çapı**: -

Kulp Kalınlığı: 2.8 cm **Kulp Yüksekliği:** -

Hamur Rengi: Kiremit renkli

Hamur katkısı: İnce kum ve Bitki parçaları

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Kırmızı boya-Kiremit renkli

Yüzey Özelliği: Gövdesinin yarısı ısıtmaya dayalı olarak siyaha dönüşmüş

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş.

Yapım Tekniği: Elde yapma.

Tanımı: Tek kulplu, geniş yuvarlak ağızlı küresel tabanlıdır. Ağız kenarını aşan oval kesitli kulp, ağız kenarına bağlanır.

1.2. TESTİLER

1.2.1. 7470 Numaralı Testicik

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testicik

Kazı Bul. No:-

Müze Envanter No: 7470

Buluntu Tarihi: 16.02.1978

Buluntu Durumu: İyi durumda

Dönemi: E.T.Ç II

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 5.1 cm **Yükseklik**: 10.7 cm **Gövde Çapı:** 7.1 cm

Kulp Kalınlığı: 1.3 cm **Kulp Yüksekliği:** 6.1 cm

Hamur Rengi: Kirli bej

Hamur katkısı: İnce kum ve Bitki parçaları

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Kırmızı- kirli bej

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlü

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş.

Yapım Tekniği: Elde yapma

Tanımı: Yuvarlak ağızlı, tek kulplu slindirik boyunlu, küme gövdeli küresel tabanlı bir testiciktir. Şerit şeklindeki kulpu ağız kenarından omuza doğru yay şekinde bağlanmıştır.

1.2.2. 7473 Numaralı Çift Kulplu Testi

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Çift Kulplu Testi

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 7473

Buluntu Tarihi: 16.02.1978

Buluntu Durumu: Kulpları ve ağız kısmı kırık.

Dönemi: E.T.Ç II

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 8.8 cm **Yükseklik**: 29.8 cm **Gövde Çapı:** 29 cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** -

Hamur Rengi: Kahverengi bej

Hamur katkısı: İri kum ve Bitki parçaları

Hamur Dokusu: İri taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Bej kahverengi-Gri

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür. Ayrıca yüzeyinin büyük bir kısmı ısıtmaya bağlı olarak gri-siyaha dönüşmüş.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş.

Yapım Tekniği: Elde yapma

Tanımı: Küçük yuvarlak ağızlı, ince kısa boyunlu, küresel tabanlıdır. Karşılıklı duran iki kulpu ağız kısmı ile omuz arasındadır.

1.2.3. 7472 Numaralı Çift Kulplu Testi

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Çift Kulplu Testi

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 7472

Buluntu Tarihi: 16.02.1978

Buluntu Durumu: Kulpunun bir tanesi kırıktır. Gövdeden tabana inen büyük bir çatlak var.

Dönemi: E.T.Ç II

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 7 cm **Yükseklik**: 28 cm **Gövde Çapı:** 28 cm

Kulp Kalınlığı: 3.5 cm **Kulp Yüksekliği:** 4.5 cm

Hamur Rengi: Kahverengi bej

Hamur katkısı: Kum ve saman çöpü

Hamur Dokusu: İri taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Bej kahverengi-Gri

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür. Ayrıca yüzeyinin bir kısmı ısıtmaya bağlı olarak siyaha dönüşmüş.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş.

Yapım Tekniği: Elde yapım

Tanımı: Çift kulplu, küçük yuvarlak ağzı dışa taraf hafif yayvandır. Şerit kulplar karşılıklı olup, ağız kenarının altından omuza bağlanır. Kısa, ince boyunlu basık gövdelidir. Tabanı düzeltilmiştir.

1.2.4. 7471 Numaralı Testi

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testi

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 7471

Buluntu Tarihi: 16.02.1978

Buluntu Durumu: Kulpunun üst kısmı kırıktır. Ağız kenarının büyük bir kısmı kırık.

Dönemi: E.T.Ç II

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 9.5 cm **Yükseklik**: 28.1 cm **Gövde Çapı:** 32 cm

Kulp Kalınlığı: 7 cm **Kulp Yüksekliği:** -

Hamur Rengi: Kahverengi bej

Hamur katkısı: İri kum ve bitki katkılı

Hamur Dokusu: İri taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Bej kahverengi-Gri

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür. Ayrıca yüzeyinin bir kısmı ısıtmaya bağlı olarak gri-siyaha dönüşmüş.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş.

Yapım Tekniği: Elde yapma

Tanımı: Küçük yuvarlak ağızlı, tek kulplu hafif dışa çekik ağızlıdır. İnce kısa boyunlu, büyük gövdeli küresel tabanlıdır. Şerit kulp, ağız kenarının altından omuza kadar yay şeklinde bağlanmıştır.

1.3. 7469 NUMARALI AĞIRLIK

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Ağırlık

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 7469

Buluntu Tarihi: 16.02.1978

Buluntu Durumu: İyi durumda

Dönemi: E.T.Ç II

Ölçüleri:

Ağız Çapı: - **Yükseklik**: 5.5 cm **Gövde Çapı:** -

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik**: 4 cm

Hamur Rengi: Kiremit renkli

Hamur katkısı: Kum ve bitki

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Kiremit renkli

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür.

Pişirme Durumu: İyi pişmiş.

Yapım Tekniği: Elde yapma

Tanımı: İkizkenar üçgen şeklindedir. Alt ve üst yüzey yassılatılmıştır. Dar olan ucuna ip deliği açılmıştır.

2. ROMA DÖNEMİ ESERLERİ

2.1. 7682 NUMARALI ÇANAK

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Çanak

Kazı Bul. No: B.Y. 79-178

Müze Envanter No: 7682

Buluntu Tarihi: 03.08.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası

Buluntu Durumu: Kaide kısmı yer yer dökülmüş ve çatlamış. Taban kısmı tamamen kırılmıştır.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 10.5 cm **Yükseklik**: 4.2 cm **Gövde Çapı:** -

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Kahverengi

Hamur katkısı: Kum ve bitki

Hamur Dokusu: İri taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Kahverengi-Gri

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür. Yer yer ısıtmaya bağlı siyaha dönüşmüş yerler var.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş.

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Geniş yuvarlak ağızlı, içe çekik düz kenarlı, yuvarlak omuzludur. Kaideye doğru giderek gövdesi daralmaktadır. Küçük halka kaidelidir.

2.2. KÂSELER

2.2.1. 4757 Numaralı Kâse

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Kâse

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 4757

Buluntu Tarihi: 29.04.1934

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Ağız kenarında iki kırık ve gövdede dökülmeler var.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 13.2 cm **Yükseklik**: 3.8 cm **Gövde Çapı:** -

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Siyah

Hamur katkısı: Kum

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Siyah

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Düz ağız kenarlı, kaideye doğru daralan gövdeli, yarım konik tarzı çarktan çıkma keramiktir.

2.2.2. 4758 Numaralı Kâse

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Kâse

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 4758

Buluntu Tarihi: 29.04.1934

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Tamamı sağlam

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 14.3 cm **Yükseklik**: 4.7 cm **Gövde Çapı:** -

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Gri-Kahverengi

Hamur katkısı: Kum-taş

Hamur Dokusu: İnce kum-gevşek dokulu

Dış Astar Rengi: Siyah-Gri

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş.

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: İçe dönük ağız kenarlı, kaideye doğru daralan gövdeli halka kaideli çarktan çıkma perdahlı bir keramiktir.

2.2.3. 6959 Numaralı Kâse

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Kâse

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 6959

Buluntu Tarihi: 05.07.1974

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: İyi durumda

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 11cm **Yükseklik**: 4.4 cm **Gövde Çapı:** 9 cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Kirli sarı-Turuncu

Hamur katkısı: Kum-bitki

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Kırmızı

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür. Yüzeyinin bir kısmı ısıtmaya bağlı siyaha dönmüş.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Düz ağız kenarlıdır. Tabana doğru giderek daralan gövdeli, çarktan çıkmadır.

2.2.4. 4762 Numaralı Kâse

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Kâse

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 4762

Buluntu Tarihi: 29.04.1934

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Yüzeyinin yarısı kırıktır.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 8.7 cm **Yükseklik**: 7.3 cm **Gövde Çapı:** -

Kulp Kalınlığı: 1.5 cm **Kulp Yüksekliği:** 2 cm **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Kahverengi

Hamur katkısı: Kum-bitki

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Kahverengi

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür.

Pişirme Durumu: İyi pişmiş.

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Düz ağız kenarlı, yuvarlak gövdeli, halka kaideli, yarım haç şeklinde yatay yalancı kulplu, alttan desteklenen yivli kulplu çarktan çıkma bir keramiktir. Gövde üzerinde bir sıra dil motifi vardır. Bu motif birbirine bağlıdır ve ortasında su tası ve yaprak işlemeleri vardır.

2.3. 6508 NUMARALI TAS

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Tas

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 6508

Buluntu Tarihi: 26.01.1973

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Ağız kısmında kırıklıklar var.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 13.1 cm **Yükseklik**: 5.1 cm **Gövde Çapı:** 10.5cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Gri-Siyah

Hamur katkısı: Kum-mike

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Gri-Siyah

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür.

Pişirme Durumu: İyi pişmiş.

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Yuvarlak hafif dışa çekik ağız kenarlı. Ağız kenarı kertiklidir. Halka dipli, gövdesinin tabanına yakın kısmı keskin hatlıdır.

2.4. TESTİLER

2.4.1. 7702 Numaralı Testicik

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testicik

Kazı Bul. No: B.Y.D.42/5001

Müze Envanter No: 7702

Buluntu Tarihi: 23.09.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası.

Buluntu Durumu: Ağız kısmında kırılmış.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 4cm **Yükseklik**: 10 cm **Gövde Çapı:** 8.3 cm

Kulp Kalınlığı: 1 cm **Kulp Yüksekliği:** 4.4 cm **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Turuncu

Hamur katkısı: Kum

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Turuncu

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür. Isıtmaya bağlı olarak yer yer kararrmalar var.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş.

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Yuvarlak düz ağızlı, tek kulplu, kısa kalın boyunludur. Yuvarlak gövdeli, şişkin karınlı halka diplidir. Kulpu yivlidir ve omuzla gövde arasındadır.

2.4.2. 7681 Numaralı Testi

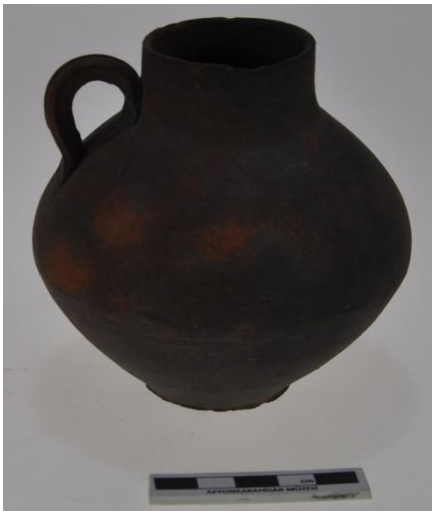

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testi

Kazı Bul. No: B.Y. 79-177

Müze Envanter No: 7681

Buluntu Tarihi: 03.08.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası.

Buluntu Durumu: Gövde kısmında kırıklık ve dört yerinde çatlaklık var.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 4.3 cm **Yükseklik**: 11.1 cm **Gövde Çapı:** 10 cm

Kulp Kalınlığı: 1 cm **Kulp Yüksekliği:** 2 cm **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Kiremit kırmızısı

Hamur katkısı: İnce kum

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Kiremit kırmızısı

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür. Yüzeyinin büyük bir kısmı ısıtmaya bağlı olarak gri-siyaha dönüşmüştür.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş.

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Düztabanlı yuvarlak ağızlıdır. Geniş kısa boyunlu, küre gövdeli ve halka tabanlıdır. Tek kulpu, boyunla gövde arasına daire şeklinde yapılmıştır.

2.4.3. 3577 Numaralı Testi

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testi

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 3577

Buluntu Tarihi: 29.04.1934

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Ağız kısmında kırıklıklar var.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 3.5 cm **Yükseklik**: 12 cm **Gövde Çapı:** 9.1 cm

Kulp Kalınlığı: 1.5 cm **Kulp Yüksekliği:** 5 cm **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Siyah

Hamur katkısı: Kum

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Kırmızı

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür

Pişirme Durumu: Orta pişmiş.

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Tek kulplu, düz ağız kenarlı, kısa ve düz boyunludur. Yuvarlak gövdeli düz küçük kaidelidir. Kulp bölgesi, ağız ve gövde arası yivlidir.

2.4.4. 6957 Numaralı Testi

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testi

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 6957

Buluntu Tarihi: 05.07.1974

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Gövde kısmında kırıklıklar var.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 3.5 cm **Yükseklik**: 11.8 cm **Gövde Çapı:** 9.5 cm

Kulp Kalınlığı: 1.4 cm **Kulp Yüksekliği:** 4.5cm **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Gri

Hamur katkısı: İnce kum-bitki

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Siyah

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş.

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: İnce bilezik şeklinde yuvarlak düz ağız kenarlı. Kısa boyunlu düz tabanlıdır. Tek şerit kulpludur.

2.4.5. 3579 Numaralı Testicik

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testicik

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 3579

Buluntu Tarihi: 29.04.1934

Buluntu Konumu: Açılan mezarlardan.

Buluntu Durumu: Ağız kısmında kırıklıklar var.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 3.5 cm **Yükseklik**: 12 cm **Gövde Çapı:** 9.5 cm

Kulp Kalınlığı: 1.5 cm **Kulp Yüksekliği:** 4.5cm **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Siyah

Hamur katkısı: İnce kum

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Siyah

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş.

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Düz ağız kenarlı, tek kulplu, kısa ve düz boyunludur. Yuvarlak gövdeli, küçük düz kaideli, perdahlıdır. Kulpu, ağız kenarı ile gövde arasındadır.

2.4.6. 3580 Numaralı Testi

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testi

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 3580

Buluntu Tarihi: 29.04.1934

Buluntu Konumu: Açılan mezarlardan.

Buluntu Durumu: İyi durumda

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 4 cm **Yükseklik**: 16 cm **Gövde Çapı:** 11.4 cm

Kulp Kalınlığı: 1.5 cm **Kulp Yüksekliği:** 5 cm **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Siyah

Hamur katkısı: İri kum

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Siyah

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür. Yüzeyinin bir kısmı ısıtmaya bağlı olarak siyaha dönüşmüş.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Düz ağız kenarlı, ek kulplu, kısa düz boyunlu kaideye doğru daralan yuvarlak gövdelidir. Konik kaideli ve perdahlıdır. Kulpu ağız ile omuz arasındadır.

2.5. 7678 NUMARALI SÜRAHİ

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Sürahi

Kazı Bul. No: B.Y. 79-174

Müze Envanter No: 7678

Buluntu Tarihi: 03.08.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası.

Buluntu Durumu: Yangın görmüş.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 4.1 cm **Yükseklik**: 16.5 cm **Gövde Çapı:** 11.6 cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Gri-Siyah

Hamur katkısı: İnce kum

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Siyah

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Küçük yuvarlak ağızlı, düz kenarlıdır. Gövdeye giderek genişleyen uzun boyunlu yassı gövdelidir. Geniş halka kaidelidir. Bombeli ağız kenarlarından gelen yatay gövde olmak üzere ikişerden dört yatay vardır.

2.6. 7673 NUMARALI MAŞRAPA

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Maşrapa

Kazı Bul. No: B.Y. 79-122

Müze Envanter No: 7673

Buluntu Tarihi: 03.08.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası.

Buluntu Durumu: Gövdenin bir kısmı kırık olup dört parçadan oluşur. Astarı tamamen dökülmüş ve yangın görmüş.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 10cm **Yükseklik**: 13.8 cm **Gövde Çapı:** 12.9cm

Kulp Kalınlığı: 1cm **Kulp Yüksekliği:** 5 cm **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Gri-kahverengi

Hamur katkısı: Kum-bitki

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Siyah-gri

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür. Yüzeyinin büyük bir bölümü ısıtmaya bağlı olarak siyaha dönüşmüş.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Geniş yuvarlak ağzı, dışa taşkın yayvan kenarlıdır. Küresel gövdeli boyunsuz küçük halka tabanlıdır. Kulpu ağız kenarının altından çıkarak gövde üzerine dik olarak bağlanmıştır.

2.7. UNGUENTARİUM

2.7.1. 5082 Numaralı Unguentarium

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Unguentarium

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 5082

Buluntu Tarihi: 14.07.1949

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Ağız kısmında hafif kırıklık var.

Dönemi: M.S II. yüzyıl

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 4 cm **Yükseklik**: 17.5 cm **Gövde Çapı:** 6 cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Siyah

Hamur katkısı: Kum

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Siyah

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Dışa taşıntılı ağız kenarlı, uzun boyunlu, tabana doğru genişleyen sonra daralan gövdeli düztabanlı, çarktan çıkma perdahlı bir keramiktir.

2.7.2. 7680 Numaralı Unguentarium

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Unguentarium

Kazı Bul. No: B.Y. 79-176

Müze Envanter No: 7680

Buluntu Tarihi: 03.08.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası

Buluntu Durumu: Yangın görmüş.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 3.8 cm **Yükseklik**: 16.4 cm **Gövde Çapı:** 5.6 cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik**: -

Hamur Rengi: Sarı

Hamur katkısı: İnce kum

Hamur Dokusu: İnce kumlu-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Sarı

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür. Isıdan kaynaklı siyaha dönüşmüş yoğun lekeler vardır. Bu da fırınlamadan kaynaklanan bir sorundur.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Yuvarlak küçük ağızlıdır. Dışa çekik keskin kenarlıdır. İnce, uyum silindirik boyunlu kesik konik gövdelidir. Düz dairesel tabanlıdır.

2.8. 7679 NUMARALI MATARA

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Matara

Kazı Bul. No: B.Y. 79-175

Müze Envanter No: 7679

Buluntu Tarihi: 03.08.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası

Buluntu Durumu: Yangın görmüş.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 3 cm **Yükseklik**: 13.3 cm **Gövde Çapı:** 11.4cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** 3 cm **Genişlik**: 1cm

Hamur Rengi: Gri

Hamur katkısı: İnce kum

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Gri

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Küçük yuvarlak ağızlı, dışa taşkın kenarlı, ince kısa boyunludur. Bir yüzü dış bükey formda, diğer yüzü ise koniktir. Düz dairesel kaidelidir. İki yanın da omuzlarında şerit kulplar vardır.

2.9. FİGÜRİNLER

2.9.1. 9251 Numaralı Hermes Figürini

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Hermes Figürini

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 9251

Buluntu Tarihi: 03.10.1980

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Sol ayak kısmında kırıklık var.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: - **Yükseklik**: 15.5 cm **Gövde Çapı:** -

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik:** 5 cm

Hamur Rengi: Kiremit rengi

Hamur katkısı: Kum

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Kiremit rengi

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür.

Pişirme Durumu: İyi pişmiş

Yapım Tekniği: Kalıp yapım

Tanımı: Ayakta duran bir Hermes figürinidir. Yüz ve vücut hatlara tam belli değildir. Bir elinde torba, diğer elinde de asa vardır. Sol ayağını kıvırmıştır. Başında kulakları vardır.

2.9.2. 6533 Numaralı Aphrodit Figürini

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Aphrodit Figürini

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 6533

Buluntu Tarihi: 29.04.1934

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Kırık ve parçalanmış olarak bulunmuş olup sonradan yapıştırılmıştır.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: -

Yükseklik: 30 cm

Gövde Çapı: -

Kulp Kalınlığı: -

Kulp Yüksekliği: -

Genişlik: 12.5 cm

Hamur Rengi: Bej

Hamur katkısı: İnce kum, mika, mineral, küçük taşcıklar.

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Bej

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür. Isınmadan kaynaklı vücudun sol tarafında yanık izleri vardır. Bu da fırınlama hatasından kaynaklanmıştır.

Pişirme Durumu: Kötü pişmiş

Yapım Tekniği: Kalıp yapım

Tanımı: Yarı çıplak Aphrodite figürini. Saç ortadan ayrılmış bir kısmı yanlara sarkmıı bir kısmı da arkada topuz yapılmıştır. Üst tarafta fiyong yapılmış. Giysisi sağ omuzdan arkaya atılıp belden aşağısını kapatmıştır.

2.10. KÜÇÜK BULUNTULAR

2.10.1. 7676 Numaralı Düğme

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Düğme

Malzemesi: Kemik

Kazı Bul. No: B.Y.79-147

Müze Envanter No: 7676

Buluntu Tarihi: 03.08.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası

Buluntu Durumu: Kırık ve yanıktır.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Çapı: - **Yükseklik**: 30cm **Ölçüsü:-**

Uzunluğu: 2.9 cm **Kalınlığı:** 0.4 cm **Genişlik:** 2.2

Tanımı: Daire şeklindedir. Merkezde dışbükey köşe parçası yer almıştır.

2.10.2. 7675 Numaralı Bilezik Parçası

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Bilezik Parçası

Malzemesi: Kemik

Kazı Bul. No: B.Y.79-146

Müze Envanter No: 7675

Buluntu Tarihi: 03.08.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası

Buluntu Durumu: Parçalanmış.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Çapı: - **Yükseklik**: - **Ölçüsü:(**3.7 cm x 1.1 cm x 0.3cm) (2.2 cm x 1.1 cm x 0.3cm) (2.4 cm x 1 cm x 0.2 cm)

Uzunluğu: - **Kalınlığı:** - **Genişlik:** -

Tanımı: Üç parça halindedir. Yassı şerit gövdelidir. Gövde üzerinde ortak merkezli çizgilerden oluşan benekler vardır. Nem, soğuk ve yağmur nedeniyle yer yer koyulaşma vardır.

2.10.3. 7674 Numaralı Fibula

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Fibula

Malzemesi: Bronz

Kazı Bul. No: B.Y.79-132

Müze Envanter No: 7674

Buluntu Tarihi: 03.08.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası

Buluntu Durumu: -

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Çapı: -	**Yükseklik**: -	**Ölçüsü:-**
Uzunluğu: 4.8 cm	**Kalınlığı:** -	**Genişlik:** 3.6 cm

Tanımı: At nalı formunda yassı ve şerit gövdelidir. Gövde üzerinde toplam 13 adet çiviye benzer benekler vardır. İğnesi kırılmıştır.

2.10.4. 7684 Numaralı Yüzük

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Yüzük

Malzemesi: Bronz

Kazı Bul. No: B.Y.79-500

Müze Envanter No: 7684

Buluntu Tarihi: 03.08.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe A taraçası

Buluntu Durumu: İyi Durumda

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Çapı: 2.2 cm **Yükseklik**: - **Ölçüsü:-**

Uzunluğu: - **Kalınlığı:** - **Genişlik:** 1cm

Tanımı: Halka şeklindedir. Kendinden kaşlıdır. Halka alt kısımdan kaşa doğru giderek genişler. Kaş oval bombe halindedir. Kaş üzerinde anahtar deliğine benzer bir iz vardır.

2.10.5. 7703 Numaralı Ayna

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Ayna

Malzemesi: Bronz

Kazı Bul. No: B.Y.42-5004

Müze Envanter No: 7703

Buluntu Tarihi: 23.09.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası

Buluntu Durumu: Parçalanmış.

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Çapı: 4.5 cm **Yükseklik**: - **Ölçüsü:-**

Uzunluğu: - **Kalınlığı:** 0.2 cm **Genişlik:** -

Tanımı: Küçük daire ve ince plaka halindedir. Bir yüzü sırlıdır. Üç parçadır ve kenarları kertiktir.

2.10.6. 7677 Numaralı Küpe

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Küpe

Malzemesi: Gümüş

Kazı Bul. No: B.Y.79-149

Müze Envanter No: 7677

Buluntu Tarihi: 03.08.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası

Buluntu Durumu: Bir ucu kırık

Dönemi: Roma

Ölçüleri:

Çapı: 2.2 cm	**Yükseklik**: -	**Ölçüsü:-**
Uzunluğu: -	**Kalınlığı:** 0.2 cm	**Genişlik:** -

Tanımı: Yuvarlak gövdelidir. Tel halka şeklinde uçlara doğru giderek incelir. Bir ucu kırıktır. Diğer ucu döndürülerek tel üzerine sarılıp halka kısmı oluşturulmuştur.

3. GEÇ ROMA DÖNEMİ

3.1. TABAKLAR

3.1.1. 9238 Numaralı Tabak

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Tabak

Kazı Bul. No: B.Y. 80/103

Müze Envanter No: 9238

Buluntu Tarihi: 06.10.1980

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Ağız kenarının 3 arı yerinde kırıklık var.

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 12.2 cm **Yükseklik**:4.6 cm **Gövde Çapı:** 4.4 cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Gri-Siyah

Hamur katkısı: İri kum-bitki

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Gri-siyah

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Geniş yuvarlak ağızlı, düz kenarlı ve halka tabanlıdır. Az derinlikte olan kabın ağız kenarında bir sıra yatay yiv vardır.

3.1.2. 9254 Numaralı Tabak

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Tabak

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 9254

Buluntu Tarihi: 13.10.1980

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: İyi durumda

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 15.5 cm **Yükseklik**:3.5 cm **Gövde Çapı:** 4.3 cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Gri

Hamur katkısı: Kum tanesi-Mika

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Gri

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Geniş yuvarlak ağızlı, düz kenarlı, büyük halka tabanlıdır. Az derinlikte olup ağız kenarında yatay yiv dolanır.

3.1.3. 9253 Numaralı Tabak

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Tabak

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 9253

Buluntu Tarihi: 13.10.1980

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Ağız kenarında kırıklıklar var.

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 12.8 cm **Yükseklik**:5.3 cm **Gövde Çapı:** 4.5 cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Gri-Kahverengi

Hamur katkısı: Kum tanesi

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Gri-Kahverengi

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Geniş yuvarlak ağızlı, hafif içe çekik kenarlı, küçük halka tabanlıdır. Az derinliktedir. Ağız kenarında bir sıra yatay yiv vardır.

3.1.4. 9252 Numaralı Tabak

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Tabak

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 9252

Buluntu Tarihi: 13.10.1980

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: İyi durumda

Dönemi Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 17.8 cm **Yükseklik**:4.6 cm **Gövde Çapı:** 4.6 cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Gri-Kahverengi

Hamur katkısı: Kum- bitki

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Gri-Kahverengi

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür. Ağız çevresinin bazı yerlerinde ısıtmaya bağlı siyahlıklar vardır.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Geniş yuvarlak ağızlı, düz kenarlı, küçük halka kaidelidir. Az derinliktedir.

3.2. 9237 NUMARALI KÂSE

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Kâse

Kazı Bul. No: B.Y. 80/102

Müze Envanter No: 9237

Buluntu Tarihi: 06.10.1980

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Astarı dökülmüş durumda

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 12.5 cm **Yükseklik**:6.3 cm **Gövde Çapı:** 10 cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Bej-Kahverengi

Hamur katkısı: Kum

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Bej-Kahverengi

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür.

Pişirme Durumu: İyi pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Geniş yuvarlak ağızlı, kenarları dışa doğru yayvan profildedir. Halka kaideli,, yarım yuvarlak gövdelidir.

3.3. 9247 NUMARALI ÇANAK

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Çanak

Kazı Bul. No: B. 80/6

Müze Envanter No: 9247

Buluntu Tarihi: 06.10.1980

Buluntu Konumu: Aslanlı Phryg mezarını üstündeki Roma mezarlardan.

Buluntu Durumu: İyi durumda

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 14.5 cm **Yükseklik**:6.2 cm **Gövde Çapı:** 12 cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Açık kahverengi

Hamur katkısı: Saman çöpü-İnce kum-Mika

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Açık kahverengi

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Geniş yuvarlak ağızlı, düz kenarlı, geniş halka tabana doğru giderek daralan gövdeli derin bir çanaktır.

3.4. TESTİLER

3.4.1. 9246 Numaralı Testicik

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testicik

Kazı Bul. No: B. 80/5

Müze Envanter No: 9246

Buluntu Tarihi: 06.10.1980

Buluntu Konumu: Aslanlı Phryg mezarını üstündeki Roma mezarlardan.

Buluntu Durumu: Ağzının iki kenarı ile gövde üzerinde kırıklık var.

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 3 cm **Yükseklik**:7.3 cm **Gövde Çapı:** 5.5 cm

Kulp Kalınlığı: 0.3 cm **Kulp Yüksekliği: -** **Genişlik: -**

Hamur Rengi: Siyah

Hamur katkısı: Taş

Hamur Dokusu: İnce kum-seyrek gözenekli

Dış Astar Rengi: Siyah

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Tek kulplu küçük yonca ağızlı, iç bükey hatlı kısa ve ince boyunludur. Şişkin gövdesi tabana yakındır. Keskin omuzlu halka kaidelidir. Ensiz dikine yivli şerit kulpun bağlandığı yerde kabartma vardır.

3.4.2. 9255 Numaralı Testicik

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testicik

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 9255

Buluntu Tarihi: 13.10.1980

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: Ağız kısmında hafif kırıklık var

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 1.8 cm **Yükseklik**:6.3 cm **Gövde Çapı:** 5.6

Kulp Kalınlığı: 1.2 cm **Kulp Yüksekliği:** 2.8cm **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Bej Kahverengi

Hamur katkısı: İnce kum tanesi

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Bej kahverengi

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür. Kulpunun alt kısmı ısıtmaya bağlı olarak siyaha dönüşmüş.

Pişirme Durumu: İyi pişmemeiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Küçük yuvarlak ağızlı, tek kulplu, kısa ve ince boyunlu, şşkin gövdeli ve halka tabanlıdır. Oval şeklinde olan kulpu kenarını hafif aşarak omuza bağlanmıştır.

3.4.3. 9242 Numaralı Testi

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testi

Kazı Bul. No: B.80/4

Müze Envanter No: 9242

Buluntu Tarihi: 06.10.1980

Buluntu Konumu: Yumrutepe, Aslanlı Phryg mezar odasının üstündeki mezardan.

Buluntu Durumu: Gövde, kulp ve ağız kenarında hafif kırıklık var.

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 3.2 cm **Yükseklik**:11.4 cm **Gövde Çapı:** 8.7 cm

Kulp Kalınlığı: 1.1 cm **Kulp Yüksekliği:** 4 cm **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Kahverengi-Siyah

Hamur katkısı: İnce kum-Mika

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Siyah

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzlüdür.

Pişirme Durumu: Orta pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Küçük yuvarlak ağızlı, tek kulplu,, kısa düz silindirikli, kısa düz kenarlı, şişkin omuzlu ve halka tabanlıdır. Şerit kulpu boynundan omzuna bağlanır.

3.4.4. 9243 Numaralı Testi

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testi

Kazı Bul. No: B.80/2

Müze Envanter No: 9243

Buluntu Tarihi: 06.10.1980

Buluntu Konumu: Yumrutepe, Aslanlı Phryg mezar odasının üstündeki mezardan.

Buluntu Durumu: Ağız kenarında kırıklık var.

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 4.9 cm **Yükseklik**:15 cm **Gövde Çapı:** 11 cm

Kulp Kalınlığı: 1.7 cm **Kulp Yüksekliği:** 5 cm **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Kiremit rengi

Hamur katkısı: Kum

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Kiremit rengi

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür.

Pişirme Durumu: İyi pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Tek kulplu, küçük yuvarlak ağızlı, düz kenarlıdır. Boynu gövdeye doğru giderek daralmaktadır. Oval gövdeli geniş halka tabanlıdır. Kulpu oval kesitlidir ve ağız kenarını omuza bağlar.

3.4.5. 9250 Numaralı Testi

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testi

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 9250

Buluntu Tarihi: 13.10.1980

Buluntu Konumu: -

Buluntu Durumu: İyi durumda

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 4 cm **Yükseklik**:13 cm **Gövde Çapı:** 9.8 cm

Kulp Kalınlığı: 1.9 cm **Kulp Yüksekliği:** 4.7 cm **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Turuncu

Hamur katkısı: İnce kum-bitki

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Turuncu

Yüzey Özelliği: Yüzeyi mat ve pürüzsüzdür.

Pişirme Durumu: İyi pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Tek kulplu, yuvarlak ağızlı düz kenarlıdır. Gövdeye doğru hafif daralan kısa kalın boyunlu, şişkin gövdeli ve halka kaidelidir. Oval şekilde olan kulpu ağız kısmı ile omuzu birleştirmiştir. Omuz üzerinde bir satır yazıt vardır: NIKACCITAPXOC

3.4.6. 9244 Numaralı Testi

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testi

Kazı Bul. No: B.80/1

Müze Envanter No: 9244

Buluntu Tarihi: 06.10.1980

Buluntu Konumu: Aslanlı Phryg Mezar odasının üstündeki Roma mezarlardan.

Buluntu Durumu: İyi durumda

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 3.8 cm **Yükseklik**:16.8 cm **Gövde Çapı:** 10.1cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Turuncu-Kiremit rengi

Hamur katkısı: Kum-bitki

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Turuncu-Kahverengi

Yüzey Özelliği: Yarı parlak-pürüzsüzdür.

Pişirme Durumu: İyi pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Küçük yuvarlak ağızlı, ince uzun boyunlu, geniş halka tabanlı ve tek kulpludur. Ağız kısmını omuza bağlayan kulpu tamamen kırılmıştır.

3.4.7. 9245 Numaralı Testi

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Testi

Kazı Bul. No: B.80/3

Müze Envanter No: 9245

Buluntu Tarihi: 06.10.1980

Buluntu Konumu: Aslınlı Phryg Mezar odasının üstündeki Roma mezarlarından.

Buluntu Durumu: Ağız ve gövde kenarlarında kırıklıklar var.

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 3.3 cm **Yükseklik**:14 cm **Gövde Çapı:** 8.4 cm

Kulp Kalınlığı: 1.6 cm **Kulp Yüksekliği:** 4.5 cm **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Siyah

Hamur katkısı: İnce kum

Hamur Dokusu: İnce taneli-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Siyah

Yüzey Özelliği: Mat-pürüzsüzdür.

Pişirme Durumu: İyi pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Küçük yuvarlak ağızlı, düz kenarlı, tek kulplu, iç bükey hatlı, kısa boyunludur. Gövdesi tabana yakın halka kaidelidir. Ortası dikine yivli şerit kulp omuzu gövdeye bağlar. Boyundan gövdeye geçişte iki sıra yatay kabartma yiv vardır. Kulpun üzerinde kabartma halinde kurdele motifi vardır.

3.5. KÜÇÜK BULUNTULAR

3.5.1. 9248 Numaralı Bir Dizi Boncuk

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Bir Dizi Boncuk

Malzemesi: -

Kazı Bul. No: B.80/8

Müze Envanter No: 9248

Buluntu Tarihi: 06.10.1980

Buluntu Konumu: Aslanlı Phryg mezar odasının üstündeki Roma mezarlarından.

Buluntu Durumu: Kırık ve yanıktır.

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Çapı: 0.6 cm	**Yükseklik**: -	**Ölçüsü:-**
Uzunluğu: 36 cm	**Kalınlığı:** -	**Genişlik:** -

Tanımı: 93 tane irili ufaklı cam ve diozitten yapılmış kolye. Boncukların bir kısmı yassı silindir dizili, bir kısmı da elips şeklindedir. Siyah, sarı ve kırmızı renklerden oluşmaktadır.

3.5.2. 9249 Numaralı Bilezik

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Bilezik

Malzemesi: Tunç

Kazı Bul. No: -

Müze Envanter No: 9249

Buluntu Tarihi: 06.10.1980

Buluntu Konumu: Aslanlı Phryg mezar odasının üstündeki Roma mezarlarından.

Buluntu Durumu: Bağlantı yerinde kopukluk var.

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Çapı: 6.8 cm **Yükseklik**: - **Ölçüsü:-**

Uzunluğu: - **Kalınlığı:** 0.4 cm **Genişlik:** -

Tanımı: Halka biçiminde yuvarlak gövdelidir. Uçları inceltilerek gövde üzerinde bağlantı yapılarak birbiri üstüne binmiştir.

3.5.3. 7701 Numaralı Bilezik

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Bilezik

Malzemesi: Bronz

Kazı Bul. No: B.Y.D. 42/5003

Müze Envanter No: 7701

Buluntu Tarihi: 23.09.1979

Buluntu Konumu: Yumrutepe D taraçası.

Buluntu Durumu: Sağlam

Dönemi: Geç Roma

Ölçüleri:

Çapı: 8 cm **Yükseklik**: - **Ölçüsü:-**

Uzunluğu: - **Kalınlığı:** 0.5 cm **Genişlik:** -

Tanımı: Geniş halkalı, yuvarlak gövdelidir. Gövdeye dolanan teller iç içe geçerek spiral süs olmuştur.

4. GEÇ ANTİK ÇAĞ ESERLERİ

4.1.7683 NUMARALI VAZO

Buluntu Yeri: Beyköy

Eser Adı: Vazo

Kazı Bul. No: B.Y. 79-236

Müze Envanter No: 7683

Buluntu Tarihi: 03.08.1979

Buluntu Konumu: Köy mezarlığı Nekropolisi, kuzeydoğu köşesi**.**

Buluntu Durumu: Ağız kısmı ve kulpları tamamen kırıktır.

Dönemi: Orta Bizans

Ölçüleri:

Ağız Çapı: 9.1 cm **Yükseklik**:16.2 cm **Gövde Çapı:** 15.7cm

Kulp Kalınlığı: - **Kulp Yüksekliği:** - **Genişlik:** -

Hamur Rengi: Kiremit

Hamur katkısı: Kum-bitki

Hamur Dokusu: İnce kum-sık dokulu

Dış Astar Rengi: Kiremit renkli-yeşil

Yüzey Özelliği: Yüzeyi yarı parlak ve pürüzlüdür. Ayrıca yüzeyindeki yeşil renkte dökülmeler var.

Pişirme Durumu: İyi pişmiş

Yapım Tekniği: Çark

Tanımı: Geniş, kısa silindirik boyunludur. Şişkin karnı keskin bir hatla belirlidir. Boynunda kabartma şeklinde inci dizisi sırası yer alır. Karın kısmının üstünde kulp yeri izi vardır.

SONUÇ

Beyköy, Afyonkarahisar'ın İhsaniye ilçesine bağlı bir köydür. Phrygia olarak adlandırılan bölge sınırları içinde bulunana Beyköy'ün merkeze uzaklığı 35 km'dir. Köy, Döğer Kasabası, Üçlerkayası Köyü, Bayramali ve Demirli Köyleri, Kayhan Kasabası gibi önemli Phryg, Roma ve Bizans Dönemi kalıntılarının olduğu alanlarla sınırdır ve tam da bunların merkezinde bulunmaktadır.

Beyköy 1884 yılında İngiliz arkeolog Ramsay'ın, Beyköy Höyükten Hiyeroglif yazıtlı bir taş kalıntısı bulması ile bilim dünyaısnda duyulmaya başlanmıştır. Fakat günümüzde bu taş kayıptır. Sonraları Ramsay'ın bıraktığı çizimler üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda bu taşın Hitit İmparatorluk dönemi hakkında bilgi verdiği anlaşılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda Beyköy'ün Hapalla Krallığı sınırlarında yer aldığı ifade edilmiştir. Ayrıca Beyköy Höyükte yapılan yüzey araştırmaları ve Yumrukaya Nekropolisinde yapılan kazı çalışmaları sonucu Köyde, ETÇ II, Phryg, Roma, Geç Roma ve Bizans dönemlerine ait buluntulara ulaşılmıştır.

Beyköy Höyük, Köyün 2500 m güneyinde Karakaya mevkiinde yer almaktadır. Höyükte İTÇ, Phryg, Roma dönemlerine ait kalıntılar tespit edilmiştir. 1999 yılından itibaren arkeolojik sit alanı olan Höyükte yüzey araştırmaları yapılmıştır. Fakat bu araştırmalar yüzey araştırması şeklinde olmuştur. Höyük üzerinde yapılacak sistemli bir kazı çalışması Beyköy'ün ve çevresinin tarihine ışık tutacaktır.

Taşınmaz varlıklar içinde yoğunluğu Nekropolisler oluşturmaktadır. Yapılan arazi ve kaynak incelemeleri sonucunda Beyköy'de toplamda 5 tane Nekropolis tespit edilmiştir. Bunlar Yumrukaya Nekropolisi, Beyköy Nekropolisi, Köy Mezarlığı Nekropolisi, Karaçayır Nekropolisi ve Merkez Nekropolisi'dir. Yumrukaya Nekropolisi ve Beyköy Nekropolisi tescillenmiş olup Yumrukaya Nekropolisinde kazı çalışması yapılmıştır. Diğer Nekropolislerin tescili olmamakla birlikte Köy Mezarlığı Nekropolisin'de kazı çalışması yapılmıştır.

1994 yılından itibaren I. Derece Arkeolojik Sit alanı olan Yumrukaya Nekropolisinde yapılan yüzey araştırmaları ve kazı çalışmaları sonucunda 47 tane kaya mezarı tespit edilmiştir. Bu mezarlardan 45 tanesi basit Khamosorion tipinde olup 2 tanesi de tek odalı Oda Mezarı özelliğindedir. Açılan mezarlardan çıkan kalıntıların Phryg ve Roma dönemlerine ait olduğu belirtilmiştir. Büyük bir kaya koltuğu üzerine ve bu kayanın kuzeydoğu eteklerine yapılan mezarların konumları, yapımları ve

süslemelerindeki işçilikler bizlere o dönemin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısı hakkında bilgi vermektedir. Yani biz bu mezarları yaptıran kişilerin sıradan halk değilde daha çok maddi durumu iyi olan ve yönetici sınıfa ait kişiler olabileceği çıkarımını yapabiliriz.

Beyköy Nekropolisi 2016 yılından itibaren I. Derece Arkeolojik sit olarak tescillenmiştir. Üzerinde kaya mezarlarının yer aldığı ifade edilen mezarları biz tespit edemedik. Köy Mezarlığı Nekropolisinde 10 tane Basit Khamosorion kaya mezarı, 1 tane tek odalı Oda Mezar ve Bizans dönemine ait 12 mezardan oluşan ortak mezar tespit edilmiştir. Yapılan yüzey araştırmaları ve kazı çalışmaları sonucunda Nekropoliste Phryg ve Roma dönemlerine ait izlere de rastlanmıştır. Ayrıca bu nekropolis günümüzde de köylüler tarafından mezarlık olarak kullanılmaktadır. Karaçayır Nekropolisin'de 5 tane basit Khamosorion tipi kaya mezarı ve 3 tane de tek odalı Oda Mezar tespit edilmiştir. Karaçayır mevkiinde yer alan Nekropoliste daha önce yüzey araştırması yapılmıştır. Köyün batısında yer alan Merkez Nekropolisinde ise 7 tane Basit Khamosorion mezarı ve kaya koltukları tespit edilmiştir. Nekropolis Roma Dönemine tarihlenmiştir.

Taşınmaz varlıkların diğer bir kısmını ise Antik Yollar oluşturmaktadır. Köy yapısı itibarıyla yol oluşumuna elverişlidir. Bunun farkında olan uygarlıklar da köyün bu özelliğinden oldukça iyi bir şekilde yararlanmışlardır. Bu bağlamda Beyköy'de toplamda 16 tane antik yol tespit edilmiştir. Yollar Phryg Dönemi ile ilişkilendirilmiştir. Bu yollardan birisi olan Tavşan Düşen antik yolu 2015 yılında I. Derece Arkeolojik sit alanı olarak tescillenmiştir. Yol ağları özellikle Karaçayır Nekropolisi ve Beyköy Nekropolisi etrafında yoğunlaşmıştır. Karaçayır mevkiindeki yollar adeta birbirine girmiş ve birbirlerini keserek sık bir yol ağı oluşturmuştur. Karaçayır mevkiindeki yol ağının sıklığına bakılarak bu bölgenin bir ticaret bölgesi veya mal alım ve boşaltım alanı olabileceğini ifade edebiliriz. Ayrıca Köyün kuzey ve kuzeybatısında Phryg Dönemi kalıntılarının olduğu Döğer Kasabası ve Üçlerkayası köyünün olması bu alanlar arasındaki ulaşımın ve mal akışının sağlanması noktasında antik yolların kullanıldığı düşünülebilinir. Nekropolisin mezarlıklara giden girişindeki yol izlerinin yukarıda yer alan yol ağlarıyla bağlantılı olduğunu düşünmekteyiz. Bu bağlamda Yolların Nekropolislere ulaşılmada büyük önem taşıdığını söyleyebiliriz. Genel anlamda yolun medeniyet açısından ne kadar önemli olduğu düşüncesinden hareket edersek, yol ağının sıklığına bağlı olarak bu bölgenin kültür ve medeniyeti hakkında da fikir yürütebiliriz.

Taşınmaz varlıklardan olan Sarıalan Mevki önemli bir kutsal alandır. Burada kaya koltukları, su çanakları ve su oluklarına rastlanmaktadır. Taşınmaz varlıklar başlığı ada altında incelenen tüm alanlar bizzat tarafımdan yerinde incelenmiş olup, konum tespitleri bizzat tarafımdan yapılmıştır. Aynı şekilde ölçüm ve fotoğraflaması da tarafımdan yapılmış olup ilgili alanlarda bu bilgiler verilmiştir.

Beyköy ve çevresinden elde edilen ve çeşitli yollarla Afyonkarahisar Arkeoloji müzesinde koruma altına alınan taşınır eserlerinin izinin sürülmesi ve Müze Envanter defterlerinin incelenmesi sonucunda 55 tane esere rastlanmıştır. Bu eserlerden 5 tanesi farklı müzelere gönderilmiştir. Geriye kalan 50 eser kendi arasında tasnif edilmiştir. Bu bağlamda eserler ETÇ II, Roma, Geç Roma ve Bizans dönemi adı altında dört başlıkta toplanmıştır. ETÇ II Dönemine ait 8 eser, Roma Dönemine ait 6 tanesi Küçük buluntu olmak üzere 25 eser, Geç Roma Dönemine ait 3 tanesi küçük buluntu olmak üzere 16 eser ve Bizans Dönemine de ait 1 tane eser şeklinde dağılım göstermiştir. Tüm bu taşınır eserler yerinde bizzat görülmüş, incelenmiş ve detaylandırılmıştır.

Beyköy, taşınmaz ve taşınır varlıklar açısından açısından oldukça zengin bir köydür. Bu zenginlik bu çalışma ile bilimsel verilerle ortaya konulmuştur. Bu varlıkların kayıt altına alınarak korunmasını ve gelecek kuşaklara aktarılması bizi mutlu edecektir. Maalesef taşınmaz varlıklar içersinde yer alan Höyük, Yumrukaya Nekropolisi, Beyköy Nekropolisi ve Tavşan Düşen Antik yolu dışındaki diğer varlıkların tescili yoktur. Çünkü buraları bilinmemektedir. Bu alanlar da koruma altına alınmalı ve gelecek nesillere ulaşması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Antik Kaynaklar

EUTROPİUS, *Roma Tarihinin Özeti,* Çev: Çiğdem Menzilcioğlu, Kabalcı Yayınları, İstanbul 2006.

HERODOTOS, *Heredotos Tarihi*, Çev: Müntekim Ökmen, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, XII. Baskı, İstanbul 2006.

HESİODOS, *Theogonia İşler ve Günler,* Çev: A. Erhat – S. Eyüpoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, III. Baskı, İstanbul 2018.

HOMEROS, *İlyada*, Çev: A. Erhat ve A. Kadir, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, VIII. Baskı, İstanbul 2014.

KSENEPHON, *Anabasis (Onbinlerin dönüşü)***,** Çev: Tanju GÖKÇÖL, Hürrüyet Yayınları, İstanbul 1974.

STRABON, *Geographika Antik Anadolu Coğrafyası Kitap: XII- XIII- XIV*, Çev: Adnan Pekman, Arkeoloji Ve Sanat Yayınları, IV. Baskı, İstanbul 2000.

Klasik Kaynaklar

Afyonkarahisar İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü-Müze Müdürlüğü, *Afyonkarahisar Kültür Envanteri 2013*, İleri Ofset Yayınları, Afyonkarahisar 2013.

ALBAYRAK, İrfan, "Sembollerden Çivi Yazısına Geçiş ve Yazının Anadolu'ya gelişi", *Anadolu Arşivleri*, C.X, S.2, Ankara 2016, s.15-26.

ALTUNOK Mustafa, "Hititler: Boğazköy'den Yükselen bir Yönetim Güneşi", Akademik Hassasiyetler, C.VI, S.11, Ankara 2019, s.147-160.

ALP Sedat, *Hitit Çağında Anadolu Çivi Yazılı ve Hiyeroglif Yazılı Kaynaklar,* TÜBİTAK Yayınları, İstanbul 2001.

AKURGAL Ekrem, *Anadolu Kültür Tarihi*, TÜBİTAK Yayınları, Ankara 1997.

AKURGAL Ekrem, *Türkiye'nin Kültür Sorunları*, Bilgi Yayınevi, Ankara 1998**.**

AKURGAL Ekrem, *Anadolu Uygarlıkları*, Phoenix Yayınları, II. Baskı, Ankara 2017.

AKŞİT İlhan, *Anadolu Uygarlıkları ve Türkiye'nin Tarih Hazineleri,* Akşit Kültür ve Turizm Yayınları, İstanbul 1982.

AŞILIOĞLU, Fatma ve Yalçın MEMLÜK, "Frig Vadisi Kültür Mirası Alanlarının Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi", *Ankara Üniversitesi Çevrebilim Dergisi*, C.II, S.2, Ankara 2010, s. 185-197.

AYDINGÜN Haldun, *Uygar Dünyanın İlk Yıkılışı M.Ö. 1200,* Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2014.

BAHAR Hasan, *Eskiçağ Uygarlıkları,* Kömen Yayınları, VI. Baskı, Konya 2016

BAHAR Hasan - KARAUĞUZ Güngör - KOÇAK Özdemir, *Eskiçağ Konya Araştırmaları 1 (Phrygia Paroreus Bölgesi: Anıtlar, Yerleşmeler ve Küçük Buluntular),*İstanbul 1996.

BAKIR Tomris, "Daskyleion (Tyaiy Drayahya) Hellespontine Phrygia Bölgesi Akhaemenid Satraplığı", *Anadolu (Anatolia*), S. 25, Ankara 2003, s. 1-26.

BERNDT D. ve ÇAMLIBEL H., *Ben Gezginlerin Sonuncusuyum – Midas Kenti Kazıları ve Frigya* Bölgesi'ndeki *Araştırmalar*, Yay., Emilie Haspels, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2009.

BİNGÖL Zekeriya, *Geçmişin Gizemli Diyarı Dağlık Frigya,* Erguvan Yayınevi, İstanbul 2018.

BLUNT A.W.F., *Batı Uygarlığının Temelleri,* Çev: Müzehher Erim, Acar Matbaacılık, III. Baskı, İstanbul 1984.

BRYCE Trevor, *Hitit Dünyasında Yaşam ve Toplum*, Çev: Müfid Günay, Dost Kitabevi, Ankara 2003.
BÜLBÜL Pınar, "Neolitik Devirden M.Ö. 2. Binyıl Sonuna Kadar Afyonkarahisar ve Çevresi", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 2XXI, Mayıs 2010, s.1-10.
BÜLBÜL Pınar, *En Eski Çağlardan Persler Dönemine Kadar Afyonkarahisar ve Çevresi,* Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Basılmammış Doktora Tezi, Afyonkarahisar 2010.
BOZDAĞ Mehmet, *Afyonkarahisar Frig Vadisi İhsaniye,* Afyonkarahisar Valiliği Yayını, Afyonkarahisar 2009.
CERAM C.W., *Tanrıların Vatanı Anadolu,* Çev: Esat Mermi Erendor, Remzi Kitapevi, V. Basım, İstanbul 1999.
CAMERON Averil, *Bizanslılar,* Çev. Özkan Akpınar, Türkiye İş Bankası Yayınları, II. Baskı, İstanbul 2016.
ÇAPAN Fatma ve GÜVENÇ Baran, " Kavimler Göçü ve Batı Roma İmparatorluğu'nun Çöküşü", *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. VI, S.18, Ankara 2017, s.629-640.
ÇELGİN A. Vedat, *Termessos Kenti Nekropolleri,* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 1990.
CRAWFORD H. ve GREENEWALT J.R., "Giriş", *Lidyalılar ve Dünyaları*, Haz: Nicholas D. Cahill, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2010, s.10-11.
DEMİRCİOĞLU Halil, *Roma Tarihi I Cumhuriyet*, TTK yayınları, Ankara 1993.
DEMİR Muzaffer, *Lidyalılar Mythos'tan Logos'a,* TTK Yayınları, Ankara 2014.
"Afyon ", *Yurt Ansiklopedisi*, Anadolu Yayıncılık, C.I, İstanbul 1981.
DİLEK, Muzaffer, *Afyonkarahisar İli Frig Vadisi Turizm Kuşağı Projesi,* ADUYBİM Projesi, Afyonkarahisar 2005.
DREW-BEAR, Thomas, "Grek ve Roma Dönemlerinde Afyonkarahisar", *Afyon Kütüğü,* C.I, Afyon 2001.
DURAN Muzaffer, *Anadolu'daki Pers Satraplık Organizasyonu,* Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2012.
ERDEM Fatih, *Roma Phrygiası'ndaki Kentler ve Kültürler,* Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli 2013.
ERDAN Emre, *Demir Çağ ve Sonrası Batı Anadolu'da Frig Kültür Etkileri,* Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler enstitüsü, Arkeoloji Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın 2015.
ERGİN Gürkan, *Anadolu'da Roma Hâkimiyeti Direniş ve Düzen,* Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2013.
EKİN Çetin, "Yazılı Kaynaklara Göre Ege Göçleri'ne Katılan Kavimler", *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, C. XIV, S. 2, Kahramanmaraş 2017, s. 501-521.
EVCİM Seçkin, *Dağlık Frigya Bölgesi Bizans Dönemi Kaya Mimarisi,* Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Eskişehir 2015.
GÜNEY Emrullah, *Antik Çağ Türkiye Tarihi Coğrafya Bölgeleri,* Lebib Yalkın Yayınları, Diyarbakır 2000.
GONNET, Hatice, "Frikya'da geç Bronz Çağına Tarihlenebilecek Kaya Eserleri Üzerine Gözlemler", *IX. Türk Tarih Kongresi I,* Ankara 1981, s. 273-278.
GONNET, Hatice, "Beyköy Yüzey Araştırma Sonuçları", *IV. Kazı Sonuçları Toplantısı,* Ankara 1982, s. 151-154.

GONNET Hatice, "The Cemetery and Rock-Cut Tombs at Beyköy İn Phrygia", *III. Anadolu Demir Çağı Sempozyumu Bildirileri*, Ed: A. Çilingiroğlu-D. French, Ankara 1994, p. 74-90.
GÜNBATTI Cahit, *Kültepe-Kaniş Anadolu'da ilk Yazı, İlk Belgeler,* Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, II. Basım, Kayseri 2017.
GÜNBATTI Cahit, "Kültepe'den Akadlı Sargon'a Ait bir tablet", *Anadolu Arşivleri*, C.III, Ankara 1997, s.131-155.
GÜR Selçuk, *İlk İnsandan Selçuklu'ya Anadolu Uygarlıkları ve Antik Şehirler,* Alfa Yayınları, II. Basım, İstanbul 2010.
GÜNEŞ Cüneyt ve KOÇAK Talat, "Anatolikon Theması Bağlamında Polybotos (Bolvadin) ve Çevresi (VII. – XI Yüzyıllar)", Bolvadin Araştırmaları I, Editör: Mustafa Güler-Cantürk Kayahan, *Eğitim Yayınevi*, Konya 2017.
HASPELS C.H. E., *The Highlands of Phrygia-Sites and Monuments,* V. I, Princeton University Press, New Jersey 1971, p. 176-177.
HASPELS C.H. E., *The Highlands of Phrygia-Sites and Monuments,* V. II, Princeton University Press, New Jersey 1971, res. 309, lev. 557/3-4.
https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2863.pdf (Erişim Tarihi: 02.10.2019)
http://www.tayproject.org/TAYmaster.fm$Retrieve?YerlesmeNo=1434&html=masterdetail.html&layout=web(Erişim Tarihi: 03.02.2020)
İLASLI, Ahmet,"İlk Yerleşimden Roma Dönemine Kadar Afyonkarahisar", *Afyon Kütüğü*, C.I, Afyon 2001.
İLASLI Ahmet ve ÜYÜMEZ Mevlüt, "Anıtkaya Adak Kabartmaları ve Heykelcikleri", *12. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu 25-27 Nisan2001, Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi,* Ankara 2002, s. 84-92.
İLASLI Ahmet, "Karaoğlan Höyüğü Kurtarma Kazısı", II. *Müze Kurtarma Kazıları Semineri 29-30 Nisan 1991, Ankara Üniversitesi Basımevi,* Ankara 1992, s.95-103.
İLASLI Ahmet,"Afyonkarahisar Yer Adları", *VI. Afyonkarahisar Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri*, Haz: Mehmet Sarlık, Afyonkarahisar 2002, s267.-271
İLASLI Ahmet ve ÜYÜMEZ Mevlüt, *Afyonkarahisar Müzeleri ve Ören Yerleri,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2008.
İPLİKÇİOĞLU, Bülent, *Eskiçağ Tarihinin Ana Hatları I*, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1990.
İPLİKÇİOĞLU, Bülent*, Hellen ve Roma Tarihinin Ana Hatları,* Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2007.
LAMB W., "Excavation at Kusura near Afyon Karahisar", *Archaeologia*, Volume 86, Londra 1937, p.1-64.
LAMB W., "Excavation at Kusura near Afyon Karahisar II", *Archaeologia*, Volume 87, Londra 1938, p.217-273.
LLOYD Seton, *Türkiye'nin Tarihi, Bir Gezginin Gözüyle Anadolu Uygarlıkları,* Çev: Ender Varinlioğlu, Tübitak Popüler Bilim Kitapları, XVI. Basım, Ankara 2002.
LİGHTFOOT, C.S.," Bizans Döneminde Afyonkarahisar*", Afyon Kütüğü, C.I,* Afyon 2001.
LİGHTFOOT C. S, *Orta Anadolu'da Bulunan Bir Geç Roma ve Bizans Kenti Amorium,* Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1994.
KEÇİŞ Murat ve GÜNEŞ Cüneyt, "Bizansın Anadolu'daki Yeni Düzeni: Thema Sistemi'nin Ortaya Çıkışı ve Problemler", *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi*, C. XVIIII, S. 43, Muğla 2018.
KARAKETİR Eray, "Persler Anadolu'da: Büyük Kyros'un Lydia Seferi ve Sonuçları", *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi,* C. II, S. 1, Konya 2015, s. 1-27.

KARAUĞUZ Güngör, *Boğazköy ve Ugarit Çivi Yazılı Belgelerine Göre-Hitit Devletinin Siyasi Antlaşma Metinleri,* Çizgi Kitabevi, Konya 2002.

KAYA Abdullah, "Doğudaki Roma'nın Bizanslaştığı Devir: I. Justinianos Dönemi", *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* C. XXXVII, S. 2, Sivas 2013, s.17-40.

KAYMAKÇI, Salih, *Afyon ve Çevresi İlk Tunç Çağı Kültürleri*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2007.

KAYMAKÇI Salih, "Afyonkarahisar'da İlk Tunç Çağı Çanak Çömlek Kültürü",*Tarihin Peşinde,* C.III, S. 5, Konya 2011, s. 197-214.

KAYA M. Ali, "Anadolu'da Roma Egemenliği ve Pompeius'un Siyasal Düzenlemeleri", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. XIII, S. 1, Ankara 1998, s.163.

KAYA M. Ali, *Anadolu'daki Galatlar ve Galatya Tarihi,* İlya Yayınevi, İzmir 2005.

KAYA M. Ali, "Anadolu'da Roma Eyaletleri: Sınırları ve Roma Yönetimi", *Tarih Araştırmaları Dergisi,* C. XXIV, S. 38, Ankara 2005, s. 11-30.

KAYA M. Ali, *Türkiye'nin Eskiçağ Tarihi ve Uygarlıkları I-Tarih Öncesi Çağlardan Demir Çağına Kadar,* İlya İzmir Yayınevi, İzmir 2011.

KILIÇ Serap Özkan, *Pers Hâkimiyeti Altında Batı Anadolu, İ*stanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora tezi, İstanbul 2011.

KINAL Füruzan, *Eski Anadolu Tarihi,* Türk Tarih Kurumu Basımevi, III. Baskı, Ankara 1991.

KOÇAK, Özdemir ve ŞAHİN Hamdi, "Eskiçağ Tarihi Araştırmalarında Jeopolitiğin yeri", *Anadolu Araştırmaları Dergis*i, S. 16, İstanbul 2002, s.337-373.

KOÇAK Özdemir, "Afyon-Bolvadin Yüzey Araştırmaları 2002 (Neolitik Çağından İlk Tunç Çağına Kadar)", *21. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. I, Ankara 2003, s. 173-184.

KOÇAK Özdemir, "Bovadin, Çay ve Sultandağı Yüzey Araştırmaları 2003", *22. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. I, Konya 2004, s. 19-29.

KOÇAK, Özdemir, *Erken Dönemlerde Afyonkarahisar Yerleşmeleri,* Kömen Yayınları, Konya 2004.

KOÇAK Özdemir, "Afyon İli ve İlçeleri Yüzey araştırmaları 2004", *23. Araştırma Sonuç Toplantısı,* C. I, Antalya 2005, s. 83-95.

KOÇAK Özdemir ve IŞIK Âdem, "2005 Yılı Afyonkarahisar İli ve İlçeleri Arkeolojik Yüzey Araştırması", *24. Araştırma sonuçları Toplantısı,* C. I, Çanakkale 2006, s. 357-381.

KOÇAK Özdemir ve IŞIK Âdem, "2006 Yılı Afyonkarahisar İli ve İlçeleri Arkeolojik Yüzey Araştırması", *25. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. II, Kocaeli 2007, s. 85-103.

KOÇAK Özdemir, "Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2007 Yılı Yüzey Araştırması", *26. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. II, Ankara 2008, s.51-73.

KOÇAK Özdemir, "Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2008 Yılı Yüzey Araştırması", *27. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. II, Denizli 2009, s.287-313.

KOÇAK Özdemir, "Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2009 Yılı Yüzey Araştırması", *28. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. II, İstanbul 2010, s. 181-201.

KOÇAK Özdemir, "Afyonkarahisar İli Ve İlçeleri 2010 Yılı Yüzey Araştırması", *29. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. I, Malatya 2011, s.231-263.

KOÇAK Özdemir- KÜÇÜKBEZCİ Hatice Gül ve KIZGUT Rahim, "Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2014 Yılı Yüzey araştırmaları", *33. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. I, Erzurum 2015, s.21-47.

KOÇAK Özdemir - BİLGİN Mustafa ve KÜÇÜKBEZCİ Hatice Gül., "Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2015 Yılı Yüzey Araştırmaları", *34. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. I, Edirne 2016, s. 233-265.

KOÇAK Özdemir -ESEN Ömür ve BÜLBÜL Sercan, "Afyonkarahisar İli ve İlçeleri 2016 Yılı Yüzey Araştırmaları", *Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. II, Bursa 2017, s.355-375.

KOÇAK Özdemir -PEKER Hasan-BİLGİN Mustafa-KÜÇÜKBEZCİ Hatice Gül, "Afyonkarahisar Yüzey Araştırmaları ve Küçük Çataltepe, Ablak Höyük'ten Anadolu Hiyeroglif Yazılı Mühür Baskıları", *TÜBA-AR Dergisi,* C. XXIV, S. 24, Ankara 2019, s.45-73.

KOÇAK Özdemir-BİLGİN Mustafa-GÜL KÜÇÜKBEZCİ H.; *M.Ö. II. Bin yılda Afyonkarahisar ve Çevresi Kültürleri*, TTK., Ankara 2019.

KOÇAK Talat, *Arkeolıjik Veriler ve Yazılı Kaynaklar Işığında Amorium Kentinin Tarihi (En Eski Çağlardan Bizans Yerleşiminin Sonuna Kadar),* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, Konya 2018.

KORTANOĞLU, R., Eser, *Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Dağlık Phrygia Bölgesi Kaya Mezarları,* A.Ü. Yayınları, Eskişehir 2008.

KUHRT Amêlıe, *Eskiçağda Yakın Doğu I,* Çev: Dilek Şendil, İş Bankası Kültür Yayınları, IV. Baskı, İstanbul 2017.

MANSEL, A., Müfid, *Ege ve Yunan Tarihi,* TTK Yayınları, VII. Baskı, Ankara 1999.

MANGO Cyril, *Bizans Yeni Roma İmparatorluğu,* Çev: Gül Çağalı Güven, Yapı Kredi Yayınları, IV. Baskı, İstanbul 2018,

MAGIE David, *Anadolu'da Romalılar 1,* Çev: Başgelen Nezih ve Çapar Ömer, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2001.

MAGIE David, *Anadolu'da Romalılar 4, M.Ö. III. Ve II. Yüzyıllarda Batı Anadolu,* Çev: Başgelen Nezih ve Çapar Ömer**,** Arkeoloji ve sanat Yayınları, İstanbul 2007.

MEMİŞ Ekrem ve KÖSTÜKLÜ Nuri, *Ortadoğu-Anadolu İlişkileri,* Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya 1992.

Memiş Ekrem, *Filistinliler'in Kökeni ve Tarihi,* Selçuk Üniversitesi, Konya 1994.

MEMİŞ Ekrem, *Genel Tarih,* Tablet Yayınları, III. Baskı, Konya 2002.

MEMİŞ, Ekrem,"Ortadoğu'da Türklerin Varlığı Tartışmaları" *Türkler Ansiklopedisi, C.I,*Ankara 2002, s.435-450.

MEMİŞ Ekrem, *Eskiçağda Mezopotamya (En Eski Çağlardan Asur İmparatorluğu'nun Yıkılışına Kadar.),*Ekin Kitabevi, Ankara 2007.

MEMİŞ, Ekrem, *Eskiçağ Türkiye Tarihi (En Eski Devirlerden Pers İstilasına Kadar),* Ekin Yayınevi, XIV. Basım, Bursa 2017.

ÖZDEMİR Caner, "Hitit Devleti ile Vassalları Arasında Yapılan Anlaşmalarda Vassallara Getirilen Yükümlülükler", *SEFAD*, S. 40, Konya 2018, s.267-282.

ÖZDOĞAN Mehmet, *50 Soruda Arkeoloji,* Bilim ve Gelecek Kitaplığı, V. Baskı, İstanbul 2015.

ÖZSAİT, Mehmet, "Anadolu'da Hellenistik Dönem", *Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi II*, Görsel Yayınlar, İstanbul 1982, s. 279-324.

ÖZSAİT, Mehmet, "Anadolu'da Roma Egemenliği", *Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi II,* Görsel Yayınlar, İstanbul 1982, s. 325-363.

ÖZYURT Ahmet, *Afyon-97,* Haz: İl Turizm Müdürlüğü, Valilik Yayınları-4, Afyonkarahisar 1997.

RADNER Karen, "Assur Kenti ve Assur Krallığı Tarihine Genel Bakış", Assurlular Dicle'den Toroslar'a Tanrı Assur'un Krallığı, Haz: Köroğlu Kemalettin ve Adalı Selim Ferruh, *YKY Yayınları,* İstanbul 2018, s. 2-23.

RAMSAY W. M., "A Study of Phrygian Art I", *JHS*, Volume IX, ABD 1888, p. 350-382.
RAMSAY W. R., *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, Çev: Mihri Pektaş, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1960.
REYHAN Esma ve CENGİZ Tülin B., *Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı El kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2015.
SARI Hüseyin, "Antik Yol Ağları ve Frig Yolu", *Aktüel Arkeoloji Dergisi*, S.72, İstanbul 2020, s.44-61.
SAYAR Mustafa H., "Antik Kilikya'da Şehirleşme", *XII. Türk Tarih Kongresi*, C. I, Ankara 1999, s. 193-217.
SİVAS Taciser Tüfekçi., *Eskişehir-Afyonkarahisar-Kütahya İl sınırları İçindeki Phryg Kaya Anıtları,* A.Ü Yayınları, Eskişehir 1997.
SİVAS Taciser Tüfekçi,"Eskişehir-Kütahya-Afyonkarahisar İlleri 2001 Yılı Yüzey Araştırması", *20. Araştırma sonuçları Toplantısı,* C.II, Ankara 2001, s. 285-298.
SİVAS Taciser Tüfekçi ve Sivas Hakan, "2002 Yılı Eskişehir-Kütahya-Afyonkarahisar İlleri Yüzey Araştırması", *21. Araştırma sonuçları Toplantısı,* C.II, Ankara 2003, s.158-159.
SİVAS Taciser Tüfekçi ve Hakan Sivas, "2003 Yılı Eskişehir-Kütahya-Afyonkarahisar İlleri Yüzey Araştırması", *22. Araştırma sonuçları Toplantısı,* C.II, Konya 2004, s.285-292.
SİVAS Taciser Tüfekçi, "Frigler ve Frig Uygarlığı", *Friglerin Giziemli Uygarlığı,* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2007.
SEVER, Hüseyin, "Mezepotamya ve Anadolu Medeniyetleri ile İlişkiler", *Türkler Ansiklopedisi, C.I,*Ankara 2002, s. 450-455.
SEVİN Veli, "Frygler", *Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi II*, Görsel Yayınlar, İstanbul 1982, s.230-244.
SEVİN Veli , "Lydialılar", *Anadolu uygarlıkları Ansiklopedisi II,* Görsel Yayınlar, İstanbul 1982, s. 246-266.
SEVİN Veli, *Arkeolojik Kazı Sistemi El Kitabı,* Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 1995.
SEVİN Veli, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası,* TTK Yayınları, Ankara 2001.
SEVİN, Veli, *Anadolu Arkeolojisi,* Der yayınları, III. Baskı, İstanbul 2003.
SÖZGEN, İlhan vd., *Cumhuriyetin 50. Yılında Afyon,* 1973 il Yıllığı. **???**
TAŞ Barış - YAKAR Mustafa, "Afyonkarahisar İlinde Yükselti Basamaklarına Göre Arazi Kullanımı", *Coğrafi Bilimler Dergisi,* C. VIII, S. 1, Ankara 2010, s. 57-76.
TAŞDÖNER Kevser, *Anadolu'da Roma Eyaletleri Augustos Dönemi,* Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2017.
TEXİER, Charles, *Küçük Asya Coğrafyası, Tarihi ve Arkeolojisi*, Çev: Ali Suat, Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı, Ankara 2002.
TEKİN Oğuz, *Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş*, İletişim Yayınları, VIII. Baskı, İstanbul 2014.
TEKİN Oğuz, *Eski Yunan Tarihi,* İletişim Yayınları, II. Basım, İstanbul 1998.
TOPBAŞ Ahmet-EFE Turan-İLASLI Ahmet, "Salvage Excavations of the Afyon Archaeological Museum, Part 2: The Settlement of Karaoğlan Mevkii and the early Bronze Age Cemetery of Kaklık Mevkii", *Anatolia Antiqua*, Volume. VI, İstanbul 1998, p.21-94.
OSTROGORSKY Georg, *Bizans Devleti Tarihi,* Çev: Fikret Işıltan, TTK Yayınları, VIIII. Baskı, Ankara 2017.

OY Harun, *Afyonkarahisar ve Çevresi Orta Tunç Çağ Kültürleri,* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2008.

POLAT Yusuf, *M.Ö. IV. Binyıl-M.Ö. I. BinyılArasında Dağlık Phrygia Bölgesinde Yerleşim Modelleri,* Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 2008.

PULLU Selim, *Geç Hitit (Tabal) Krallıkları,* Kocatepe Akademi Yayınları, Afyonkarahisar 2013.

UÇANKUŞ Hasan Tahsin, *Ana Tanrıça Kybele'nin ve Kral Midas'ın Ülkesi Phrygia,* Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002.

UMAR Bilge, *İlkçağda Türkiye Halkı,* İnkılâp Kitapevi, İstanbul 1999.

UMAR Bilge, *Türkiye Halkının ilkçağ Tarihi,* Ege Üniversitesi Basın- Yayın Yüksekokulu Yayını, İzmir 1982.

ÜNAL Ahmet, "Hitit Metinlerinde Eski Asur Ticaret Kolonileri Çağıyla İlgili Kayıt ve Anımsamalar", *Anadolu Arşivleri*, C.III, Ankara 1997, s.341-356.

ÜNAL Ahmet, *Hititler Devrinde Anadolu I,* Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2002.

ÜYÜMEZ Mevlüt-KOÇAK Özdemir-İLASLI Ahmet-ÇAY Tayfun-İŞCAN Fatih, "Afyonkarahisar'ın Doğusunda Önemli bir Orta Tunç Çağı Nekropolü: Dede Mezarı", *Belleten,* C.LXXI, S. 262, Ankara 2007, s.811-877.

ÜYÜMEZ Mevlüt, "Dede Mezarı Nekropolü 2005-2006 Yılı Kazıları", *16. Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu 25-27 Nisan 2007, Kültür ve Turizm Bakanlığı Dösim Basımevi*, Ankara 2008, s.129-144.

ŞAHİN Sencer, "Phrygia Epiktêtos", *IV. AST.*, Ankara 1986, s. 265-268.

YALÇINLAR İsmail, "Türkiye'de Eski Çağ İnsanlarının Bazı Faaliyet ve Eserlerinde Coğrafi etkiler", *X. Türk Tarih Kongresi I*, Ankara 1986, s. 25-31, Lev. 3-9.

ZANGGER Eberhard & WOUDHUİZEN Fred, "Rediscovered Luwian Hieroglyphic İnscriptions From Western Asia Minor", *Talanta,* Volume 50, Hollanda 2018, pp. 9-56.

EKLER LİSTESİ

Sayfa

Ek 1: Beyköy İdari Sınırları ve Komşuları **204**
Ek 2: Beyköy Höyük..... **204**
Ek 3: Yumrukaya Nekropolisi **205**
Ek 4: Beyköy Nekropolisi..... **205**
Ek 5: Köy Mezarlığı Nekropolisi..... **206**
Ek 6: Karaçayır Nekropolisi **206**
Ek 7: Merkez Nekropolisi..... **207**
Ek 8: Nekropolislerin Dağılımları **207**
Ek 9: Beyköy Antik Yolları Dağılımı..... **208**
Ek 10: Karaçayır Nekropolisi Antik Yollarının Dağılımı..... **208**

EKLER

Ek 1: Beyköy İdari Sınırları ve Komşuları

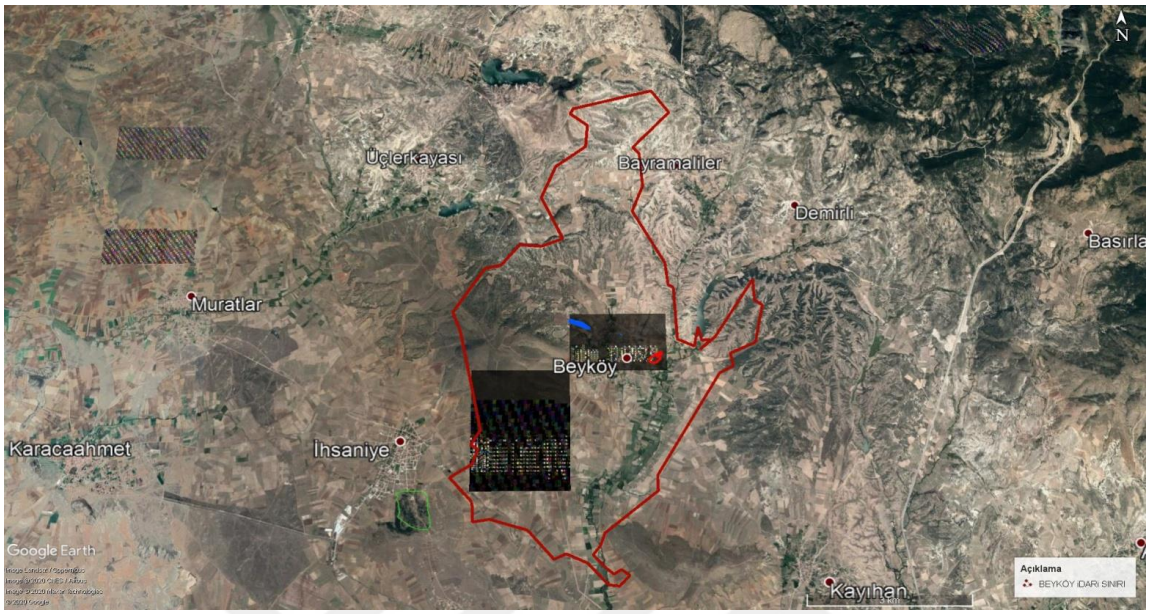

Ek 2: Beyköy Höyük

Ek 3: Yumrukaya Nekropolisi

Ek 4: Beyköy Nekropolisi

Ek 5: Köy Mezarlığı Nekropolisi

Ek 6: Karaçayır Nekropolisi

Ek 7: Merkez Nekropolisi

Ek 8: Nekropolislerin Dağılımları

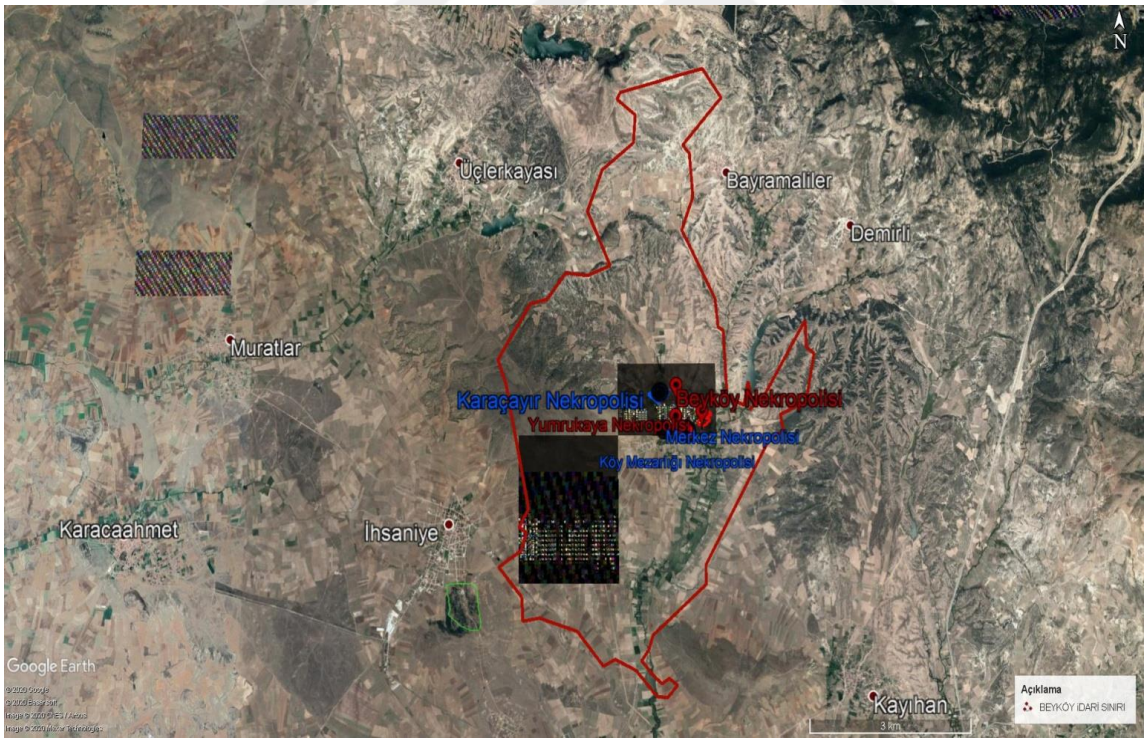

Ek 9: Beyköy Antik Yolları Dağılımı

Ek 10: Karaçayır Nekropolisi Antik Yollarının Dağılımı

ÖZGEÇMİŞ

Dudu ÇOTAK, 1992 yılında Afyonkarahisar'ın İhsaniye ilçesine bağlı Beyköy'de doğdu. İlköğretimini Beyköy İlköğretim Okulu'nda tamamladı. Eğitim hayatına İhsaniye Lisesi'nde devam etmiştir. 2011 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Meslek Yüksekokulu Büro Yönetimi ve Sekreterlik Bölümünden mezun olmuştur. Ardından 2018 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünden bölüm ve fakülte ikincisi olarak mezun olmuştur. 2018-2019 eğitim öğretim yılında, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimine başlamıştır. Gerek Lisans bitirme tezinin genişletilmiş hali gerekse yüksek lisans eğitimi aldığı dönemlerde, yaptığı akademik çalışmalar ulusal ve uluslararası kongrelerde sunulan ve yerel dergilerde yayınlanan Çotak'ın, akademik çalışma / ilgi alanları; genelde Eskiçağ, Arkeoloji, Anadolu Uygarlıkları, Kaya eserleri gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır.